

Zirgu Pasts

Nr. 1 (22)

2009. gada janvāris-februāris

Zirgi ziemā

**Labākie
pasaulē un
Latvijā**

Andija Mettlera (www.swiss-image.ch) foto

Cena
1,90 Ls

ISSN 1691-4864

9771691486008 022

DANSK VARMBLOD NATIONAL STALLION SHOW 2009

5-8 MARCH IN EXHIBITION CENTRE HERNING
DENMARK

DON'T FORGET!

YOUNG HORSE CHAMPIONSHIPS
& STALLION CLASSES

SHOW

AUCTION & SELECTION

CLINICS

TACK FAIR

WIEGANDEN - +45 98 61 24 66 - 100 - 110929

Tickets are bought on www.warmblood.dk

DANSK VARMBLOD | Vilhelmsborg Allé 1 | DK-8320 Maarslet | Tel. +45 87 47 54 00 | Fax +45 87 47 54 10 | e-mail: varmblod@varmblod.dk | www.warmblood.dk

DANSK WARMBLOOD
NACIONĀLAIS ĒRZEĻU ŠOVS 2009

No 5. līdz 8. martam izstāžu centrā *Herning*, Dānijā

NEPALAID GARĀM!

Jaunzirgu čempionāts un ērzeļu klases, šovs, izsole un selekcija, semināri, gadatirgus.
Biļetes var nopirkt www.warmblood.dk

Redakcijas sleja

Revīzija

Kad nu gada beigu un sākuma svētku koncentrāts jau ir beidzies, un visi atgriezušies skarbajā ikdienā, *Zirgu Pasts* vēl steidz novēlēt saviem lasītājiem un sadarbības partneriem viedu prātu, radošu garu un veiksmi šajā, 2009. gadā! Nav diena, kad nedzirdam vārdu „krīze” dažādās intonācijās – gan kā briesmīgu bubuli, gan kā attaisnojumu pašu neizdarībai un muļķībai. Taču visā šajā jezgā ir arī savs labums – īstais laiks lietu izvērtēšanai. Zirdziniekiem varbūt eiforija beidzās, pat īsti nesākoties, un nekādu speķi uzauzēt tā arī nav izdevies. Nākas secināt, ka līdzās dažam labam panākumam sadarīts arī pietiekami daudz kļūdu, kas tagad jo skaidrāk ir saskatāmas.

Ja zirgu varam savā ziņā uzskatīt par precī, jāteic, ka saražots ir krietni daudz brāķa, un brāķi par labu naudu pārdot nevarēs. Zirgaudzētājiem pastāv divas audzēšanas organizācijas, kas pretendē uz profesionālismu un spējām dot padomus pārējiem audzētājiem, taču tikai retais zirgaudzētājs un, jo sevišķi tas attiecas uz iesācējiem-zirgu draugiem, ir spēris šo soli un konsultējies, - ko tad īsti darīt ar zirgu selekciju savā ganāmpulkā. Rezultāts ar retiem izņēmumiem ir tāds brīvā laika pavadīšanai domāts zirgs, kas laimīgas nejaušības dēļ mantojis arī Latvijas šķirnes senču mierīgo dabu. Līdzīga situācija izveidojusies arī jāšanas sportā, jo tomēr jāatzīst, ka esam tikai hobija jātnieku valsts ar retiem profesionālisma uzliesmojumiem. Tas jau nemaz nav tik slikti, ja cilvēki tikai sava prieka pēc darbojas ar zirgiem, bet, ja gribam, lai mūsu zirgi būtu pazīstami pasaulē, lai pircēji rindām vien brauktu uz Latviju pēc zirgiem, tad ar to vien ir par maz. Var jau mūsu profesionālie zirgaudzētāji izaudzēt pasaules klases talantus, taču jābūt arī izcilām jātniekiem, kuri šos talantus spēj atbilstoši parādīt. Cik šādu, ar izcilām sportista spējām apveltītu zirgu, iespējams, ir palikuši neatklāti, - neviens neuzzinās. Cerības jāliek uz jauno paaudzi, kas būtu gatava un meklētu iespējas mācīties no labākajiem pasaulē. Meklētu, nevis gaidītu dāvanu, kas pasniegta glītā iesaiņojumā.

Šogad Latvijas zirgaudzētājiem jāveido jauna Latvijas šķirnes audzēšanas programma nākamajiem pieciem gadiem. Arī šī ir laba iespēja veikt revīziju, - ko tad mēs iepriekšējos piecos gados esam sadarījuši, kādas kļūdas nedrīkst vairs pieļaut, un kādi soļi jāspēr, lai ar savu zirgu šķirni varētu lepoties ne tikai katrs savā pagalmā, bet lai to pamana arī citur pasaulē. Šī nu ir nozare, kur mūsu mazā valsts varētu kļūt liela.

Kā redzat, *Zirgu Pasts* joprojām ir kopā ar zirdziniekiem. Par to jāsauc paldies redakcijai, mūsu korespondentiem, fotogrāfiem. Paldies tiem, kuri mums ticēja un atbalstīja, lai avīze nonāktu pie lasītājiem. Šāda uzticēšanās uzliek tādu pienākumu, ka nolaist rokas vienkārši nav iespējams, lai cik grūti brīžiem kļājas. Laba sadarbība avīzei izveidojās ar lielajām zirgaudzēšanas saimniecībām SIA 3 vītoli stalli, z/s Akmeņlauki, arī ar Agrofirma Tērvete un JSK Audruvis Lietuvā. Pirmie avīzes veidošanu atbalstīja Aureus Kapitāls. Latvijas Zirgaudzētāju biedrība un Latvijas Jātnieku federācija strādāja kopā ar mums, lai avīze veidotos tāda, kādu to tagad redzam. Paldies jums saka avīzes redakcija, un nešaunos, ka arī lasītāji. Un arī lasītājiem paldies, jo īstenībā jau jūs esat galvenais iemesls, kādēļ avīze tapa un pastāv.

Dace Štrausa

Šajā numurā

LATVIJĀ

LJF turpinās tradīcijas un attīstību

Latvijas Jātnieku federācija 2009. gadā turpinās pilnā apjomā veikt paredzētās funkcijas un pat sarīkos vairāk sacensību gada laikā nekā iepriekš ..... 4. lpp.

PERSONĪBA

Vili Stukulu atceras 100 gadu jubilejā

Zirdzinieku saime atzīmē pazīstamā zirgaudzēšanas speciālista Viļa Stukula 100 gadu jubileju ..... 6.-8. lpp.

ĀRZEMĒS

Baltijas valstu jātnieki

FEI reitingos

Kārtējais Starptautiskās Jāšanas federācijas reitings konkūrā un iejādē – Latvijas, Lietuvas un Igaunijas sportistu iegūtās vietas ..... 14. lpp.

VĒSTURE

Rīgas hipodroms un tā

vilinājums

Publicējam nodaļu no Inetas Lipšas grāmatas *Rīga bohēmas varā*, kurā stāstīts par Rīgas hipodroma vēsturi ..... 18.-23. lpp.

PIEREDZE

Kumeļa atšķiršana no mātes

Zirgkopības speciāliste Ildze Mašinska dalās savā pieredzē, kā labāk atšķirt kumeļus no mātēm ..... 30. lpp.

Z/s "Akmeņlauki"

Laikraksts *Zirgu Pasts*, izdevējs Equus partneri. Iespiests Dardedze holografija.
 Iznāk reizi mēnesī.
 Dace Štrausa – projekta vadītāja +371 26258326, Dace Millere – galvenā redaktore +371 29117718
 Inese Ruskule – redaktore +371 26479579, Jolanta Lapina – redaktore, mārketingas +371 26544243
 Nadina Zavadilika – dizains, foto +371 29872679, Maija Gailiņa – maketētāja.
 Elektroniskā pasta adrese: info@zirgupasts.lv.
 Adrese pasta sūtījumiem:
 Latvijas Zirgaudzētāju biedrība, avīzei *Zirgu Pasts*, Republikas laukumā 2, Rīga, LV-1010.

Turpināsim tradīcijas un attīstību

Dace Millere

Latvijas Jātnieku federācijas aktīvs un prezidents Agris Blaus pēdējās aizvadītā gada dienas pavadīja saspringtā darbā. Notika LJF prezidija sēde, aktīvas pārrunas ar potenciālajiem sponsoriem, dažādu formalitāšu kārtošana. Lai nu kā ir bijis, un, kā būs, skaidrs ir viens, ka prezidija sēdē apstiprinātais 2009. gada sacensību kalendāra projekts ir bagātīgākais, kāds līdz šim bijis. Paredzētas gandrīz 70 sacensības, un to skaits var vēl papildināties, - par norises vietu bez Rīgas izraugoties arī citas sacikšu arēnas: Liepājā, Līgatnē, Alūksnē, Lielvārdē, Balvos, Ventspilī, Inčukalnā, Burtniekos, Talsos, Zilupē, Tīrainē, Rēzeknē, Lēdmanē, Garkalnē un Kocēnos. Jau šobrīd paredzēts, ka mūsu sportisti startēs vairāk nekā 30 starptautiskās sacikstēs – Igaunijā, Polijā, Beļģijā, Krievijā, Anglijā, Nīderlandē, Baltkrievijā, Lietuvā un Zviedrijā.

Stāsta Latvijas Jātnieku federācijas prezidents **Agris Blaus**:

- Vēl gada nogalē sastādījām un apstiprinājām sacensību plānu 2009. gadam. Neskatoties uz kritisko ekonomisko situāciju, sacensību paredzēts pat vairāk, nekā tas bijis iepriekšējās sezonās. Jāšanas sports turpina augt. Federācijas organizatoriskajā darbā pilnvērtīgi iesaistījušās divas jaunas sekcijas – Paraolimpiskās iejādes un Pajūgu braukšanas. Iepazināties ar to paredzēto darba plānu nākamajā sezonā, uzklusijām, kas jau paveikts un kādas paredzamas perspektīvas. Par šo sekciju vadītājam attiecīgi kļuvušas Darja Tihomirova un Dace Štrausa. Svarīgi ir tas, ka pieredzi šajās jāšanas disciplīnās ieguvuši arī ties-

neši. Paraolimpiskajā iejādē starptautiskos kursos stažējās Anita Mangale un Natālija Šakurova, kuras ir arī aktīvas klasiskās iejādes tiesneses. Vairāki entuziasti apguvuši starptautisku pieredzi pajūgu braukšanas sacikšu vērtēšanā.

Paraolimpiskās iejādes sekcija paredzējusi organizēt trīs nozīmīgas sacensības, tajā skaitā jau otro reizi sarīkot Latvijas čempionātu, taču vēl nav skaidrs par iespēju sagādāt tam pietiekamu gada budžetu. Aktīva sezona gaidāma arī pajūgu braucējiem, un pirmās sacensības notiks jau ziemā.

Šobrīd pastāv lielas problēmas, lai piesaistītu jaunus sponsorus sportam, un nebūt ne viegli pārliecināt jau līdzšinējos par sadarbības projektiem. Uzņēmumi spiesti ieņemt nogaidošu pozīciju, to saka arī citu sporta federāciju pārstāvji. Bet jāpārdzīvo šis sarežģījumu laiks. Galvenais, lai sacensības notiktu, bet jācenšas tās sarīkot ar minimāliem izdevumiem.

Arī mēs federācijā esam sprieduši, kā iespējami samazināt izdevumus. Taču ir tradīcijas, no kurām nevaram atkāpties. Turpināsim rīkot Pasaules kausa izcīņas Centrāleiropas zonas sacensību posmu, kam pagājušogad tika piešķirts jau divu zvaigžņu statuss, - jācenšas saglabāt solidu balvu fondu, kas piesaistītu jaunus dalībniekus un nodrošinātu valsts prestižu starptautiskajā jāšanas sporta saimē. Tāpat turpināsim Latvijas čempionātu un Federācijas kausa izcīņas posmu rīkošanu, kā arī labāko valsts jātnieku startu finansēšanu starptautiskās sacensībās atbilstoši to rangam.

Māra Millera foto

Latvijas Jātnieku federācijas prezidents Agris Blaus.

Latvijas Jātnieku federācijā

2008. gada noslēguma pasākums un labāko sportistu apbalvošana ar dziedātājas *Ellas* un kustību studijas *Dance De Lux* dalībnieku koncertprogrammu notiks **31. janvārī** kultūras namā *Berģi* Rīgā, Brīvības ielā 455, plkst. 17.

*

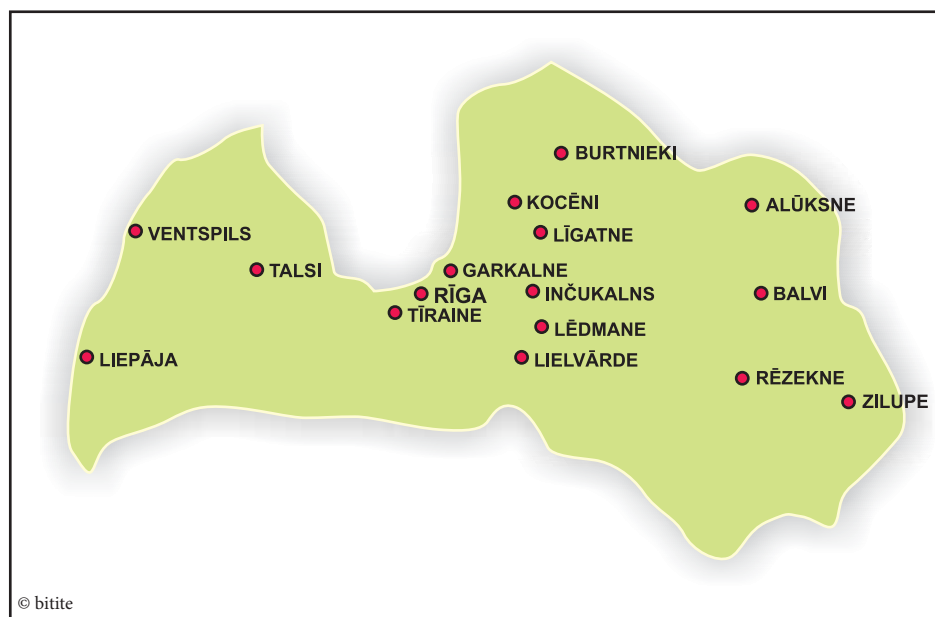
Visiem, kuri **nav samaksājuši biedru naudu par 2008. gadu un 2009. gadu, federācija lūdz to izdarīt līdz 31. janvārim**. Samaksāt būs iespējams arī gada noslēguma pasākuma dienā. Papildus informācija pa tālr. **29147772**.

*

Lai iestātos LJF, pretendents (fizikai vai juridiskai personai) ir jāaizpilda LJF mājas lapā (www.ljf.lv) atrodamais iesniegums un jānosūta tas Latvijas Jātnieku federācijai, Kleistu iela 75, Rīga, LV-1067, Latvija.

*

Atgādinājums! Saskaņā ar LJF prezidija lēmumu sportistiem līdz 16 gadu vecumam, sākot ar 2008. gada 26. aprīli visās LJF rīkotajās sacensībās šķēršļu pārvarēšanā **obligāti jāstartē drošības vestēs**.

© bitite

Latvijas pilsētas un pagasti, kur 2009. gadā paredzēts sarīkot jāšanas sporta sacensības.

Latviešu zirgs līdzās pasaules kino zvaigznēm

Inese Ruskule

Pagājušā gada nogalē Latvijā tika uzņemta studijas *Hallmark* jaunākā filma *Irēnas bērni* (*The Irena Sendler Story*). Šis stāsts ir par poļu sociālā dienesta darbinieci Irēnu Sandleri, kura otrā pasaules kara laikā no nāves izglāba vairāk nekā 2500 ebreju bērnus. Irēna Sandlera mira 2008. gada 12. maijā 98 gadu vecumā. Irēnas lomu šajā kinofilmā attēlo pazīstamā aktrise Anna Pakvina (*Anna Paquin*), kura vienpadsmit gadu vecumā ieguva ASV Kinoakadēmijas balvu *Oskars* par lomu filmā *Klavieres*. Filmas pirmizrāde plānota 2009. gada maijā CBS televīzijas kanālā.

Uz filmēšanu, kas notika pašā Rīgas centrā – Blaumaņa ielā, bija uzaicināti arī zemnieku saimniecības *Tiraines staļļi* pārstāvji ar zirgu Sikaro. Bija paredzēta zirga filmēšana vienā no epizodēm. Visiem cilvēkiem, kuri atradās filmēšanas laukumā, sejās atplauka smaids, kad kara epizodēm pārveidotajā vidē parādījās dzīvs zirgs. Sikaro pats krietni labi sāka iejusties kinozvaigznes statusā, jo gan liels, gan mazs steigza tam nest kādu gardumu. Skatoties kādu no kinofilmām, nemaz nenojaušam – ko nozīmē radīt filmu. Dažu sekunžu ilgas epizodes uzņemšana var turpināties vairākas stundas vai pat dienas. Kameras „otrā pusē” atgādina skudru pūzni, kur viss nepārtraukti ir procesā – filmēšana, aktieru saģērbšana un grimēšana, atribūtu izvietošana atbilstoši vajadzībām... Lai kļūtu par kinozvaigzni, jābūt ļoti pacietīgam. Sikaro bija ļoti pacietīgs, nostāvot gandrīz visu dienu kādā no Blaumaņa ielas pagalmiem. Kinofilmas uzņemšana ir arī neprognozējams process, scenārijs dažkārt mainās ik pa minūtēm. Darba dienas beigās filmēšanas personāls tomēr nojauta, ka nespēs nofilmēt arī iecerēto epizodi ar zirgu. Bija plānots to darīt arī Rīgā, Andrejsalā, taču nebija iespējams atrast filmai piemērotus ratus. Diemžēl Sikaro neiekļuva šīs filmas kadros, taču tā ir lieliska pieredze – pabūt kameras otrā pusē gan zirgam, gan arī cilvēkam.

Sikaro – aktieru mīlulis.

Inese Ruskules foto

Pirms paredzētās filmēšanas zirgam izlīdzina apmatojumu, jo zirgs ir noskūts, un staļļa meitenēm labpaticies spalvā izveidot Sikaro vārda pirmo burtu.

Inese Ruskules foto

Inese Ruskules foto

Filmēšanas laukums Blaumaņa ielā.

Inese Ruskules foto

Inese Ruskules foto

Vili Stukulu atceras 100 gadu jubilejā

Latvijas zirdzinieku aprindās Vilis Stukuls bija un ir autoritāte. Arī tiem cilvēkiem, kuriem nav bijusi veiksmē tikties ar viņu klātienē. Suģestējoša bija šī cilvēka visaptverošā inteliģence, interese ne tikai par zirgkopību, kas tika izraudzīta par mūža darbu, bet par latviešu kultūru kopumā, vēsturi, sava novada likteni.

Piedāvājam iepazīties ar Viļa Stukula dzīvesgājumu, kādu to aprakstījis Valsts zirgaudzētavas *Burtnieki* pensionētais direktors **Laimonis Zālītis** (rakstīts 2006. gadā).

Vilis Stukuls

1909.-1996.

Vilis Stukuls 1992. gadā izdeva grāmatu *Krustpīlieša stāstījums*, kuras ievadā viņš atzīst, ka viņa dzīvē liela nozīme interesei par zirgiem, bet bieži vien interešu priekšgalā izvirzījies vēsture.

Vilis Stukuls dzimis 1909. gadā Krustpils pagasta *Stukulos*. 1926. gadā absolvējis Rīgas 1. vidusskolu. Jau skolas gados tēvs viņu iepazīstināja ar daudziem izciliem kultūras darbiniekiem – Jāni Jaunsudrabiņu, Kārli Skalbi, Jāni Akurateru, Pāvilu Rozīti un daudziem citiem. Intelektuālā vide, kultūras iestāžu apmeklēšana un aktīva nodarbošanās ar sportu veicināja Stukula izaugsmi par daudzās jomās izglītotu, zinošu jauniešu.

1926. gadā Stukuls iestājās Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātē un darbojās korporācijā *Fratornitas Lettika*, kuras devīze bija „Ar zināšanām par Tēviņu.” Par šo laiku viņš vēlāk rakstīja: „Savas korporācijas devīzei esmu centies būt uzticīgs visu mūžu. Apzinājos, ka, ja varu dot kādu ieguldījumu Latvijas labā, tad tas ir mans darbs Latvijas zirgkopības izkopša-

nā. Tas ir mans mūža attaisnojums.”

1927. gadā students Stukuls tika nosūtīts praksē uz Zviedriju. Tur aizvadītie mēneši deva ļoti daudz zinātkārajam jauniešim arī kā nākamajam zirgkopim.

Pēc Lauksaimniecības fakultātes beigšanas Stukuls strādāja no tēva mantotajos *Bērzzemniekos* Zasā, pievērsoties šķirnes zirgu audzēšanai.

Pirmajā padomju okupācijas gadā pēc saimniecības nacionalizēšanas Stukuls strādāja par Jēkabpils apriņķa Lauksaimniecības pārvaldes zirgkopības zootehniķi.

Vācu okupācijas laikā no 1941. līdz 1943. gadam viņš strādāja par Jēkabpils apriņķa pašvaldības vecāko. Neapmierināts ar vācu okupācijas varas represīvo rīcību pret latviešiem, Stukuls šo posteni pameta un pārgāja uz Svētciema Valsts zirgaudzētavu par direktoru. Te viņam bija iespēja strādāt ar sev tuviem Hanoveras šķirnes zirgiem.

1944. gada augustā Vili Stukulu iesauca 5. Latviešu brīv bataljonā kā dižkareivi. Kara gaitas viņš beidza kā 19. divīzijas veterinārās rotas zirgu barības nodrošinātājs.

Pēc vācu armijas kapitulācijas Stukuls līdz 1946. gada rudenim vergoja Sibīrijas soda nometnēs. Pēc atbrīvošanas 1947. gadā viņš sāka strādāt par Valkas apriņķa zirgkopības zootehniķi.

1951. gadā Stukulu padomju vara notiesāja uz desmit gadiem spaidu darbos par dzimtenes nodevību. Pēc Staļina nāves 1953. gadā viņu arestēja.

Ar 1956. gadu Stukuls strādāja Vidzemes šķirnes zirgu audzēšanas novadā par zootehniķi. Pēc tam sekoja darba gadi zinātniski pētnieciskajā saimniecībā *Sigulda*. 1964. gadā ar Lauksaimniecības ministrijas Lopkopības pārvaldes priekšnieces Ilgas Ezeras piekrišanu Stukuls kļuva par republikas zirgkopības nozares vadītāju. Darbodamies viņš centās aptvert visas Latvijas zirgaudzēšanas saimniecības. Taču krīze republikas zirgkopībā palielinājās. Zirga loma kā enerģijas avotam lauksaimniecībā krasi samazinājās. Lauksaimniecības ministrijas centienus saglabāt Latvijas šķirnes zirgu kodolu palīdzēja risināt Valmieras rajona padomju saimniecība *Burtnieki*. Ar 1967. gada 13. janvāra ministrijas pavēli 14 šķirnes zirgus no Alojās mākslīgās apsēklošanas stacijas savā bilancē pārņēma *Burtnieki*. Ar šo pašu datumu Stukuls pārnāca uz *Burtniekiem* par vecāko zirgkopības zootehniķi.

Burtnieki par sava darba mērķi zirgkopībā izvirzīja krietna auguma, spēcīgu, harmoniski skaistu un labdabīgu Latvijas jājamzirgu šķirnes izveidi, kas spētu nodrošināt Latvijas jātnieku veiksmīgus

Vilis Stukuls (no labās) kopā ar fotogrāfu Imanu Puriņu izstādes *Pasaules zirgi* atklāšanā.

startus visos klasiskajos sporta veidos. Viļa Stukula vadībā aktīvi darbojās *Burtnieku* jātnieku sporta sekcija. Vairāki *Burtnieku* jātnieki tika iekļauti Latvijas izlasē. Vissavienības jātnieku sporta sacensībām Stukuls bieži tika nozīmēts par Latvijas komandas vadītāju.

1972. gadā Stukuls beidza strādāt *Burtniekos* un pārcēlās uz darbu Kaļiņingradas apgabala zirgaudzētavā ar mērķi tuvāk iepazīt Hanoveras un Holšteinas šķirnes zirgus. Viņu vilināja iespēja tos izmantot Latvijas zirgkopības tālākai attīstībai.

1974. gadā Stukuls atgriezās *Burtniekos* un aktīvi iesaistījās zirgkopības jautājumu kārtošanā. Sastādīja un rediģēja Latvijas zirgu Valsts ciltsgrāmatas 20. sējumu.

1980. gadā Stukuls piekrita iesaistīties *Burtnieku* muižas 1840. gadā būvētā Briedes kroga atjaunināšanā un pārveidošanā par *Burtnieku* novada vēstures materiālu krātuvi-muzeju. Viņa vadībā tika vākti muzeja eksponāti tuvākās un tālākās lauku mājās. Uz veco krogu tika pārvestas ļoti dažādas lietas: veclaicīgi virtuves piederumi, grozi un mucas, pudeles, kafijas maļamās un grauздējāmās ierīces, veci pletizeri, sviesta kuļamās mucīņas, ratiņi, tītavas, arkli, ecēšas, lāpštas. Arī daudzas ar zirgkopību saistītas lietas: rati, ragavas, droškas, kamanas, dažādi zirgu aizjūga piederumi, kalēja un sedlinieka darba rīki. Tika savāktas arī fotogrāfijas ar muzejisku vērtību un grāmatas. Muzeja iekārtošana ilga piecus gadus, to atklāja 1985. gadā.

Laikā no 1985. līdz 1988. gadam Vilis Stukuls sarakstīja grāmatu *Ieklausies un ieskaties zirgā*. Mūža pēdējos gadus Stukuls veltīja sava īpašuma sakārtošanai Zasā un piedalījās šķirnes zirgu fermas izveidošanā Zilānos. Savu personisko bibliotēku viņš nodeva *Burtnieku* bibliotēkai.

Vilis Stukuls miris 1996. gadā. Apglabāts Jēkabpils rajona Kondrātu kapsētā.

Vilis Stukuls savas erudīcijas un labvēlīgās attieksmes dēļ zirdzinieku sabiedrībā bija iecienīts lektors.

Imanta Puriņa foto

Vili Stukulu atceras 100 gadu jubilejā

Atskatīšanās

Jānis Liepiņš

Grāmatā *Zirdzinieki* Vilim Stukulam esmu veltījis vairākas lappuses, kas nu pārtraugamas jaunam lūkojumam.

Līdz šim lietoju Stukuļa uzvārdu *ja* celmā, bet, kad nu tikai retais to akceptē, jāpaliek pie izloksnes formas: Stukuls. Viņš pats gan gribēja tikai nominatīvam izloksnes formu, bet uzvārda locīšanai vēlējās literāro izteiksmi. Nevar jau katram uzvārda ziņā ļaut rīkoties, kā grib! Endzelīns pat Andreju Upīti šai pozīcijā nerespektēja un ģenitīvā sacīja: Upīta. To valodnieks, no padomju rakstniecības pilāra nebaidīdamies, varēja atļauties, pamatojot savu rīcību ar senu teicienu, ka *gramatiķis ir augstāks par Cēzaru*. Stukuls, jādodomā, savu uzvārdu vēlējās saistīt ar vārdu *kuls*, tad, protams, iebildumu nevar būt, sakot Stukula, Stukulam utt. Boļševistiskais literāts Jānis Niedre Stukula uzvārdu vērtēja kā aizguvumu no vāciešiem un sarkastiski lietoja formu: *Stukkels*.

Viļa Stukula vārdu vispirms pieminam dzirdēju Smiltēnē, ar kuras tehnikumu uzturzinātņiem bija ciešas saites tur atvērtās kulinārijas nodaļas dēļ. Honorārs par padomjiem saprotamā kārtā nebija četrus tūkstošu latu apmērā, kā tagad daudzās padomēs maksā, bet Modris Manfelds, tehnikuma jāšanas sporta treneris, bija par tagadējām partijām vēl devīgāks – neliedza tikotājiem savus labus zirgus, starp kuriem četri vismaz bija izcili: Plombīrs, Frants, Fausts, Vermuts. Tā kā šo ērzeļu rašanās bija saistīta ar Stukula darbu, viņa nopelni tika daudzinauti pateicībā un bijībā.

Drīz ar Stukulu radās arī tiešas saites, sastopoties konferencēs, koncertos, teātros, vēlāk arī sarakstoties. Stukula vēstules ir teicamas stilā, rakstītas koptā valodā, ir bagātas saturā. No Burtņiekiem kopumā esmu saņēmis vēstules krietnā skaitā, reizēm tām līdzī bija Burtņieku zirdzinieku un zirgu fotogrāfijas. Vēstules esmu nodevis Misiņa bibliotēkai.

Stukuls aicināja mani pie sevis uz Burtņiekiem, kur vairākas reizes tiku bijis gan viens pats, gan līdzī ņēmis medicīnas un literatūras kolēģus, kam bija interese par zirgiem. Jānis Jurašs un reizēm Stukuls pats izrādīja, kas viņu staļļos stāv.

1979. gadā mēs, uzturzinātņieki, strādājām Sēlijā, arī Zasā. Tur Stukula vārds skanēja gluži ar tādu kā heroisma pieskaņu, jo vidusskolā, kur tai vasarā mitinājāmies, par Stukula labiem darbiem runāja

No kreisās: Viesturs Gredzens, Vilis Stukuls, Vilis Kiors un Viktors Polikarps.

skolotāji, rādīdami viņa dāvinātas gleznas. Tās skola bija mantojusi laikā, kad Stukuls pats saimniekoja Zasā. Dažas lieliskas latviešu meistaru gleznas Stukulam bija sataupījušās arī pašam - ar visiem izsūtījuma un vajāšanas gadiem. Zases skolotāji dzīvoja Stukula mājā, kas tad saucās par Skolotāju māju.

Ka pēc piecpadsmit gadiem šai mājā nokļušu kā Stukula pavadonis ārsta kapacitātē, nevarēju ne iedomāties. Bet, laikiem mainoties un Stukulam tiekot atpakaļ pie saviem īpašumiem, pirmā vēršānās bija uz Zasu, jo sava tēva celtu staltu namu Dzirnāvu ielas labākajā rajonā mantinieks bija nolēmis pārdot un iegūto naudu ieguldīt Zasā, arī tēva mājās senajā Krustpils pagastā, tāpat kopā ar kompanjoniem veidojot jaunu stalli Zilānos.

Pierunāts uzņēmos Viļa Stukula mājas ārsta pienākumus. Tēva Dzirnāvu ielas namā Stukuls bija sev saglabājis tikai vienu dzīvokli, to pašu, kurā tēvs dzīvojis neatkarīgās Latvijas laikā. Pat tēva rakstāmgalds bija atradies, kādai krievu virsnieku ģimenei braucot atpakaļ uz Krieviju un mantas atstājot Rīgā.

Sarunas ar Stukulu labi vedās. Viņš, beidzis Agronomijas fakultāti Latvijas Universitātes gados, bija ne vien labs lauksaimniecības lietu izpratējs, bet teicami orientējās mākslās un sabiedriskā skatījumā spēja redzēt kopsakarus, kas parasti gan ir iedzimts dotums. Par Stukula

tēvu kā parauga uzņēmēju runāja ne tikai krustpīlieši vien.

Stukula aktivitātes laukos, pilsētas namu pārdodot, iekrita Godmaņa pirmo reformu laikā. Šis laiks izcēlās ar nepieredzētu cinismu, kam Stukuls pretī raudzīja izvirzīt savas romantiski orientēta lauksaimnieka vērtības. Ka par Rīgas namu iegūtā nauda tiek izmesta vējos, liecināja gan tēva māju atjaunošanas projekts, gan Zilānu stallis, gan Zases māja, pārvērsta par lauku viesnīcu. Trimdas vēsturnieks Uldis Ģermanis tādu rīcību mēdza dēvēt par vēlmju domāšanu.

Matīdams, ka lauku nastas uzkrāšana plecos strauji pasliktina pacienta veselību, un, tā kā ieteikumus atturēties no pārmērībām pacients neuzklausīja, no mājas ārsta pienākumiem raisījās vaļā, neba nu pamezdams veco vīru likteņa varā, bet mudinādams viņu saistīties ar nominētiem ģimenes ārstiem. Diemžēl arī viņi bija bez padoma, kā censoni atturēt no jaunekļiem darāmiem darbiem.

Un drīz nāca ziņa, ka Stukuls jāved uz Kondrātu kapsētu, ko viņš man pa ceļam uz Zasu tika rādījis. Nostādāmies pie Vol-demāra Jākobsona veidota pieminekļa Stukulu dzimtai, pieminekļa citkārtējs pasūtīnātājs uzsvēra savu portretisko līdzību ar granīta bareljefu. Ne jau tas vien glabā Stukula piemiņu. Zirgkopībā un savulaik mecenātismā tērēta enerģija ziedus vērtusi augļos.

Vili Stukulu atceras 100 gadu jubilejā

Zināšanas krājas grāmatās

Vilis Stukuls ir vairāku grāmatu autors, ar kuru starpniecību viņš savas zināšanas nodod plašai zirgkopības un zirgu milētāju saimei. Jau pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados igauņu valodā pārtulkots un Tallinā izdots viņa darbs *Hanoveras zirgu šķirne un viņas ietekme uz Baltijas zirgkopību*. Septiņdesmitajos gados kopā ar Raimonu Baltakmeni sarakstīta grāmata *Latvijas zirgu šķirnes līnijas* (1977) un *Latvijas zirgi* (1978). Bet 1988. gadā klajā nāk viņa grāmata *Ieskaties un ieklausies zirgā* ar izteiksmīgiem Imanta Puriņa fotoattēliem un Romāna Vitkovska asprātīgiem zīmējumiem.

No Viļa Stukula grāmatas *Ieskaties un ieklausies zirgā*

Daudzi sevi uzskata par zirgu draugiem. Bet vai varam būt īsti, patiesi draugi tam, ko nepazīstam vai pazīstam vāji?

Cilvēka un zirga savstarpējās saprašanās procesam jāsākas iespējami agrāk. Kā cilvēkberna, tā arī kumēļa psihi, viņa tālāko attīstību izšķiroši ietekmē agrā bērnībā – pirmajās dzīves dienās, nedēļās un mēnešos – gūtie iespaidi. Šo iespaidu un ietekmju sekas var būt gan pozitīvas, gan negatīvas. Topošais cilvēka palīgs pakāpeniski pieķeras savam saimniekam, sāk izprast viņa rīcību un uzticēties viņam, kļūst kustīgs, darbīgs, paklausīgs. Bet viņa var rasties arī aizsargāšanās un pretošanās tieksme.

Katram ar zirgiem un zirgkopību jebkādā veidā saistītam cilvēkam, pat rakstniekam, kas savos darbos apraksta zirgus, ir jāzin ne vien tas, ko zirgā var ar aci saskatīt vai viņa ciltsdokumentos izlasīt, bet arī tas, kas notiek viņa nervu sistēmā un psihē. Daudzi rakstnieki un publicisti ir ļoti rūpīgi iedziļinājušies zirgu psihes noslēpumos, labi izpratuši to, kas notiek zirgu smadzenēs. Šie rakstnieki savus vērojumus aprakstījuši tik pareizi un arī tik skaisti un emocionāli, ka viņu darbi mums pat palīdz iepazīt atsevišķus zirgu psihes procesus.

*

Cilvēka uzvedību un izturēšanos lielā mērā nosaka domāšanas spējas un prāta slēdzieni, zirgam un citiem dzīvniekiem – iedzimtā izziņāšanas dziņa un dzīves gaitā gūtā pieredze.

Cilvēka vēlēšanos mācīties aktivizē zinātkāre. Zirgs pats aktīvi nemācās, viņš jā-

māca, viņam jādod iespēja uzkrāt pieredzi, no kuras ir atkarīga viņa tālākā attīstība un sekmes. Pieredzi un zināšanas zirgs apgūst tikai tad, ja viņa audzinātājs jeb treneris prot pareizi mācīt un sekmes pareizi novērtēt. Zirgam salīdzinājumā ar delfīnu un pērtiķi apmācības spējas ir viduvējas.

Zirga apmācības procesā jārisina vairāki sarežģīti uzdevumi, tas prasa lielu darbu un pacietību. Viens no pirmajiem un pašiem svarīgākajiem uzdevumiem ir ieaudzināt paklausību un uzticēšanos. Zirgā jāieaudzina un jānostiprina dabiskā tieksme respektēt savu saimnieku un viņa vēlmes. Pareizi audzināts zirgs baidās zaudēt saimnieka uzticību un viņa laipnību. Viņš grib to saglabāt.

Imants Puriņa foto

No Jāņa Liepiņa grāmatas *Zirdzinieki, pieredzējumu stāsti*

Stukulim pēc mana ieskata bija absolūta acs zirga novērtēšanā, kā Pauļukai un Medenei bija absolūta māksliniecišķā acs – redzēt, kas darbu ceļ, tikt vaļā no tā, kas darbu varētu gremdēt.

*

Taču neviena zirga, jātnieka vai vismaz netieši ar hipoloģiju saistāma mākslas darba Stukulim pēc kara vairs nebija. Jubilejās bija gan dāvināti šādi tādi kalumi, šādi tādi griezumti kokā, taču vairums gluži bez mākslas vērtības.

Kam nu Stukulim vajadzīgi zirgi pie sienas, ja tie vienmēr bija vai nu kā tieša darba lauks, vai (vēlāk) ērti sasniedzams vizuāls prieks. No Rīgas uz Zilānu stalli bija gan tālu jābrauc, bet vairums skaisto zirgu tur bija Stukuļa īpašums. Kāpēc viņš bija saistījies savā ieskā pēc labas šķirnes fermas ar

alkatīgiem, negantiem (un nepieklājīgiem) latgaliešiem, nezinu. Protot naudu skaitīt, mūža galā Stukulim tomēr likās, ka Zilānos zemē nomesta nauda tomēr celsies augšā ar sudrabainu tvaiku, vismaz kā maigi garaiņi no zirga nāsīm.

*

Sēžot ierādītājā Zasas dižistabā pēc kopīgām vakariņām, man bija iespēja atmiņās sēdēt arī Burtnieku istabā un Stukuļa tēva dzīvokli Dzirnau ielā, tēva paša celtajā, bet dēla ar skubu pārdotajā namā. Burtniekos apkārt kūsāja dzīve, ko Juraši, Jānis un Valda, par labu jātnieku topošais Reinis Jurašs, arī Andris Zariņš, Leonīds Smanuhins – mundrināja ja nu ne tieši, lasiet, ar Stukuļa atrašanos uz angļu ērzeļa Potenciāla pēcteces Prelūdijas (ko vecais agronoms tik augstu vērtēja), bet vismaz kā viņa iesaistījumu kopīgos darbos un kopīgos priekos. Atceros, ar kādu izmaņu Stukulis, Jānim Jurašam atrodoties komandējumā, izrādīja visu Burtnieku stalli atbraukušiem viesiem, kas, no zirgiem nekā nesaprazdami, pēc izvedes tapa par zirgaudzētāju apbrīnotājiem un zirgu cildinātājiem, mākslas darbos rādot viņus kā karaļus citu dzīvnieku vidū.

*

Stukuļa nopelnus zināja un tos atzina nereti Velta Toma, kas man lūdza, lai saistu dzejnieci ar "diženo zirgaudzētāju". Domāju, ka Toma un Stukulis bija tikušies jau pirms padomju varas uztiepšanas Latvijai, katrā ziņā jau tad, kad padomju varu nomainīja vācu vara. Cik aktīva bija sarakste starp Torontu un Burtniekiem, neņemot sacīt. Zinu, Stukulim bija norunāta tikšanās ar dzejnieci kādā Rīgas dārzā. Par sarunu man drusciņ bilda Toma, bet to reti pieminēja Stukulis, gan vienmēr uzsvērdams, ka abi ar Tomu ir novadnieki draudzīgās attieksmēs.

*

Par Viļa Stukuļa nozīmi Jurašu speciālajā nozarē mēs nerunājam, lai gan man bija jautājums, uz ko rosināja dažādi zirgaudzētāja bildums, ka Stukulim no Burtniekiem bijis jāiet prom Juraša dēļ; viņš vecā agronoma nopelnus atzinis par maziem un viņa klātieni par traucēkli. Alda Rateniece stingri apgalvo, ka visas Burtnieku šķirnes pamats ir Stukuļa nopelnus, Jurašam nebija jāšak tukšā vietā. Līdz Stukuļa pensijai pavadāmie gadi Tērvetē un Kaļiņingradā, protams, katram liek vērsties uz biedrinieku pusi: vai viņi nav sekmējuši vecā kunga pārceļšanos uz svešu vietu, atstājot ģimeni Burtniekos? Pats Stukulis šim tematam nelabprāt pievērsās.

Ziemassvētku karnevāls Lietuvā

Linda Ansule

Aizgājušā gada 20. decembrī Lietuvas jāšanas sporta klubā *Audruvis* risinājās pirmssvētku sacensības šķēršļu pārvarēšanā - *BHVŽAA - Ziemassvētku kauss*. Manēžas vidū bija liela, krāšņa egle, kā arī telpas noformējums un dekorācijas vēstīja par gaidāmajiem Ziemassvētkiem un Jauno gadu.

Sacensības sākās ar pirmo maršrutu divās fāzēs, šķēršļu augstums 100-110 cm, vērtējums trīs konkurencēs - bērni līdz 14 gadu vecumam, bērni līdz 16 gadiem un 4-5 gadus veci jaunzirgi. Šajā maršrutā piedalījās ap piecdesmit dalībnieku. Otrajā maršruta ar 115 cm augstiem šķēršļiem un pārlešanu ar 120 cm augstiem šķēršļiem arī bija trīs vērtēšanas kategorijas - pieaugušie, bērni līdz 16 gadiem un hobija jātnieki.

Pēdējā sacensība bija stafete – karnevāls. Tajā piedalījās lielākoties Latvijas jātnieki, kuri bija sagādājuši maskas un iejūtīšies dažādos tēlos. Laukumā varēja redzēt gan Ziemassvētku vecīti (Mats Petraitis), gan Aleksu un Mārtiju no *Madagaskaras* (Krista Kristiāna Alksne), gan motobraucēju (Linda Viša), gan Čāliiti (Kristīne Ruštane) un citus maskās tērptus dalībnieku pārus. Jātnieki sacentās pa diviem, pirms tam izložējot savu konkurentu. Par uzvarētāju šajā maršrutā tika atzīta Krista Kristiāna Alksne ar zirgu *Likums* no *Tiraines staļļiem*, kas bija pārkrāsots par zebri - Mārtiju! Meitene bija citīgi gatavojusies

Lienas Sproges foto

Krista Kristiāna Alksne ar zirgu Likums kļuva par karnevāla atzītāko dalībnieci.

sacensībām, un rezultātā ne tikai uzvarēja stafete, bet arī iegūta vienprātīga skatītāju simpātiju balva.

Sacensībās valdīja jauka atmosfēra, mājinieki bija parūpējušies par ikvienu turnīra dalībnieku, sagādājot svētku dāvanīņu. Pasākums bija ļoti gaišs un interesants, daudziem Latvijas jātniekiem sporta klubs *Audruvis* jau ir ļoti pazīstams, pateicoties organizētajiem semināriem un līdzdalībai sacensībās. 🐾

LIETUVOS
ŽIRGINIO
SPORTO
SAJUNGA

Lietuvas Jātnieku federācijas prezidents un vadība ievēlēta

Pašā 2008. gada nogalē notika ievērojamas izmaiņas Lietuvas Jātnieku federācijas sastāvā. Prezidenta kandidatūrai tik izvirzītas divas kandidatūras, bet par prezidentu kļuva **Erlands Mikjens**.

Lietuvas Jātnieku sporta federācijas apstiprinātā valde:

- Jonss Ragauskis
- Audrone Petraitiene
- Stass Svetlauskis
- Alģis Dranseika
- Gražvids Dzindzileta
- Vitens Perkauskis
- Lilijana Juknevičiene
- Vītauts Paznanskis
- Ģedimins Pikūns
- Sigita Vaičiute

Sveicam!

Lienas Sproges foto

Sporta bāzes *Audruvis* īpašniece **Audrone Petraitiene** (no kreisās) vienmēr savos pasākumos laipni uzņem Latvijas jātniekus. Tā tas bija arī Ziemassvētku karnevālā.

Pasaules kausa izcīņas posmi

Dace Štrausa, pēc FEI materiāliem

Londona, 16.-17. decembris, iejāde

Arēna *Olympia* aizvadītā gada decembra beigās uzņēma Pasaules kausa kvalifikācijas sacensības iejādē. Holandiešu sportiste Adelinde Korneliseņa, kura uzvarēja Stokholmas sacensību posmā, arī šoreiz pierādīja, ka ir uzlēcoša zvaigzne iejādes olimpā. Tiesneši atzinuši, ka viņas zirgs *Perzival* spējis izpildīt izcilu pasāžu un piafē, kā arī brīnišķīgas plašās gaitas. Par šo sniegumu pāris ieguva augstu rezultātu – 80,75%.

Olimpisko spēļu dalībnieks Hanss Peters Minderhounds bija otrais, īpaši labi jānot brīvās izvēles programmu, kur viņa enerģiskā ķēve *Nadine* rādīja, ko spēja, lai gan, kā atzina jātnieks, manēža nav vieta, kur *Nadine* patik uzstāties vislabāk.

Divi jātnieki debitēja ar jaunām brīvās izvēles programmām. Britu iejādes komandas pamatsastāva jātnieks Ričards Deivisons ar *Artemis* izpildīja programmu sera Eltona Džona mūzikas pavadījumā, kas speciāli komponēta šim pārim. To atskaņoja Karaliskais Liverpūles filharmonijas orķestris.

Rezultāti

1. Adelinde Korneliseņa (Nīderlande)	<i>Perzival</i>	80,75%
2. Hanss Peters Minderhounds (Nīderlande)	<i>Ezquis Nadine</i>	77,35%
3. Kira Kirklunda (Somija)	<i>Max</i>	77,15%
4. Laura Behtolšeimere (Lielbritānija)	<i>Mistral Hojris</i>	76,45%
5. Minna Telde (Zviedrija)	<i>Don Charly</i>	75,15%
6. Ričards Deivisons (Lielbritānija)	<i>Artemis</i>	73,25%
7. Karls Hesters (Lielbritānija)	<i>Liebling II</i>	72,50%
8. Marks Boble (Francija)	<i>Whitni Star</i>	70,80%
9. Stefans van Ingelhemss (Beļģija)	<i>Withney van T.</i>	70,30%
10. Katerine Hadada (ASV)	<i>Maximus JSS</i>	69,90%

Londonā uzvarēja Adelinde Korneliseņa (Nīderlande) ar *Perzival*.

Par savu sniegumu pāris saņēma atzīmi 73,25%, kas bija salīdzinoši augsta zirgam, kas tikai pirmo reizi uzstājās Lielās balvas programmā starptautiskās sacensībās. Arī somu jātniece Kira Kirklunda ar zirgu *Max* demonstrēja jaunu brīvās izvēles programmu. Mūziku veidojis zirga *Max* īpašnieka brālis Maikls Kons, apvienojot dažādas mūzikas tēmas. Kira Kirklunda šajās sacensībās ieguva trešu vietu.

Londonā nepiedalījās iejādniece no Holandes Anki van Grunsvena, kā bija paredzēts, jo to neatļāva viņas ārsts nopietnu muguras veselības problēmu dēļ. Speciālists viņai ieteicis nejt vismaz pāris nedēļu. Tas toties netraucēja sportistei piedalīties Holandes sporta gada balvas pasniegšanas ballē. Anki van Grunsvena tika nominēta Gada sportistes nosaukumam, tomēr nenotika tā, kā tika gaidīts, lai gan šogad viņa ieguva savu trešo olimpisko zelta medaļu. Galveno balvu saņēma nevis jātniece, bet gan rītenbraucēja Marianna Vosa.

Pasaules kausa posma uzvarētāja Izabella Verta ar *Satchmo*.

Frankfurte, 18.-21. decembris, iejāde

Tikai dažas dienas pēc Londonas Pasaules kausa posma turnīra Ziemassvētku noskaņā notika kvalifikācijas sacensības Frankfurtē, Vācijā.

Izabella Verta ar *Satchmo* šajās sacensībās demonstrēja savu īpašo izvēles programmu emocionālās Monseratas Kabaljē soprāna balss pavadījumā, kas padarīja sportistes uzstāšanos vēl spožāku. Šis pāris izpildīja ļoti sarežģītas gaitu pārejas no plašiem lēkšiem piruetē un no kāju maiņas lēkšos divos tempos uz vienu tempu. Tomēr visiespaidīgākais šajā izrādē bija vieglums un harmonija, ar kādu Verta veica grūtās iejādes elementus. Viņa atbilstoši saņēma ļoti augstu tiesnešu vērtējumu – 82 procenti. Nav šaubu, ka Izabella Verta grib un darīs visu, lai nokļūtu Pasaules kausa finālā Lasvegasā sezonas beigās šā gada aprīlī.

Vācijas olimpiskās komandas rezerves jātniece Monika Teodoresku ar savu tikai desmit gadus veco Bādenes-Vir-

tembergas rudo *Whisper* (*Welt Hit II x Weltstar*) šajās sacensībās ierindojās otrajā vietā. Muzikālajā pavadījumā viņa izmantoja Džo Kokera un Lū Rīda mūziku, kas vēl jo vairāk parādīja *Whisper* talantu. *Whisper* soļu gaitās saņēma maksimāli iespējamo punktu skaitu. To pašu var teikt par kāju maiņu.

Tiesnešu kolēģijas priekšsēdētāja Marjete Vitagesa teica: „Harmonija bija galvenais iespaids par trīs pirmo pāru sniegumu. Tieši tas, kādu tiesneši gribētu redzēt iejādē.”

Dāņu jātniece – bronzas medaļas ieguvēja komandu ciņā olimpiskajās spēlēs Honkongā princese Natalī zu Sajna-Vitgensteina ar Dānijā audzēto *Digby* ieguva trešo vietu. Savā kompozīcijā viņa izmantoja jau pārbaudīto Leonarda Bernšteina mūziku no *Vestsaidas stāsta*. Viņai izdevās izcila uzstāšanās beigu daļa ar piafē, paplašinātajiem rikšiem un fināla apstāšanās.

Rezultāti

1. Izabella Verta (Vācija)	<i>Satchmo</i>	82%
2. Monika Teodoresku (Vācija)	<i>Whisper</i>	77,75%
3. Natalī zu Sajna-Vitgensteina (Dānija)	<i>Digby</i>	76,25%
4. Ellena Šultena Baumere (Vācija)	<i>Donatha</i>	75,10%
5. Dīters Laugks (Vācija)	<i>Meggles Weltall Va</i>	74,00%
6. Dženete Hāzena (Nīderlande)	<i>Nartan</i>	73,55%
7. Nadine Kapelmane (Vācija)	<i>Elvis Va</i>	72,80%
8. Marčela Krinke-Susmeija (Šveice)	<i>Corinth</i>	71,70%
9. Anja Ploncke (Vācija)	<i>Tannenhof's Solero</i>	71,60%
10. Viktorija Maks-Teirere (Austrija)	<i>Falcao Old</i>	71,00%

Pasaules kausa izcīņas posmi

Mehelena, 26.-30. decembris, iejāde

Sestajā FEI Pasaules kausa izcīņas posmā iejādē Rietumeiropas līgā savu trešo uzvaru svienēja holandiete Adeline Kornelisen ar *Perzival*. Ši bija trešā, bet ne vieglākā uzvara. Bieži vien *Perzival* koncentrējās ne tikai uz jātnieces komandām, bet uz visai aizraujošo apkārtni. Kornelisen šoreiz izvēlējās tādu horeogrāfiju, lai neprastu no zirga pārāk daudz grūtu elementu un spētu veiksmīgi izjāt visu izvēles programmu. Viņa atzīst, ka būtu vēlējusies izteiksmīgāku jāšanas stilu, bet šī neesot bijusi tam istā vieta un laiks.

Anki van Grunsvena, jātot ar savu melno ēzeli *IPS Painted Black*, sastapās ar cita veida grūtībām. Tā kā pārim bija kļūdas Lielajā balvā, Anki van Grunsvenu sevišķi priecēja paklausība un labais kontakts ar ēzeli, izpildot brīvās izvēles programmu. Tomēr nepatīkšanas sākās jau no starta sākumā, kad atskanēja mūzika no nepareizā CD ar treniņa tango prog-

rammu, bet ne speciālais šovam paredzētais ieraksts, kas tieši piemērots *Painted Black*: „Varu vainot tikai sevi, jutos kā iesācēja,” teica Anki van Grunsvena, kura isto mūzikas disku bija atstājusi mājās. Sevišķi žēl viņai bija tāpēc, ka šoreiz ne pārāk viegli jājamais ēzelis tiešām labi pakļāvās.

Mazliet no FEI Pasaules kausa vēstures iejādē

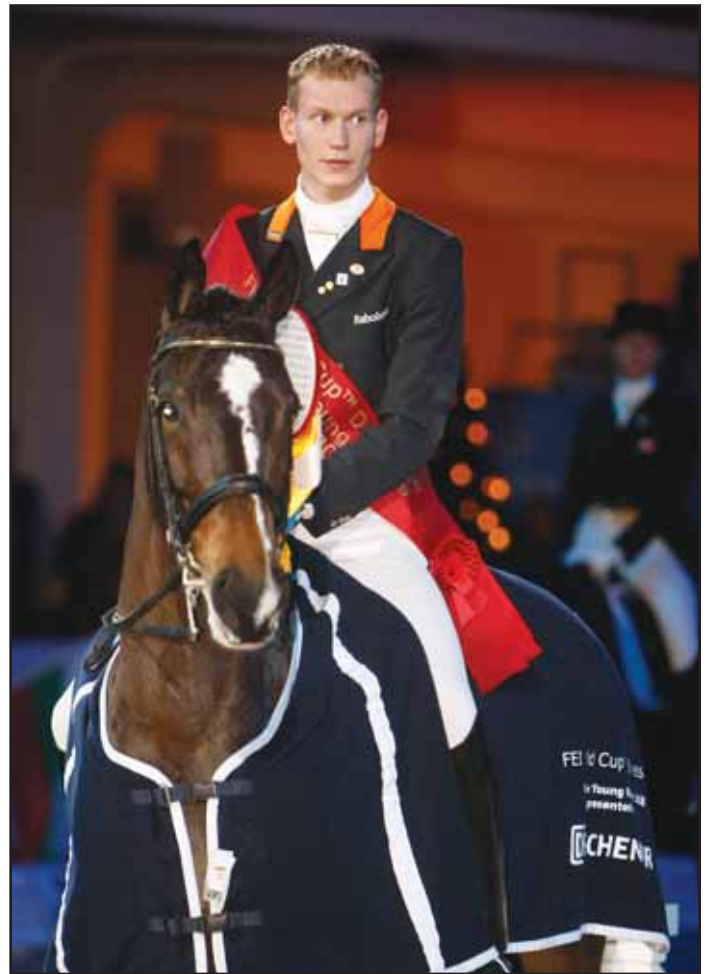
Ši ir Pasaules kausa 24. sezona, un tā ir vienīgā sacensību sērija šajā disciplīnā, kas aptver visu pasauli. Pasaules kausa sacensības sāka rīkot 1985. gadā un šobrīd tās aptver četras līgas – Rietumeiropas, Centrāleiropas, Ziemeļamerikas un Klusā okeāna valstu. Katrās sacensībās iekļauts Lielās balvas tests, kas kalpo kā kvalifikācija Brīvās izvēles programmas sacensībām mūzikas pavadījumā un dod ieskaites punktus, lai iegūtu tiesības piedalīties finālā. Sacensības tiek tiesātas, ņemot vērā gan tehnisko izpildījumu, gan māksliniecisko kvalitāti.

Rezultāti

1. Adeline Kornelisen (Nīderlande)	<i>Perzival</i>	79,65%
2. Anki van Grunsvena (Nīderlande)	<i>IPS Painted Black</i>	78,40%
3. Hanss Peters Minderhounds (Nīderlande)	<i>Exquis Nadine</i>	77,90%
4. Dženete Hāzena (Nīderlande)	<i>Nartan</i>	75,15%
5. Stefans van Ingelhem (Beļģija)	<i>Witney VH G.</i>	73,80%
6. Jorens Devro (Beļģija)	<i>Apollo van Het V.</i>	73,80%
7. Mihals Rapčevics (Polija)	<i>Random</i>	70,90%
8. Anne van Olsta (Dānija)	<i>Exquis Clearwater</i>	70,90%
9. Katerine Hadada (ASV)	<i>Maximus JSS</i>	70,80%
10. Kataržina Milczareka (Polija)	<i>Ekwador</i>	70,25%

Hanss Peters Minderhounds ar *Exquis Nadine* kopvērtējumā pēc sacensībām Beļģijā Mehelenā ieņem pirmo vietu.

Jaunā iejādes zvaigzne Dīteriks van Silfhouts ar *Ruby* uzvar Pasaules kausa finālā jaunaļiem jātniekiem.

Frankfurte, 18.-21. decembris, iejāde

Vienlaikus ar Pasaules kausa iejādē kārtējā posma sacensībām Frankfurtē risinājās Pasaules kausa fināla sacensības iejādē jaunaļiem jātniekiem.

Uzvaru izcīnīja Holandes vadošais jaunais jātnieks, jauno jātnieku Eiropas čempions, 19 gadus vecais Dīteriks van Silfhouts. Lielās balvas jātnieka Aleksa van Silfhouta dēls Dīteriks jokojoties sacīja, ka no Eiropas platformas viņš iekaro pasauli. Ši uzvara nebija pārsteigums. Pēc uzvaras Eiropas čempionātā 2008. gada vasarā, slavenā ērzeļa *Gribaldi* meitai *Ruby* tika dota atpūta, vairāk koncentrējoties darbam

ar citiem zirgiem, lai sāktu ar to strādāt atkal novembrī. Dīteriks atzīst, ka *Ruby* nedaudz pietrūkst sacensību pieredzes, tāpēc, cerot to iegūt un iekļauties sacīkšu ritmā, viņš piedalījies tikai dažos mazākos turnīros. Frankfurtē jātniekam šķita, ka ķēve ir nedaudz nobijusies un skatījusies, kur liek kājas, tomēr tā spēja pietiekamii droši un bez kļūdām veikt visus sacensību testus.

Otro vietu ieņēma dāņu jātniece Anna Kasprzaka ar ēzeli *Blue Hors Future Cup*, izpildot savu kompozīciju Maikla Džeksona mūzikas pavadījumā.

A-fināla rezultāti

1. Dīteriks van Silfhouts (Nīderlande)	<i>Ruby</i>	74,96%
2. Anna Kasprzaka (Dānija)	<i>Blue Hors Future Cup</i>	73,55%
3. Antoine Liona (Francija)	<i>Concerto</i>	71,05%
4. Katlīna Kellere (Vācija)	<i>Florestan</i>	69,45%
5. Zina Valdmeijere (Šveice)	<i>Kavarell</i>	67,65%
6. Maja Viežoreka (Polija)	<i>Pandor ZH</i>	66,00%

Pasaules kausa izcīņas posmi

Dace Štrausa, pēc FEI materiāliem

Londona, 18.-22. decembris, konkūrs

Arēna *Olympia* tika izraudzīta par FEI Pasaules kausa sestā posma sacensību norises vietu šķēršļu pārvarēšanā. Par tā uzvarētāju kļuva Austrālijas sportiste Edvīna Aleksandra.

Kad *Grand Prix* maršruta trešais dalībnieks nespēja iekļauties laika normā, maršruta sastādītājam Bobam Elisam nācās atzīt, ka pielikt divas sekundes būtu bijis prātīgāk. Taču sākotnējam lēmumam nebija tikai negatīva nozīme. Tas tikai iekvēlināja sacensību atmosfēru, un dalībniekiem bija vienlaikus jārada ne tikai savas fiziskās un psiholoģiskās spējas, jāpārvar tehniski ļoti sarežģītais maršruts, bet jātiek galā ar īso laika normu.

Pirmais, kurš spēja veikt maršrutu, nenogāzot nevienu šķērslī, bija sportists no Somijas, kurš gan trenējās Holandē, Mikāels Forstens. Lai gan arī viņa zirgs *Isaac du Jonquet* paklupa pirms trīskāršās sistēmas otrā šķēršļa, tomēr veiksmīgi to pārleca un rezultātā izjāja maršrutu, neaizskarot nevienu šķērslī, tomēr diemžēl pārtērēja laika normu.

Arī otrais pāris, kas visas kārtiņas maršrutā atstāja savās vietās, bija no Skandināvijas. Slavenā vācu jātnieka Ludgera Bērbauma zviedru skolniece Helēna Lundbaka ar *Madick* finišēja tikai 0,87 sekundes par vēlu, lai varētu piedalīties pārlešanā.

Pārpildītā arēnas *Olympia* lielā zāle izgavilēja savam tautietim - jaunajam talantam Benam Maheram, kurš iepriecēja publiku ar tīri veiktu maršrutu. Tomēr ar to nepietika, lai iegūtu tiesības piedalīties pārlešanā.

Rezultāti

1. Edvīna Aleksandra (Austrālija)	Isovlas Itot du Château	0;0/41,40
2. Džons Vitekera (Lielbritānija)	Casino	0;4/36,37
3. Helēna Lundbaka (Zviedrija)	Madick	1/69,87
4. Bens Mahers (Lielbritānija)	Robin Hood W	1/69,96
5. Mikāels Forstens (Somija)	Isaac du Joquet	1/72,51
6. Makss Kūners (Vācija)	Acantus GK	2/73,40
7. Gerko Šrēders (Nīderlande)	Eurocommerce P.	4/66,70
8. Roberts Vitekera (Lielbritānija)	Lacroix	4/66,81
9. Alberts Zoers (Nīderlande)	Okidoki	4/66,81
10. Andželika Horna (Nīderlande)	Blauwendraad's O'Brien	4/67,29

nā – viņa *Robin Hood W* beidza sacensības, tikai nedaudz pārtērējot laika normu un tādēļ saņemot soda punktu.

Pārlešana šoreiz izskatījās gandrīz kā sacīkste zilonim ar peli. Džona Vitekera trīspadsmit gadus vecais iru šķirnes *Casino no Cavalier Royale*, kura skausta augstums ir 1,72 m, burtiski auļoja pārlešanas distancē, tomēr *Rolex* okseris kļuva par šķērslī Džona Vitekera trešajai uzvarai Pasaules kausa kvalifikācijas sacensībās Londonas *Olympia* arēnā.

Uzvaru ļoti sarežģītajā Londonas Pasaules kausa posmā izcīnīja Austrālijā dzimusi Holandes pārstāve Edvīna Aleksandra ar *Isovlas Itot du Château*. Viņa bija vienīgā, kura spēja bez kļūdām veikt Pasaules kausa ieskaites un pārlešanas maršrutu. Tā kā Edvīna Aleksandra jāja pēdējā, viņas uzdevums bija veikt maršrutu bez soda punktiem, neuztraucoties par laiku. Taču tas bija grūts uzdevums, jo *Isovlas Itot du Château* nācās lekt šķēršļus, kas bija augstāki nekā pats zirgs.

Aleksandra un viņas partneris Jans Tops nopirkuši Francijā izaudzēto zirgu *Isovlas Itot du Château* pirms gada ar cerību piedalīties olimpiādē Honkongā. Zirgs, kura augstums skaustā ir 1,57 m, ir kā radīts austrāliešu jātniecei, kura pati ir maza auguma. Jo lielāks prieks par panākumiem bija tādēļ, ka daudzi speciālisti apšaubīja, vai tik neliels zirgs spēs startēt augsta līmeņa sacensībās. Taču jātniece, piedaloties ne jau pirmajās sacensībās, ir pierādījusi, ko šis zirgs spēj.

Edvina Aleksandra ar *Isovlas Itot du Château* uzvar Londonā.

Mehelena, 26.-30. decembris, konkūrs

Beļģijā septītais FEI Pasaules kausa izcīņas kvalifikācijas posms notika laikā, kad gaisa temperatūra ārā bija noslidējusi līdz mīnus pieciem grādiem, kas pēdējos gados nemaz tik bieži nenotiek. Tomēr *Nekerhall* atmosfēra bija karsta, un tribīnēs nebija nevienas brīvas vietas. Lai gan lielākā daļa no labākajiem jātniekiem svinēja svētkus, cīņa par uzvaru bija saspringta kā vienmēr.

Pārpildītajās *Nekerhalles* tribīnēs gandrīz vai histērisko pašmāju skatītāju acu priekšā beļģu jātnieks Ludo Filiperts uzvarēja pārlešanas maršrutā, iegūstot 20 Pasaules kausa ieskaites punktus.

„Tas bija tas, ko es jau sen gaidīju,” ar atvieglojumu balsī, atgriezoties visaugstākā līmeņa jātnieku lokā, teica Ludo Filiperts. „*Neatceros*, kad pēdējo reizi uzvarēju kādās no Pasaules kausa kvalifikācijas sacensī-

bām, šķiet, tas bija pirms astoņiem gadiem Francijā.”

Uzvara šajās sacensībās bija nozīmīgs notikums, jo tās bija pēdējās sacīkstes Filiperta zirgam *Parco*, sirmajam ērzelim, kas atnesa viņam uzvaru pirms astoņiem gadiem. Turpmāk *Parco* tiks izmantots vaislas darbam. Tikai pēc pāris dienām cits sirms ērzelis ieņēma *Parco* vietu zem Ludo segliem - *Cavalor Winnigmood* pierādīja sevi kā lielisku cīnītāju, pārvarot šķēršļus, ne reizi nekļūdoties.

„Abi zirgi ir diezgan līdzīgi,” teica Ludo. „Abi sirmi, abu tēvs ir *Darco*. Es nopirku *Winnigmood*, kad tas bija tikai sešus mēnešus vecs, un vēl joprojām esmu viņa īpašnieks. Tā kā esmu sagādājis sev jauku Ziemassvētku dāvanu.”

Pārlešanas maršrutu veiksmīgi, bez kļūdām, veica šveicietis Daniels Etters ar *Peu a Peu*, taču 38,90 sekundes nebija pietiekami ātri, lai kļūtu par uzvarētāju, tomēr ieņemtu otro pozīciju. Kristians Ālmanis spēja iedvesmot savu diezgan lēno *Lorenzo* (no *Lord Caletto*) veikt maršrutu salīdzinoši ātri – 40,60 sekundēs un bez nevienas gāzta kārtiņas, kas ļāva ierindoties trešajā vietā.

Pārējie četri pēdējā, galvenā maršruta dalībnieki diemžēl kļūdījās, nogāzot pa šķērslim, bet beļģu jātniece Džudija Anna Melhiore ar *Action Pur Z* - pat divus.

Ludo Filiperts.

Pasaules kausa izcīņas posmi

Dace Štrausa, pēc FEI materiāliem

Mehelena, 26.-30. decembris, pajūgi

Holandes čempions Koss de Ronde pa-beidza 2008. gada sporta panākumu ražas ievākšanu ar spožu uzvaru FEI Pasaules kausa posmā pajūgu braukšanā Mehelenā, Beļģijā. Pēc izcili ātri un tīri veikta pirmā sacensību posma, de Ronde atstāja pārējos sacensību dalībniekus tālu sekotājos. Tu-vākais konkurents beļģis, *wild card* saņē-mušais dalībnieks, pēdējā maršrutā tika iz-slēgts, jo sajuca vārtu izbraukšanas kārtību, bet vācietis Zandmanis nogāza trīs bumbi-ņas. Tā kā de Ronde startēja pēc viņiem, atlika vienīgi laika normā izbrauktu maršru-tu bez kļūdām. Taču tik sportisks cilvēks kā Koss de Ronde, atkal parādīja visu, ko spēj viņa lieliskā ekipāža, un iepriecināja Nekerhalles publiku ar aizraujošu sniegu-mu arī noslēguma braucienā. Pēc trešās vietas Hanoverā un otrās vietas Budapeštā de Ronde saprata, ka šoreiz ir pienācis laiks uzvarēt. Ieņemot trešo vietu kādā no seko-jošajām sacensībām, viņš saņemtu atļauju

startēt finālā Gēteborgā. Sportisti atzina, ka šīm sacensībām raksturīgi īpaši grūti maršruti.

Rezultāti

1. Koss de Ronde (Nīderlande) 222,67 (5)
2. Kristofs Zandmanis (Vācija) 250,23 (15)
3. Mihaels Brauhle (Vācija) izsl.
4. Tomass Ēriksons (Zviedrija) 141,53 (10)
5. Gerts Šrijvers (Beļģija) 141,66 (10)
6. Ijsbrands Šardons (Nīderlande) 149,08 (25)
7. Fredriks Persons (Zviedrija) 150,25 (15)

Mehelenas Pasaules kausa posma uzvarētāja Kosa de Rondes ekipāža.

Otrās vietas ieguvējs Beļģijā Kristofs Zandmanis.

Sporta kurpes zirgam?

Easywalker pakavi ir vismodernākie sintētiskie pakavi mūsdienu tirgū. Vairāk nekā piecu gadu ilgā pētniecības darba rezultātā Eiropā ražotāji ieguvuši unikālu kompozītzstrādājumu. Divu augstas kvalitātes polimēru savienojums ir galvenais *easywalker* pakavu konkurences

iespēja. Lieliska amortizācija, izcila spriedzes īpašības un uzlabota aizsardzība kopā ar vislabāko nodilumizturību nodrošina lēmumu par šo pakavu izmantošanu ikvienam zirgam. Atlētisko īpašību uzlabošana bez modernu sintētisko izejvielu izmantošanas īstēnībā nav iespējama. No speciāliem darba pakaviem līdz materiāliem, kuriem piemīt gaisa cirkulācijas īpašības, un aizsargmateriāliem – modernie materiāli palīdz sporta zirgiem sasniegt jaunus rekordus un paveikt neiespējamo. Augstas kvalitātes polimēra savienojumi nodrošina veidu, kā paaugstināt rezultātus, un vienlaikus samazināt negadījumu risku. Ražotāji nešaubās, ka *easywalker* ir viskvalitatīvākie pakavi jūsu zirgam.

Zirgi gandrīz kā cilvēki

Zirgi spēj atšķirt cits citu pēc zviedzienu un *sejas* – pie šāda secinājuma nonākuši Lielbritānijas zinātnieki – zoopsihologi. Izrādās, ka dzīvnieki spēj atcerēties un atpazīt sev līdzīgos. Agrāk šo īpašību piedēvēja tikai cilvēkam. Zinātniskajā pētījumā novēroja 24 zirgus no viena ganāmpulka. Pētījuma norise bija šāda: zirgam parādīja jau zināmo zirgu no esošā ganāmpulka, tad to ievada boksā, pēc desmit sekunžu ilgas pauzes atskaņoja aplūkotā zirga zviedzienu. Kad zirgs izdzirdēja nesen redzētā zirga zviedzienu, tā reakcijā nebija redzams nekas neparasts, zirgs uzvedās mierīgi. Taču, kad atskaņoja sveša zirga zviedzienu, pētāmais zirgs izbrīnījās, reaģēja daudz ātrāk un skatījās skaņas virzienā daudz ilgāk.

Zinātnieki uzskata, ka zviedziens radīja zirga atmiņā iepriekš redzētā zirga vizuālo tēlu. Tas ir pirmais pierādījums faktam, ka atpazīšanas spēja piemīt ne tikai cilvēkiem.

Starptautisks seminārs
pajūgu braucējiem Lietuvā

No 26. līdz 28. janvārim Viļņā
notiks seminārs pajūgu braukšanā,
ko vadīs draivinga speciālisti no Polijas.

Interesenti var zvanīt pa tālruni 26258326 Dacei Štrausai

Latvijas labākie Baltijas valstu jātnieki FEI reitingos (uz 8.01.09.)

Informāciju apkopojā Inese Ruskule

Māra Millera foto

Andis Vārna, FEI reitingā 341. vieta.

Māra Millera foto

Dainis Ozols, FEI reitingā 591. vieta.

Māra Millera foto

Guntars Siliņš, FEI reitingā 1271. vieta.

Māra Millera foto

Kristaps Neretnieks, FEI reitingā 1338. vieta.

Māra Millera foto

Airisa Penele, FEI reitingā 153. vieta.

Konkūrs

Jātnieks	Vieta	Vieta iepriekšējā reitingā	Punkti
Pirmo vietu ieguvēji FEI reitingā			
Ēriks Lamaze (Kanāda)	1.	2.	3550,00
Meridita Maikla-Bērbauma (Vācija)	2.	1.	3535,00
Markuss Enings (Vācija)	3.	3.	3155,00
LATVIJA			
Andis Vārna	341.	339.	255,00
Dainis Ozols	591.	591.	110,00
Guntars Siliņš	1271.	1276.	15,00
Kristaps Neretnieks	1338.	1341.	13,00
LIETUVA			
Bens Gutkausks	194.	187.	490,00
Andrius Petrovs	195.	190.	489,00
Kosts Gaigals	649.	646.	95,00
Zigmants Šarka	884.	879.	54,00
Stasis Jass	931.	925.	45,00
Rikards Vismeris	931.	925.	45,00
Rims Rimkuss	976.	975.	41,00
Dominiks Malinausks	1127.	1127.	25,00
Mants Jacikevičs	1352.	1355.	11,00
Elena Raiļiene	1482.	1488.	6,00
Vincs Civinskis	1768.	1769.	2,00
Danielis Gutkausks	1768.	1769.	2,00
IGAUNIJA			
Reins Pills	120.	124.	747,00
Gunārs Kletenbergs	203.	193.	477,00
Urmass Rāgs	224.	219.	432,0
Tits Kivisilds	290.	291.	322,0
Hanno Ellermanis	303.	305.	306,0
Olivers Karma	530.	533.	135,0
Heiki Vatsels	589.	575.	111,0
Andress Trēve	1127.	1127.	25,0
Katrina Pilla	1127.	1127.	25,0
Ivo Otss	1195.	1199.	20,0
Andrus Kallaste	1334.	1336.	14,0
Konstantīns Prohorovs	1494.	1499.	5,0
Kullo Kenders	1738.	1737.	3,0
Andress Udekullis	1738.	1737.	3,0
Ebe Līsa Sinajalga	1738.	1737.	3,0

Iejāde

Jātnieks	Vieta	Vieta iepriekšējā reitingā	Punkti
Pirmo vietu ieguvēji FEI reitingā			
Anki van Grunsvena ar IPS Salinero (Nīderlande)	1.	1.	2173
Izabella Verta ar Satchmo 78 (Vācija)	2.	2.	2170
Izabella Verta ar Warum Nicht FRH (Vācija)	3.	3.	2115
LATVIJA			
Airisa Penele, Ravels	153.	155.	954
IGAUNIJA			
Marika Vundere, Orlando P	193.	193.	824
Maria Čuletsa, Markus	300.	296.	494
Marika Vundere, Frankfurt	563.	561.	51

Numur viens pasaulē

Pēc ārzemju preses materiāliem sagatavoja
Dace Štrausa

Kanādiešu konkūra jātnieks Ēriks Lamaze šobrīd pasaules reitingā ieņem pirmo vietu.

Lamaze, kurš ir 2008. gada olimpisko spēļu individuālās zelta medaļas un komandas sudraba medaļas ieguvējs, šobrīd pārspējis vācu vadošo jātnieci Meriditu Maiklu-Bērbaumu, kura jau ilgstoši noturējusies *Rolex* FEI ranga pirmajā vietā.

Pirms olimpiskajām spēlēm augustā Lamaze *Rolex* reitingos ieņēma trešo pozīciju, bet, saņemot olimpiskos titulus, pārvietojās uz otro vietu. Taču pēc *Rolex* FEI Pasaules kausa kvalifikācijas sacensībām Ženēvā, Šveicē 14. decembrī, kur tika iegūti papildu punkti, viņš pārvarēja pirmās vietas robežu. Šobrīd Lamazem ir 3550 punkti, bet Maiklai-Bērbaumai - 3535 punkti.

„Pēdējos piecus gadus esmu darījis visu, lai cīnītos ar pasaulē labākajiem, un tas nozīmē, ka daudz laika jāpavada Eiropā,” saka 40 gadus vecais Ēriks Lamaze. „Man ir lieliska cilvēku komanda mājās, kas vienmēr palīdzējuši, cik vien iespējams. Tas, ka esmu sasniedzis šo savu mērķi, ir vienkārši apbrīnojami. Ja kanādietis var būt vislabākais konkūrā pasaulē, tas ir kas tāds, par ko esmu ļoti lepnas.”

Kopš tiek skaitīti šo reitingu rezultāti, lielāko daļu punktu Lamaze ieguvusi, jājot ar savu olimpisko partneri *Heakstead*. Trīspadsmit gadu vecais Holandes siltasiņu šķirnes ēzēlis *Heakstead* (*Hamlet x Ekstein*) pieder *Ashland* un *Lamaze Torrey Pines* stalliem un patlaban tiek aktīvi izmantots vaislas darbā.

Pēc olimpiskajām spēlēm augustā Lamaze un *Heakstead* uzvarēja *Grand Prix* Kajenā un ieņēma otro vietu *Grand Prix* Devilē, Francijā. Pēc tam iepriecināja savus tautiešus Toronto karaliskajā zirgu šovā, uzvarot Pasaules kausa kvalifikācijas sacensības 12. novembrī, bet, atgriežoties Eiropā, ieņēma ceturto vietu sacensībās Briselē, Beļģijā, kur sacentās *Rolex* Pasaules kausa izcīņas desmit labākie jātnieki. Lamaze, uzvarot Ženēvā FEI Pasaules kausa posmā, noslēdza 2008. gada sacensību kalendāru. Izskatās, ka nākamais turnīrs, kur pāris piedalīsies, būs Pasaules kausa finālsacensības Lasvegasā no 15. līdz 19. aprīlim.

Ērika Lamazes ceļš uz olimpiskajām virsotnēm nav bijis vienkāršs. Viņš ir bijis „sliktais zēns”, kokaīna lietotājs, kurš bija palaidis garām iespēju piedalīties divās olimpiskajās spēlēs – Atlantā un Sidnejā – tikai pozitīva narkotiku testa dēļ, jo talan-

EPA-A.F.I. foto

Olimpiskais čempions un FEI reitinga līderis konkūrā Ēriks Lamaze.

tīgais jātnieks spēlēm pēc rezultātiem jau bija kvalificējies. Taču viņam tika dota vēl viena iespēja, un Lamaze pierādīja to, ka uz viņu tomēr var paļauties.

Viņa treneris Rodžers Deslaurers no *Centre Equestre de Bromont*, kas atrodas netālu no Toronto, atceras, kā piecpadsmit gadu vecais zēns ieradās stallī. „Viņam bija dabas dota zirgu izjūta, esmu pārliecināts, ka viņš pat nezināja, kā pareizi jājāj, tomēr tas notika”. Lamaze, kura oficiālā skološanās beidzās četrpadsmit gados, strādāja šajā jāšanas sporta centrā trīs gadus, pulcējot savu vēl nenobriedušo talantu un atklājot jāšanas tehnikas iespējas. Deslaurers sacījis, ka viņš varot saprast tos apstākļus, kādos Ēriks auga un kā tas varēja ietekmēt

viņa turpmāko likteni, – bez tēva, mātei pavadot ilgu laiku cietumā par narkotiku pārvadāšanu. Viņš dzīvojis pie vecmāmiņas – alkoholiķes.

„Domāju, viņam bieži vien nebija jēga iet mājās nakšņot,” stāstīja treneris. „Tomēr Ērika liktenis ir labs piemērs tam, ka nebūt nav jāpiedzimst par miljonāru, lai gūtu panākumus mūsu sporta veidā”.

Ēriks Lamaze, bija ļoti talantīgs jau junioru vecumā, un bez Rodžera Deslaurera strādāja ar tādiem slaveniem treneriem kā Džordžs Moriss, Hjū Grehems un Džejs Hajess. 1992. gadā viņš jau bija sasniedzis *Grand Prix* līmeni un pēc gada tika iekļauts Kanādas nacionālajā jātnieku izlasē.

Vācija palīdzēs Zviedrijai

Dace Millere, pēc ārzemju preses

Zviedrijas Jāšanas sporta federācija publiskojusi projektu par iejādes attīstību šajā valstī. Pazīstamais vācu treneris un sportists Huberts Šmits pieņēmis izaicinājumu šogad strādāt ar Zviedrijas izlases komandu. Starptautiskās kategorijas tiesnesis iejādē Dīters Šūle arī sadarbosies ar Zviedrijas izlasi. Šmits aktīvi strādās, lai Zviedrijas sportistus sagatavotu startam 2009. gada Eiropas čempionātam augustā un 2010. gada Pasaules Jāšanas sporta spēlēm ASV.

„Iejāde Zviedrijā ir augstā līmenī, valstī ir ļoti labi sportisti un zirgi. Esmu pazīstams ar daudziem no viņiem un daži jau tagad trenējas pie manis. Šis darbs ir

tikams, tāpēc es, daudz nedomājot, pieņemu zviedru federācijas priekšlikumu,” saka Huberts Šmits.

Ļoti svarīga šajā programmā ir arī Dītera Šūles iesaistīšanās, kurš regulāri veiks pārbaudes testus un rīkos mācību sacīkstes Zviedrijas sportistiem (lai atceramies, cik augstu vērtēti tiek Šūles vadītie semināri, kas notikuši arī Latvijā). Zviedrijas Jātnieku sporta federācijas Iejādes komitejas vadītājs Pērs Lindbergs saista lielas cerības ar šo sadarbības programmu, jo tajā varēs piedalīties ne tikai sportisti, bet arī treneri un tiesneši. Turklāt pārbaudes starti tik augstas klases profesionāla vadībā, kāds ir Dīters Šūle, palīdzēs jaunu talantu atklāšanā izlases papildinājumam jau agrīnā vecumā.

WBFSH un FEI ērzeļu reitings

Katru gadu ziemas sākumā sadarbībā ar FEI tiek noteikts Pasaules sporta zirgu audzētāju asociācijas (WBFSH) ērzeļu reitings. Tā rezultātus aprēķina, pamatojoties uz katra ērzeļa pēcnācēju rezultātiem, kas ir reģistrēti FEI/WBFSH reitingos. Tā kā WBFSH redzeslokā ir tikai trīs olimpisko sporta veidu rezultāti, arī ērzeļu reitingi sastādīti tikai šajās disciplīnās.

Latvijā šobrīd trīscīņa praktiski nepastāv, tādēļ publicējam 2008. gada ērzeļu sarakstus konkūrā un iejādē.

Vadošo iejādes ērzeļi Jazz jā Tineke Bartels.

2007. gada labākais konkūra ērzeļis Darco saglabājis šo titulu arī 2008. gada reitingā.

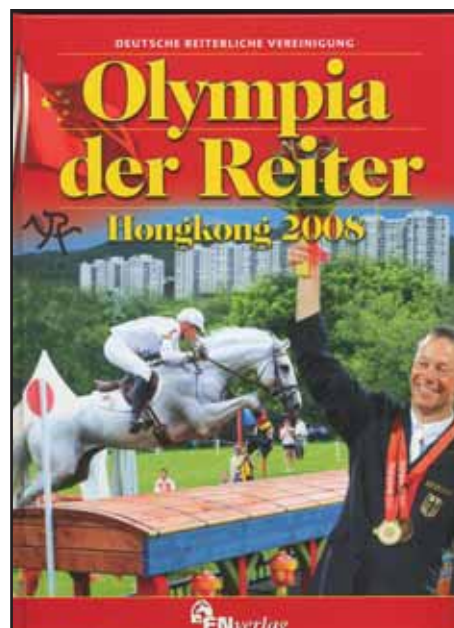
Otrās vietas ieguvējs reitingā ērzeļis Quidam de Revel ar Tomasu Velinu.

Iejādes ērzeļi, iegūtie punkti

1. Jazz	12 397
2. Donnerhall	10 294
3. Weltmeyer	8827
4. Rubinstein I	5146
5. Ferro	4897
6. Flemmingh	4660
7. Master	4638
8. Rohdiamant	4086
9. Ehrentusch	3895
10. Gribaldi	3746
11. Lauries Crusador xx	3707
12. Florestan I	3234
13. Warkant	3202
14. Contango	3172
15. Wanderer	2835
16. Jetset D	2835
17. Schwadronneur	2805
18. Quattro B	2792
19. Goodwill	2469
20. Welt Hit II	2336
21. Donnerschlag	2302
22. Continue	2280
23. Salieri	2234
24. Gardez	2218
25. Carpaccio	2214
26. Wolkenstein II	2128
27. Sao Paulo	2115
28. Espri	2114
29. Singular Joter	2014
30. Herzruf	1919

Konkūra ērzeļi, iegūtie punkti

1. Darco	8411,73
2. Quidam de Revel	6913,43
3. Argentinus	4854,72
4. Concorde	4447,00
5. Nabab de Reve	4359,33
6. Caretino	4177,43
7. Burggraaf	3924,95
8. Libero H	3781,95
9. Indoctro	3547,22
10. Papillon Rouge	3463
11. Cassini I	3281,67
12. Voltaire	3164,00
13. Calido	3120,45
14. Indorado	3054,5
15. Polydor	3038,5
16. Guidam	2992,88
17. Carthago	2551,5
18. Contender	2538,5
19. Corrado I	2522,5
20. Calvados	2439,5
21. Emilion	2418
22. Le Tot de Semilly	2402
23. Heartbreaker	2356
24. Apache d'Adriers	2247,5
25. Hamlet	2230,45
26. Diamant de Semilly	2230
27. Mr. Blue	2138
28. Corland	2089,5
29. Acord II	2027
30. Silvio I	1902,5

Jātnieku olimpiāde

Vācu izdevniecība FN Verlag pagājušā gada nogalē laidusi klajā grāmatu *Olympia der Reiter, Hongkong 2008*, kas, protams, stāsta par olimpisko spēļu norisi aizvadītajā vasarā. Plašs autoru loks kvalitatīvi un operatīvi sagatavojis materiālu par olimpisko spēļu norisi. Netrūkst arī statistiskas par mūsdienu olimpiāžu iepriekšējiem rezultātiem, sporta veida attīstību trīs olimpiskajās disciplīnās pēdējos gados, kā arī komentāru, vērtējumu un lieliska fotomateriāla. Spoži attēloti vācu sportistu panākumi, bet arī citi nav aizmirsti.

Atvadās no Dītriha Šulces

Dītrihs Šulce sarunā ar vienu no pasaules slavenākajiem jātniekiem Ludgeru Bērbaumu.

Vācijas slavenās iejādes meistares Izabellas Vertas sponsore un draudzene Madelaine Vintere-Šulce ir zaudējusi vīru Dītrihu Šulci, kurš mūžībā aizgāja 2008. gada 17. decembrī 68 gadu vecumā. Dītrihs Šulce bija konkūra jātnieks un zirgaudzētājs. Pēdējos gados viņš diemžēl smagi slimoja. Dītrihs un Madelaine ir ievērojami ar to, ka sponsorē dažus no Vācijas slavenākajiem jātniekiem iejādē, konkūrā un trīscīņā: Izabellu Vertu, Inu Zālbahu-Millieri, Ludgeru Bērbaumu un Betinu Hoju.

Zirgu izstāde Parīzē

Gita Krastiņa

Parīzē *Salon Du cheval* ir ikgadējs pasākums, kas notiek izstāžu paviljonā *Porte de Versailles*. Tā platība ir 52 tūkstoši kvadrātmetri. Aizvadītā gada nogalē šī izstāde norisinājās no 6. līdz 14. decembrim. Tā ir milzīga izstāde, ko var salīdzināt ar Maskavas Tautas sasniegumu izstādi, Frankfurtes grāmatu tirgu u. c. Izstādē tika eksponēti gandrīz tūkstoš zirgu, poniju un ēzeļu, vairāk nekā 40 zirgu šķirnes. Pasākuma laikā bija vērojami vairāk nekā 1300 zirgu paraugdemonstrējumi. Līdzās zirgiem izstādes apmeklētājiem bija iespēja tikties ar vadošajiem zirglietu ražotājiem.

Biļetes bijām nopirkuši jau internetā, līdz ar to nebija jāstāv milzum garā rindā. Slidošie celiņi aizvīzināja vismaz kilometra attālumā līdz pirmajam paviljonam, kur tika pārdotas zirglietas. Taču, kopš pati vairstāt nevaru, uzmetu tām vien skumju skatienu un devāties tālāk, kur smaržoja pēc staļļa. Pagājām garām arī bērnu laukumam, kur mazuļi šūpojās uz zirga imitācijām, turot rokās pavadas, sēdēja istos divričos, turot rokās grožus, bet priekšā bija datora ekrāns. Tādējādi patiesi radās iespaids, ka notiek virzība uz priekšu! Vienā no aplokiem demonstrēja ponijus, kā arī vizināja bērnus. Turpat arī bija pieejamas datorspēles (*Horse life* un *Horse life II*) ar un par zirgiem, ja var ticēt, tādas spēlējot pat karaļnamu personas. Blakus aplokā notika voltizēšanas apmācība, kur varēja pieteikties ikviens bērns no skatītāju rindām. Brīdī vērojām kādu četras gadus vecu puisīti haflingera mugurā, kur viņš jutās kā zivs ūdenī.

Atklātnes, kalendāri, grāmatas, žurnāli, krellītes un piekariņi, paliktņi, galda sedziņas cepures un T-krēki, kurus uz vietas iespējams apdrukāt ar izvēlēto bildīti. Manēžā notika vesterna jāšanas paraugdemonstrējums. Tālāk paviljonu boksos bija

Atceļ pieczvaigžņu turnīru Maskavā

Sacensību CSI5* rīcības komiteja, saskaņojot ar *Global Champion Tour* prezidentu Janu Topso, atcēlusi šī piecu zvaigžņu statusa turnīru šķēršļu pārvarēšanā, kas bija paredzēts 2009. gada septembrī Maskavā. Par iemesliem netiek ziņots, taču, domājams, ka tās ir finansiālās problēmas. Līdz ar to arī Latvijas labākie jātnieki zaudēs iespēju visaugstākajā konkurencē sacensties kaimiņvalsts galvaspilsētā.

Solvitas@Himemas foto

redzami zirgi, kurus varēja nopirkt. Starp lielajiem zirgiem bija arī suņa lieluma poniji, kuru augums piecu gadu vecumā ir 80 cm. Visvairāk sajūsmināja to krāsa – pelēkraibi, pelēki, sirmi, brūnraibi, un visi izskatījās kā no veikala atnestas mīkstās mantiņas, kas pēkšņi sākušas kustēties. Pie kāda boksa bija vērojams prāvs ļaužu pulciņš, iedomājaties - īsts *palomino creme!* Kremkrāsas zirgs, kam krēpes safrizētas kā mežģīnes, turklāt zirgs ar zilām acīm! Pir-

Solvitas@Himemas foto

mo reizi tuvumā redzēju frīzieti, arī to varēja nopirkt, tika parādītas zirga labās īpašības, skaistās gaitas, nu skaistulis – melns kā kraukļa spārns, gulbja kaklu un viņnainām krēpēm līdz plecam. Nepilnai dienai visa kā ir par daudz. Vēl neredzētas palika dejas ar zirgiem vai zirgu balets. Bet tas lai paliek citai reizei!

Solvitas@Himemas foto

Pārskata olimpisko spēļu rezultātus

FEI tribunāls decembra beigās pieņēmis galējo lēmumu par gadījumu, kad olimpiskajās spēlēs Honkongā startējošajam zirgam Kamiro tika konstatēta aizliegto vielu lietošana. Ar viņu konkūra sacīkstēs jāja Norvēģijas sportists Tonijs Andrē Hansens, kurš uzskatāms par atbildīgo personu. Līdz ar to Hansens tiek atstādināts no līdzdalības sacensības uz 135 dienām jeb četrarpus mēnešiem kopš 2008. gada 21. augusta. Viņam jāsamaksā arī soda nauda 8000 Šveices franku apmērā. Hansena rezultāti, medaļas, iegūtie punkti un prēmijas par sasniegto olimpisko spēļu laikā tiek anulēti. Diskvalifikācijas rezultātā pārskatīti Norvēģijas konkūra komandas rezultāti, kas izcīnīja bronzas medaļas. Hansenam bija iespēja 30 dienu laikā iesniegt apelācijas lūgumu Sporta arbitražas tiesā.

Pašā sākumā arī par Baltiju

Krievijas interneta portāls *equestrian.ru* pagājušā gada nogalē veiksmīgi sācis jauna multimedia la projekta īstenošanu. Līdz šim par notikumiem Eiropas un Krievijas jāšanas sportā tika stāstīts rakstos un fotoreportāžās. Tagad ir iespēja vērot arī videosīžetus. Pirmajā portāla videožurnāla pielikumā *equiTV* stāstīts par Pasaules kausa Centrāleiropas zonas sacensībām Tallinā, starptautisku iekādes forumu Nīderlandē, Krievijas čempionātu voltizēšanā un citiem notikumiem.

Atrasts Eiropas čempionātu sponsors

Starptautiskā zirgu barības un veterināro preparātu ražotāja firma *Alltech* paziņojusi par lēmumu kļūt par Eiropas čempionātu sponsoru konkūrā un iekādē, kas notiks 2009. gadā no 26. līdz 30. augustam Vindzorā, Lielbritānijā. *Alltech* jau kļuvusi par Pasaules jāšanas sporta spēļu ģenerālsponsoru 2010. gadā Kentuki un tagad vēl vairāk paplašinājusi savu atbalstu jāšanas sportam. Pirmo reizi vēsturē Eiropas čempionāts notiks šajās abās disciplīnās vienlaikus. Tiek prognozēts, ka sešu sacensību dienu laikā tās apmeklēs aptuveni 60 tūkstošu skatītāju.

Rīgas hipodroms un tā vilinājums

Ineta Lipša grāmatā *Rīga bohēmas varā* (izdota apgādā *Priedaines*, Rīgā, 2002) apraksta ainas no Latvijas 20. gadsimta 20.-30. gadu vēstures – cilvēkus kafējnīcās, naktslokālos, loto klubos un hipodromā. Ar autores atļauju publicējam nodaļu *Hipodroms* no šīs grāmatas.

Hipodroms

Vilinošo sajūtu, ko raisa azarts, starpkaru Rīgā ļaudis varēja gūt ne tikai kāršu spēlē. Izmēģināt veiksmi piedāvāja arī 1925. gada 13. aprīlī atklātā akciju sabiedrība *Rīgas hipodroms*, kam Ministru kabinets jau 1924. gada 15. aprīlī piešķīra koncesiju uz totalizatoru. Lai slēgtu derības par zirgu sacensību favorītiem, nevajadzēja pašauties uz aklu laimi vien – noteicošā loma piederēja spējai novērtēt rikšotājus, prognozējot, kurš no viņiem pie finiša nokļūs pirmais. Šķiet, kādi gan varētu būt iebildumi? Taču totalizatoru gaidīja tikpat gaužs liktenis kā loto klubus un Bulduru kazino. Saeimā virsroku guva azartspēļu apkarotāji un jau 1925. gada 29. maijā, bet atkārtoti 15. decembrī uzdeva valdībai slēgt totalizatoru. Tiesa, atšķirībā no jau minētajām izklaides iestādēm derību slēgšana zirgu sacensībās piedzīvoja atdzimšanu – 1932. gadā deputāti izšķīrās par labu koncesijas piešķiršanai. Tāpēc 30. gados Rīgas hipodroms kļuva par populāru vietu, kur pavadīt brīvo laiku. Tur svētdienu rītos salasījās un līdz pēcpusdienai laiku pavadīja raiba

publika, kurā varēja ieraudzīt arī Rīgas tā saucamo aristokrātiju. Kas viņus šurp vilināja?

Hipodroma vilinājums

Atmosfēra, kas spēja aizraut, mudināja žņaudzīt rokas un ķert pie sirds. Jūsma par dzīvnieku graciozitāti, veiklību un ātrumu. Iespēja uz vairākām stundām nokļūt citā pasaulē, kur esību padarīja krāšņu patiesu emociju izvirdumi. „Cik aizraujošs skats! Graciozie dažāda apmatojuma un krāsas slaidkāji rikšotāji. Pasakaini skaistais, zili sirmas Sirotājs baltām krēpēm un tādu pašu garu, zidainu asti. Mazaais melnītis Vagulis, staltais bēris rekordists Akords, milzīgā Leonarda, un zirgu eksotiski skaņošie vārdi – Kvik Redžis, Salivens, Kvarnostils, Morfessi, Meteors, Barons Bass, Izumruds, Majufaina, Signal Heil. Daudzie hipodroma apmeklētāji, arī paši hipodromieši, kuriem valodas bija svešas, izrunāja, kā bija rakstīts hipodroma sacensību programmiņās, un *San Walker* reti kādam skanēja kā Sanvoker. Reti kurš zināja, ka slavēnā *Poplar Hill* vārds nozīmē *papeļkalns*, bet pasaulē pazīstamā vaislinieka *Gay Bingen* vārds nozīmē *likšmais uzdzīvotājs*, nezināja arī, ka par gejiem kādreiz sauks homoseksuālistus. Zirgu vārdi reizēm ir īsta mistika, jo tie jāliek no tēva vārda pirmā burta un mātes vārda pirmā balsiena vai vismaz pirmā burta zirga vārda otrajā balsienā, ko ne vienmēr izdodas ievērot. Tā rodas arī nesakarīgas, neko nenozīmējošas iesaukas.

Hipodromā valda nekur citur neatkārtojama gaisotne. Braucienu starplaikos skan mūzika un diktora sniegtā informācija. Tad nošķind zvans, un diktors vēsti par parādes braucienu gar tribinēm. Zirgi lēni nodefilē, savu spodri, daudzkrāsaini tērpto braucēju vadīti. Valdzina arī aizjūgs, kas neaprobežojas tikai ar izliektu ilkšu divričiem, krūšu jostu un iemauktiem, jo pats zirgs apdarināts ar dažādiem kāju aizsargiem, lai, sajaucot rikšu gaitu, izsargātos no sacīšanās ar pakaviem, sevišķi ziemā, kad tie apkalti ar radzēm. Tos sauc par profilaktiskajiem pakaviem. Tuvredzīgiem zirgiem iemaukti papildināti ar ādas vairodziņiem vai kažokādas mufēm uz purna, lai zirgs neredzētu zemi tuvāko dažu metru attālumā un, baidīdamies no peļķēm vai ēnām, nelēktu tām pāri, jo lēcieni rikšotājiem ir aizliegti un draud ar izslēgšanu. Zirgu nostādot atkal pareizā rikšu gaitā, tiek zaudētas dārgās sekundes. Bailīgiem kumeļiem uz ausīm tiek uzmauktas voiloka uznavas, uz acīm ādas klapes. Grūti valdāmiem zirgiem mutē liek sarežģītus laužņus un aizjūgā dažādas palīgierīces. To visu vēro

Ineta Lipša

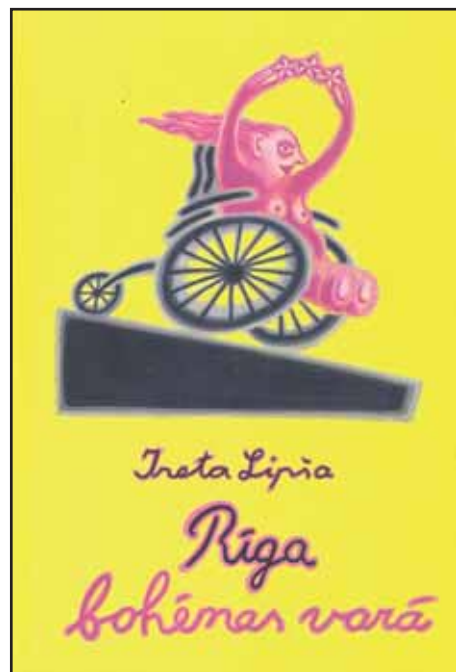

Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti beigusi 1993. gadā un turpmākos 13 gadus strādāja kā žurnāliste dažādos preses izdevumos.

2002. gadā uzrakstīja grāmatu *Rīga bohēmas varā* un sāka studijas vēstures maģistrantūrā, vēlāk - doktorantūrā.

LU Latvijas vēstures institūta pētniece kopš 2007. gada.

Šobrīd raksta doktora darbu par sabiedrisko tikumību Latvijā 20. gadsimta 20.–30. gados. Toreiz cilvēki šajā jomā ieskaitīja dažādas sociālās parādības - ne tikai prostitūciju, žūpību un vēl virkni citu, bet arī azartspēļu spēlēšanu. Viens no tās veidiem bija derības totalizatorā.

Arī uz Inetas Lipšas grāmatas *Rīga bohēmas varā* vāka redzams hipodroma motīvs – tā saucamais vienkārs. Mākslinieks Ivars Poikāns šādi ironizē par pagājušā gadsimta izpriešām.

skatītāji, it sevišķi tie, kas spēlēja totalizatorā, novērtēdami zirga iespējas gan pēc programā dotās informācijas, gan pēc zirga uzvedības, to iesildot pirms oficiālā starta, - kā tas skrien, cik pārliecināti paņem „falšstartu” jeb mēģinājuma startu, t. i., cik precīzi rikšos atiet no starta.

Te atskan diktora paziņojums: „Kases slēdzam pēc trim minūtēm!” Toto spēlmaņi steidzas nopirkt izvēlēto variantu biļetes, vērodami cits citu, it sevišķi rūdītākos – ko tie pirks... Dzirdams: „Dalībnieki, pie starta!” Tie grupējas programmas numuru kārtībā, un pēc startera karodziņa mājiens skaļrunī reizē ar zvanu atskan: „Aiziet!” Ja starts nav izdevies, starterisicina savu karogu, bet diktors sauc: „Starts atcelts, starts atcelts, dalībnieki vietās!” Arī nākamais starts var neizdoties, pat atkārtoti. Vainiekus var nolikt aizmugurē, lai netraucē arī turpmāk. Gadās, ka dažs, iekarsis pēc neveiksmīga starta, norikšo vai pat nouļo krietnu gabalu, ja braucējs nav dzirdējis vai arī nav spējis noturēt savu satraukto kumeļu. Tad jau viņam pēc liekas distances veikšanas īstajā startā var pietrūkt izdevības.

Un tad – pati aizraujošākā cīņa distan-

cē ar visiem taktikas un tehnikas smalkumiem un situācijas, ko ietekmē klimatiskie apstākļi, kā arī skrejceļa kvalitāte. Katra izredzes atkarīgas no vēja stipruma un virziena, zirga spējām „turēt peisu”, t. i., ātrumu, spējām finišēt un izturēt sāncensu „spiedienu”. Dažs zirgs ļoti pārdzīvo tribiņu šalkoņu, jo tās, daudzu tūkstošu pārpildītas, reizēm bango kā jūra, un „ielec stabā”, t. i., iziet lēkšos caur mērķi, bet „stabs” nozīmē finiša stabu, kurš gan atrodas skrejceļa malā. Pēc tam triumfatori nobrauc gar tribīnēm, kurās spēlmaņi un vienkārši sacikšu cienītāji tos pavada aplausiem vai arī svilpieniem atkarībā no spēles rezultāta.” Tik aizraujošu hipodromā valdošo gaisotni atceras grāmatas *Latvietis un viņa zirgs* autors Raimonds Baltakmens. Hipodroma 1935. gadā uzbūvētā administrācijas ēka robežojās ar Raimonda Baltakmeņa tēva brāļa grunti. No mājas logiem, būdams vēl zēns, viņš vēroja sacikstes pa gabalu. „Mana klasesbiedra Rolanda Jeckalēja krustmātei Cīruļa kundzei piederēja savs stallis. Tādēļ drīkstējām iepazīties ar zirgu „mājas dzīvi”, ne tikai redzot, bet arī apostot! Nekur nav tāda smārda kā hipodromā. Zirgu sviedru, mēslu, pakaišu, zāģu skaidu, siena, aizjūga ādu un dažādu ierīvējamo zāļu smaržu sajaukums. Žēl, ka vēl nav atradies dzejnieks, kas to visu saliktu pantos. Nav arī neviena prozaīka, kas līdzinātos angļu, amerikāņu, franču, arī krievu rakstniekiem, smalkiem hipodroma dzīves pazinējiem. Netālu Tomsona ielā dzīvojošais Anšlavs Eglītis ar savu komēdiju *Par purna tiesu* paspēja aiztikt vienīgi līdz tribīnei un totalizatoram. Viņš gan prastu izgaršot un aprakstīt šo „kokteili”, kā arī visu pārējo, taču pietrūka „purna tiesas”. Līdz rakstnieka dzīvokļa logiem no hipodroma atlidoja sajūsmas pilni uzmundrinājuma saucieni, tomēr

viņa apdomīgā daba laikabiedrus mudināja šaubīties par to, vai viņš jebkad „licis uz zirgiem” kādu latu.

Kā darbojās totalizators

Rikšošanas sacensību gads bija sadalīts trijās sezonās – pavasara, rudens, ziemas -, bet katra sezona – mitingos, kas parasti sastāvēja no četrām sacensību dienām. Svētdienās rikšošana visbiežāk sākās pulksten 13.30, bet darbdienās – 15.00. Skatītāji (izņemot skolniekus) varēja slēgt savstarpējās naudas derības totalizatorā, pērkot biļetes uz zirgiem, kurus iedomājās par sacensību uzvarētājiem. 1932. gada koncesijas īpašnieki no pārdoto biļešu summām atvilka 16%, bet pārējos 84% sadalīja uz uzvarētāja zirga pirktu biļešu skaitu un atmaksāja spēlētājiem. (1933. gadā līdzpilsoņi hipodromā atstāja 230 018 latus un 11 santimus. Totalizatora apgrozījums pārsniedza 20 tūkstošus latu mēnesī, bet 1934. gada pirmajos mēnešos sasniedza apmēram 30 tūkstošus latu mēnesī.) Slēgt savstarpējās derības ārpus totalizatora, piemēram, ar bukmeikeru starpniecību, aizliedz. Lētākā biļete maksāja trīs latus. Kases pārtrauca iemaksu pieņemšanu, atskatot starta signālam. Ja līdz tam kasieris naudu saņēma, bet biļetes iedot nepaguva, bija jāpaliek bešā, jo šādā gadījumā atdeva atpakaļ naudu, nevis izsniedza biļetes.

Rīgas hipodromā darbojās vienkāršās, divkārsās, itāļu, pāru un trīskāršās kases. Vienkāršās kases strādāja, ja sacensībās piedalījās ne mazāk kā divi dažādu īpašnieku zirgi. Divkārsās, itāļu un pāru kases darbojās, ja sacensībās piedalījās ne mazāk kā trīs, bet trīskāršās – ne mazāk kā četru dažādu īpašnieku zirgi. Vienkāršajās kasēs pieņēma iemaksas uz 1. vietu un izmaksāja vinnestu par pirmo finišējušo zirgu.

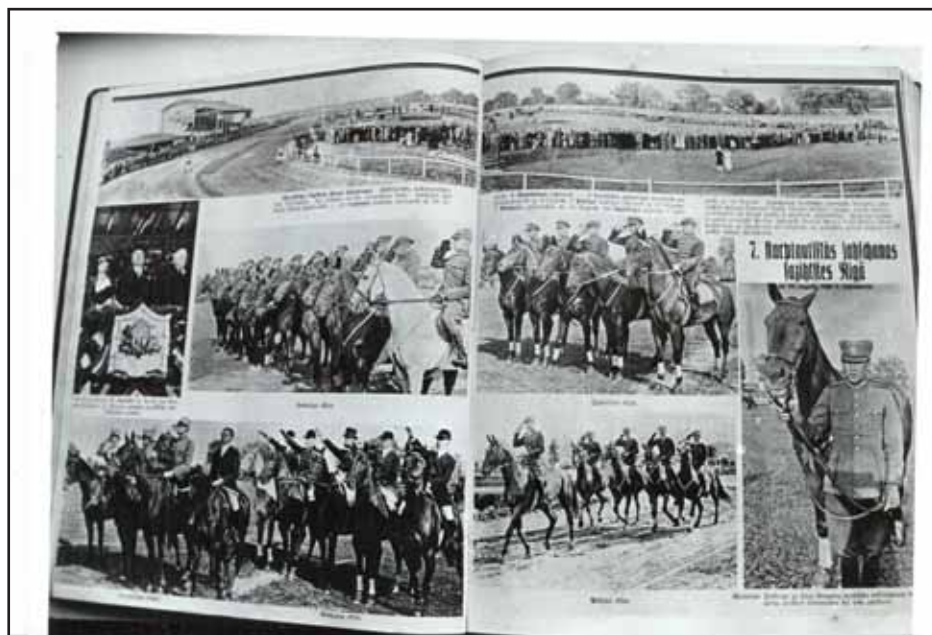
Žurnāls *Atpūta* 1932. aicina uz starptautiskajām jāšanas sacikstēm Rīgas hipodromā, atvēlot šim pasākumam greznāko vietu – uz vāka.

Divkārsajās kasēs pieņēma iemaksas uz 2. vietu, bet izmaksāja vinnestus par zirgiem, kas mērķi sasniedza kā pirmais un otrais. Arī itāļu kasēs pieņēma iemaksas uz 2. vietu, bet izmaksāja vinnestu tikai par otro finišējušo zirgu. Pāru kasēs pieņēma iemaksas uz zirgu pāri, kas gūs 1. un 2. vietu un attiecīgi izmaksāja vinnestu, turklāt nebija būtiski, kurš pāri finišēja pirmais, kurš – otrais. Trīskāršajās kasēs pieņēma iemaksas uz 3. vietu, bet izmaksāja vinnestu par zirgiem, kas mērķi sasniedza pirmais, otrais un trešais.

Par pirmskara hipodroma profesionālo braucēju līderi kļuva Reinholds Beķeris, kas karjeru sāka 1934. gadā. Visveiksmīgākais žokejam bija 1939. gads, kad viņš ar 1934. gadā dzimušo ērzeli Akordu uzstādīja hipodroma absolūto rekordu Latvijā dzimušajiem zirgiem – 1:25,5 (1000 m) – un 386 startos izcīnīja deviņdesmit divas uzvaras. Īpaši svarīgs zirga vērtējums ir tā izcīnīto godalgu summa, un šajā ziņā absolūts rekordists bija tas pats Akords ar 22,7 tūkstošiem latu, 4 tūkstošiem rubļu un 1 tūkstoti reihsmarku (līdz 1945. gadam). Aiz viņa palika 1935. gadā dzimusi ķēve Mana ar 18 tūkstošiem latu, 12,8 tūkstošiem rubļu un 1,2 tūkstošiem reihsmarku, 1936. gadā dzimušais ērzelis Adlons ar 18,1 tūkstoti latu, 5,3 tūkstošiem rubļu un 2,1 tūkstoti reihsmarku.

Ievērojamie apmeklētāji

Ar derību slēgšanu zirgu sacensībās aizrāvās gleznotājs Romans Suta. „Zirgu vinnests hipodromā – tas bija laimes spēles un hipodroma žokeju aizkulišu mahināciju rezultāts. Reizēm Sutam arī laimējās

Fotoreportāža par starptautiskajām jāšanas sacikstēm Rīgas hipodromā 1934. gadā.

Rīgas hipodroms un tā vilinājums

Azartiskais līdzjutējs Romans Suta

Viņam piemīt vairākas spēcīgas kaislības – tādas kā makšķerēšana, šaha spēle un zirgi.

Kaislība uz zirgiem 30. gados kļuvis visspēcīgākā (zirgus Romans Suta mīlētā kopš bērnības). Šai laikā viņš kļuvis skaista melna ērzeļa Laučuka līdzīpašnieks hipodromā. Tur mākslinieks pavada augas svētdienas, ne tikai vērodams rikšotāju slaido skrējienus sacīkšu laikā, bet īsta azartista cerībās gaidot lielo laimestu. Suta ņem dzīvu dalību visos pasākumos, kas ir saistīti ar zirgiem, ieskaitot zirgu kopšanu. Žokeji nereti augām dienām uzturas mākslinieka dzīvoklī, kamēr Suta sēž un strādā. Aizrašanās ar zirgiem iet pat tik tālu, ka vasaras atpūtas vieta ģimenei tiek izraudzīta blakus hipodroma ganībām Baltezerā.

Kā daudzi citi pasākumi, ar kuru palīdzību viņš cerējis nopelnīt, hipodroms Sutam nes lielākoties tikai zaudējumus.

Darbs *Hipodroms* turpreti liek nojaust autora svelošo azartspēles kaisli. Gleznā mākslinieks fiksē sacīkšu skrējiena uztraucošāko brīdi, kad uzvara atkarīga no izvirzīšanās par „purna tiesu”. Uz apaļā hipodroma skrejceļa viens aiz otra pazib triju zirgu stāvi: brūns, balts un melns. Zirgu galvas un rumpji gleznā iezīmējas skaidri, bet kājas it kā pagaišot skrējiena saceltajā putekļu virpulī. Lai raksturotu sacīkšu skrējiena zibenīgo tempu, žokeju figūras risinātas kā tīri vizuālas mirkļa impresijas, kā izplūstoši krāsu laukumi. Apaļā skrejceļa pretējā malā pavidā niecīgs atpalikušā sacensību dalībnieka siluets, kas noslēdz šo zirgu skriešanās sacīkšu lokveida ritma glezniecisko ilūziju.

Tik pārlicinoši uztvert un parādīt sacīkšu skrējiena kustības ātrumu un saspringtību var vienīgi tas, kurš pats visam tam dzīvo līdzī.

Kādreiz, kad Nacionālā opera rīko zirgu skriešanās sacīkstes ar slavenībām (operas solisti N. Vasiļjevs, R. Bērziņš u. c.) žokeju lomās, arī dekorators Romans Suta ir braucējos. Finišu mākslinieks sasniedz pats pēdējais, jo viņa zirgs pēkšņi sācis lēkāt. Gadiem ilgi Suta ir jūsmojojis par šo sporta veidu, gan tikai no skatītāja viedokļa.

(No Tatjanas Sutas grāmatas *Romans Suta*, Rīga, izdevniecība *Liesma*, 1975)

Romāna Sutas glezna *Hipodroms*, 1933. gads.

vinnēt, bet biežāk gan viņš paspējēja. Taču caurām svētdienām viņš hipodromā nedirneja naudas pēc, viņš bija līdz ausīm iemīlējis savos zirgos. Pat vēstulēs sievai zirgu panākumi un neveiksmes sacīkstēs bija nozīmīga tēma. Tā bija dziļa un īsta aizrašanās ar zirgu sportu kā māksliniecisku priekšnesumu. Šo sacīkšu azartu hipodroma skrejceļā viņš skaidri izteicis savā 30. gadu gleznā *Hipodroms* siltā brūni dzeltenā krāsu gammā, kur apaļa veida kustības ilūzija uz audekla panākta pārlicinoši.

Zirgu skriešanās sacīkstes apmeklēja arī populārais rakstnieks Vilis Lācis. 1940. gada 16. jūnijā viņš tās vēroja kopā ar brālēnu Elmāru Briedi, vācot materiālu literāram darbam, ko vēlāk iekļāva romānā „Vētra”. Kāda hipodroma apmeklētāja viņiem stāstījusi par notikumiem uz austrumu robežas, un kļuvis skaidrs, kāpēc tribīnēs nemanija ierastos skatītājus no valdības aprindām.

Zirgu skriešanās sacīkšu laikā pasaules hipodromos notika modes skates. Un Rīgas hipodroms nebija izņēmums. Žurnāls *Elegantā Rīga* ziņoja, ka 1929. gada rudens lielajās zirgu sacīkstēs Parīzes un Berlīnes manekenes ieradušās brūnās, zilās un melnās zeķēs un korpēs. Viena otra princese un vikontese šo kaprīzi atbalstījusi, bet visā visumā dāmas par to negribēja ne dzirdēt. Arī Rīgā tumšās zeķes, kuras propagandēja ārzemju modes saloni, nerada piekrišanu. „„Kailās” kājas pievilcību sievietei ir iemācījusies saprast un tik viegli no tās neatteikties.” Sacīkšu dienās hipodromā 30. gados demonstrēja arī dāmu modes, bet amatieru braucienos piedalījās pat Nacionālās ope-

Romans Suta tā iedvesmojās no zirgiem, ka to tēli redzami daudzos viņa darbos, pat šķietami saturiski tieši nesaistītos ar zirgiem un sportu. Dekoratīvais šķīvis, kas veļtīts 1905. gada notikumiem.

ras un teātru mākslinieki, piemēram, Teodors Brilts, Alberts Verners, Aleksandrs Kortāns. Reiz zirgu skriešanās sacensībās kā dalībnieks piedalījās arī Sigismunds Vidbergs. Izcilo grafiķi tik ļoti valdzināja balets, ka viņš piekrita Rīgas hipodromā startēt Nacionālās operas komandā pret Nacionālo teātri.

Hipodroma spožums un posts

Rīgas hipodroma zvaigzne spoži uzlēca 1925. gadā, taču tikpat strauji krita, lai izšķīstu pret sociāldemokrātu dzelzainajiem argumentiem, ko sākumā Saeimas deputāti ignorēja. „Vēl nav nožuvušas visas loto klubu deļ izlietās asaras. Vēl nav saskaitīti visi zaudējumi par izšķērdēto valsts un sa-

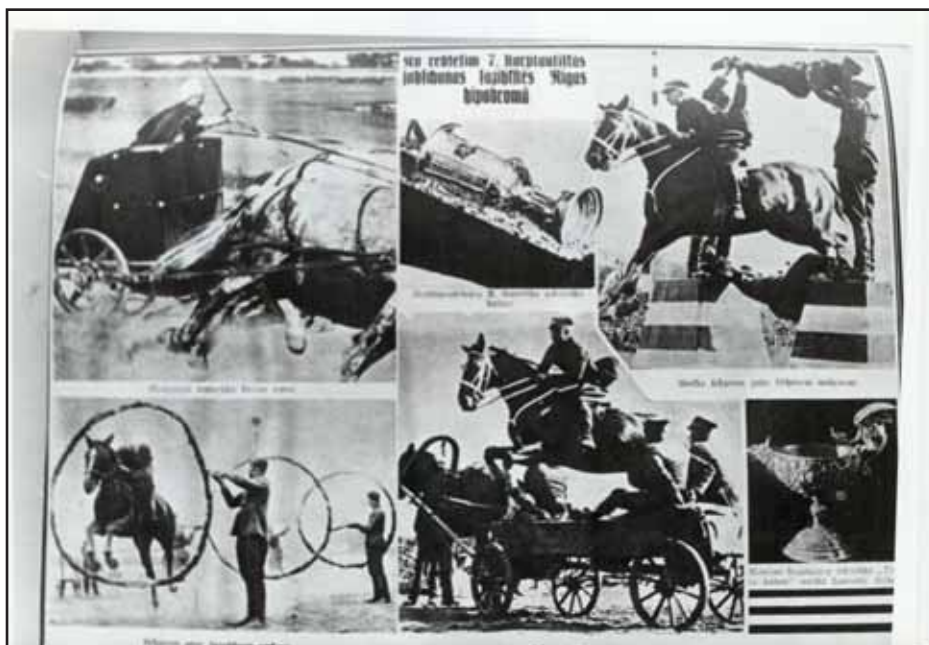
biedrības mantu, kura caur vieglu ierēdņu rokām aizripojusi nepieciešamās loto klubu rīklēs. Bet gaisā jau atkal jūtama elles smaka. Kapitāls gatavo mums jaunu pārsteigumu. Palasiet pēdējā nedēļā pilsoņu laikrakstus. „Rīgas hipodroms”... „Rīgas hipodroms”... „Rīgas hipodroms”... „Rīgas hipodroms”...

Akciju sabiedrību *Rīgas hipodroms* nodibināja 1924. gadā. Ministru kabinets 15. aprīlī tai uz nenoteiktu laiku piešķīra koncesiju ierīkot pie zirgu skriešanās sacīkstēm totalizatoru. Noteikumus par tā darbību Iekšlietu ministrija apstiprināja 7. maijā. Jau 29. augustā *Rīgas hipodroms* ar Rīgas pilsētu noslēdza līgumu uz 12 gadiem par zemes nomāšanu. Akciju sabiedrība pārņēma hipodroma laukumu, ieguldot apmēram 500 000 latu lielu kapitālu. Antonijas ielas galā 8,7 hektāru lielajā laukumā uzcēla segtu skatītāju tribīni ar 600 vietām, ziemas un vasaras stallus 50 zirgiem, kilometru garu un 7 metrus platu skrejceļu, ar elektrisko gaismas līniju.

Rīgas hipodromu, kas lepojās ar divdesmit totalizatoru kasēm, ministru prezidents Hugo Celmiņš atklāja 1925. gada Otrajās Lieldienās. „Kas par svinībām, kas par priekiem. Hipodroms pārpildīts no ļaužu masām, svinīga atklāšana augstu personu klātbūtnē, mūzika, skaistas tualetes...” 13. aprīlī par atklāšanas balvu kārdinošu 2 tūkstošu latu vērtībā cīnījās ātrākie zirgi trijos hītos (atkārtotajos skrējienos). Uzvaru guva būvuzņēmēja Hermaņa Liepiņa kēve *Last Sheet* braucēja M. Gotardi vadībā ar labāko laiku 2. hītā 2:24,0. Taču spožums ātri apdzisa – jau 1925. gada 29. maijā Saeima pārdomāja. Deputātu vairākums nobalsoja par pārejas formulu uzdot valdībai atcelt iekšlietu ministra apstiprinātos noteikumus par akciju sabiedrības

Tā žurnāla *Nedēļa* vāku 1925. gadā grezno aina no Rīgas hipodroma dzīves.

Fotoreportāža žurnālā *Atpūta* par starptautiskajām jāšanas sacīkstēm Rīgas hipodromā.

Rīgas hipodroms totalizatoru un divu mēnešu laikā pēc budžeta spēkā stāšanās izbeigt totalizatora darbību.

Kopš hipodroma atklāšanas bija pagājuši nieka seši mēneši. Salīdzinot ar pavasari, publika saruka, toties nostabilizējās – spriežot pēc hipodroma žurnālu tirāžas, tās skaits lēsa uz 1500 līdz 2000 cilvēku. Viņu vidū – ebreji, vācieši, krievi, latvieši. Ārzemniekus redzēja pat vairāk nekā latviešus, bieži dzirdēja vācu valodu. „Tie, kuri savā laikā uztraucās, ka hipodroms samaitās Rīgas pilsoņus, klieguši velti. Augšējās tribīnes pustukšas. Mūzika vairs nespēlē. Viena otra totalizatora kase aiznaglota dēļiem. Acīmredzot Rīgas hipodroma akcionāru šepstes ne visai spīdošas. Tik lieliski iesāktais uzņēmums liekas jau tuvojas sava mūža galam. Līdz ar rudenī mirst arī Rīgas hipodroms.”

Un tas bija loģisks iznākums, jo pusgada laikā Rīgas hipodromam pamatīgi un pamatoti pielīpa skandalozas iestādes aura. Kaislīgie zirgu sporta cienītāji notikušajā vainoja Rīgas hipodroma akcionārus, kas ar hipodromu gribēja kompensēt ienākumus, kas viņiem zuda, kad Latvijā slēdza loto klubus. Pirmkārt, no zirgu audzēšanas un sporta šie no spītrūpnieku aprindām nākušie kungi neko nesaprata, viņiem rūpēja tikai ienākumi, nevis zirgu sugas uzlabošana, kas ir galvenais mērķis hipodromiem visā pasaulē. Pusgada laikā akcionāri nopirka vienu vienīgu zirgu – ērzeli Ansi, un šis pirkums lieku reizi pierādīja, cik lieli zirgu „speciālisti” viņi bija. Ansis izrādījās sacīkstēm nederīgs – nokodis pirkstus braucējam, strādāja celiņu tīrīšanā. Otrkārt, akcionāri hipodroma labi atalgotajās vietās nodarbināja savus radniekus. Rezultātā daļa publikas uzticību hipodromam zaudēja, spēles kvalitāte kritās un uz-

radās bukmeikeri. Administrācija ar šiem totalizatora nelegālajiem konkurentiem pat necīnījās. Bet bukmeikeri izmaksāja vinnestus, kas bija par vienu latu augstāki nekā totalizatorā. Totalizators ienesa arvien mazākus ienākumus, taču tā nebija vienīgā bēda.

Tā kā pavasara sezonas sacīkšu programma solīja godalgas 5 miljonu rubļu apmērā, zirgu īpašnieki un sportisti iegādājās augstas klases zirgus ar starptautiski ievērojamu ātrumu, augstiem rekordiem, kuru vērtība bieži sasniedza teju pusmiljonu rubļu. Taču akcionāri izmaksāja tikai 25-30% no programmā solītā. Tas bijis triks, puļa psiholoģijas izmantošana – redzot lielās godalgas, publika aktīvāk spēlētu totalizatorā. Tajā pašā laikā zirgu īpašniekam vajadzēja pelnīt. Lai to izdarītu, bija jāuzvar vairākos hītos. Biežā piedalīšanās sacīkstēs zirgus nogurdināja. Latgales labāko zirgu audzētavu īpašnieki veda savus rumakus atpakaļ uz zilo ezeru zemi. Uzliesmoja konflikts starp zirgu īpašniekiem un hipodroma akcionāriem. Trešās godalgas apmēri noslīdēja pat līdz totalizatora vislētākās biļetes vērtībai – 250 rubļiem. To ātri uzzināja publika, ziņas parādījās presē. Publika sāka atturēties no spēles totalizatorā, akciju sabiedrības ienākumi mazinājās, un akcionāri godalgu vērtību samazināja vēl vairāk. Pat favorīti, kuri vinnēja pirmās godalgas, vairs nevarēja uzturēt ne sevi, ne žokeju.

Anarhija valdīja arī totalizatora vinnestu izmaksās (1925. gadā tas pelnīja 15%). „Nesen bija šāds incidents: izmaksāja naudu par vienu zirgu, piepeši noskaidrojās, ka viņam trūkst svara, sāka izmaksāt par nākamo, bet daudzi jau bija aizgājuši uz mājām. Nākamajā dienā viņiem naudu iz-

22. lpp ►

Rīgas hipodroms un tā vilinājums

maksāt atsacījās, jo esot jau izmaksāts par pirmo zirgu.”

Mahinācijas un nelikumības

Norises hipodromā uz nelikumībām mudināja arī žokejus. Viņi no zirgu īpašniekiem saņēma mēnešalgu 6000-8000 rubļu un noteiktu procentu no izcīnītajām godalgām. Pirms kara labākie, profesionālākie zirgu braucēji pelnīja līdz 60 000 zelta rubļu gadā, tāpēc totalizators viņus neinteresēja. 1925. gada sezonas sākumā labs žokejs pelnīja 16 000 (dažkārt 20 000) rubļu mēnesī. Godalgām stipri sarūkot, ienākumi saruka, un žokeji meklēja veidu, kā zaudēto kompensēt, - sāka pieturēt zirgu, jo paši piedalījās derību slēgšanā. Akcionāru algotie tiesneši, nebūdami profesionāļi, pat nepamanīja, ka viens otrs īpašnieks vairākkārt tišām pietur savu zirgu. Panācis, ka publika pārtrauc likt uz viņa rumaku, īpašnieks pats uz savu lolojumu pirka vairākas biļetes un viegli vinnēja. 1925. gada rudenī šādas afēras kļuva arvien biežākas, un arvien biežāk Rīgas hipodroms iedzīvojās skandālos. Tā 13. septembrī hipodromā notika divi savādi gadījumi. „Zemākā grupā vinnēja Jēpanča – pilnīgs fuksis, kurš pienāca bez jebkādam cerībām pirmais. Citi zirgi gāja par 6-10 sekundēm lēnāk nekā parasti. Ordinārā izmaksāja par Jēpanču 10 latus, divkārsi 18,50 un trīskārtīgi – 12 latu. Acīmredzot viena daļa spēlētāju bija stipri pārliecināti, ka vinnēs Jēpanču, un lika uz to visu savu naudu tieši ordinārā. No aulekšotājiem negaidot vinnēja Naļivaiko, lai gan favorīts bija Deja. Par fuksi atkal izmaksāja niecīgu summu. Šoreiz publikas īgnums un skandāls bija tik nopietns, ka hipodroma sabiedrība iz-

Ministru prezidents Arturs Alberings, arī Latvijas Zirgu audzētāju biedrības priekšnieks Sergeja Civja-Civinska saržā žurnālā *Atpūta* 1926. gadā:

Klau, kāda soļu dimēšana! / Skan hipodromā: kling, kling, klins! / Lai dzīvo zirgu audzēšana! / Sauc braši Arturs Alberings!

slēdza žokeju Pošlaku uz... divām sacikšu dienām. Ārzemēs par šādām kombinācijām izslēdz vainīgo uz vairākiem mēnešiem, gadiem vai pavisam.”

Akcionāri mēģināja presē sevi attaisnot, taču sekoja kārtējais skandāls. Trīsdesmit zirgu īpašnieki atteicās piedalīties sacīkstēs, prasot vienādas tiesības vietējiem un ārzemju zirgiem. Izrādījās, ka pēdējie Rīgas hipodromā bauda lielas priekšrocības. „Piemēram, divi zirgi – viens Berlīnē, otrs Rīgā uzrāda vienādu ātrumu. Ja tagad zirgu – ārzemnieku atved Latvijā, tad divus vienādus zirgus neliek vis blakus, bet zirgs – ārzemnieks iegūst zināmu sekunžu priekšrocību. Caur to arī ārzemju rikšotājs saņem visas godalgas. (...) Sacīkstēs līdz šim ņēma dalību ap 40 mūsējo zirgu, tagad īpašnieki ir spiesti zirgus noņemt, jo tie nevar konkurēt ar jauniebraukušiem, nepazīstamiem ārzemniekiem.” Lai sacensības nebūtu jāpārtrauc zirgu trūkuma dēļ, vienā braucienā laida vairākus viena īpašnieka zirgus, kaut gan statūti to liedza darīt. „22. oktobra ceturta braucienā, kurš notiek plkst. 4 pēc pusdienas, atzīmēti šādi zirgi: Dinka, īpašnieks A. L (Liepiņa kundze), Laura Ettava, īpašn. A. Irbe (Liepiņa meitas vīrs), *Mackensen*, īpašn. H. Liepiņš, *Last Sheet*, īpašn. B. B. (nepazīstams pseidonīms). Pirms kādām dienām šie paši zirgi bija atzīmēti programmā kā būvuzņēmēja L. Iepiņa zirgi. Kāpēc L. Iepiņa kungs ielaižas kombinācijā, kas runā pret hipodroma statūtiem? Kā publika var spēlēt totalizatorā, ja visi zirgi no viena staļļa, visus pārzina viens un tas pats pazīstamais G. Otardi? Vai hipodroma sacīkstes var pārvērst par „familijas padarīšanu”?”

Hipodromā plauka mahinācijas. Spekulanti ārzemēs par smiekla naudu nopirka zirgus, kas savulaik startējuši pirmajā klasē. Tā kā tos ievada bez pasēm un bez atsauksmēm par dzimtenē sasniegtiem rekordiem, Rīgā „ārzemniekiem” vajadzēja sevi parādīt kādā rekordā trīs reizes pēc kārtas un vienā iegūt pirmās, otrās vai trešās šķiras godalgu. Bijušie rekordisti to paveica bez pūlēm un ieguva tiesības Rīgā startēt zemo klašu kategorijā, kur, protams, plūca laurus. Tajā pašā laikā citur pasaulē ārzemju zirgi drīkstēja piedalīties sacensībās tikai tad, ja tie pārspēja vietējos pirmās klases zirgus.

Hipodroma akcionāriem pārmeta arī informācijas slēpšanu. Pirmkārt, 1925. gadā publikai liedza vērot zirgu treniņus. Otrkārt, ārzemju zirgu istos vārdus neizpauza, tie startēja ar pseidonīmiem. Līdz ar to totalizatora cienītāji nezina, vai dzimtenē attiecīgais rumaks bijis sacikšu rikšotājs jeb lauku zirgs. Turpretim žokejs to zināja un rīkojās savtīgi – lai vinnētu totalizatorā, vairākas reizes rumaku pieturēja, bet ceturta reizē, kad publika vairs neuzticējās viņa zirgam, viegli paņēma visu banku. Rezultātā nopelnīja vairāk, nekā būtu ieguvis, ļaujot zirgam uzvarēt pieturētajos braucienos.

Sociāldemokrāti pret totalizatoru

2. Saeimas priekšvēlēšanu kampaņas un vēlēšanu gaisotnē Ministru kabinets atļāvas nepildīt Saeimas 29. maija rīkojumu par totalizatora slēgšanu. 22. septembra sēdē valdība atzina, ka totalizatora darbības izbeigšana var nozīmēt to, ka valstij iznāks uzņēmējiem kompensēt zaudēju-

Valerija Zosta saržs *Atpūtai*, kas attēlo Armijas zirgu sporta kluba valdes priekšsēdētāju, pulkvedi (un dzejnieku) Valdemāru Šēnfeldu.

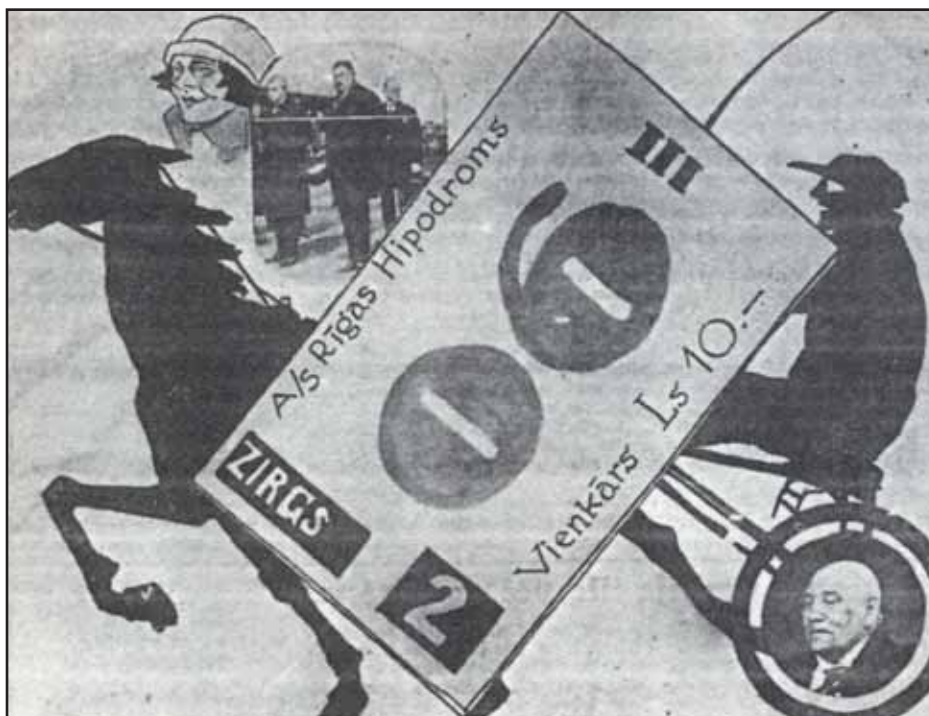

mus. Totalizatora aizstāvji presē norādīja, ka spēlētājs šajās derībās atšķirībā no citu azartspēļu cienītājiem necer uz laimīgu gadījumu, bet lēmumu pieņem, balstoties uz faktiem, ko zina par kādu zirgu. „Spēlējot ar totalizatora starpniecību nav bīstamā apgrozījuma ātruma, kāds ir pie kāršu u. c. Spēlēm nav tā ātruma, kurš sadzen vinnestus ārkārtīgi augstus. Azarta spēlēs pastāvīgi nāk priekšā, ka dažu minūšu laikā mainās spēlētāju savstarpējais stāvoklis, akls gadījums un vairākas neizdevīgas spēles izposta vienu un padara bagātu otru spēlētāju. Nekas tamlīdzīgs nevar notikt, spēlējot totalizatorā. Nav neviena cilvēka, kurš būtu vinnējis šajā spēlē sevišķi lielas summas, un nav arī tādu, kas uzreiz būtu paspēlējuši savu mantu. Tas nepavisam nav iespējams: atsevišķas sacīkstes notiek pēc apm. divdesmit minūšu starpbrīža, dažreiz arī ilgāk. Vairākās stundās spēlētājs var spēlēt tikai dažas reizes. (..) Sporta biedrību prakse pierādījusi – ja starpbrīži starp atsevišķām sacīkstēm ir lielāki, tad arī spēle ir augstāka. Tas pierāda, ka publikai nepieciešams zināms laiks zirgu spēju un izredžu apsvēršanai. Tā kā visās citās spēlēs, pagarinot starplaiku starp atsevišķām spēlēm azarts kā tāds samazinās, bet šinī spēlē novērojams gluži pretējais, tad, pamatojoties uz to, jānāk pie slēdziena, ka spēle totalizatorā pieskaitāma komerciāla rakstura spēlēm.”

Taču 2. Saeima šādus apsvērumus neņēma vērā. Punktu hipodroma eksistencei pielika sociāldemokrāta Fēliksa Cielēna kvēlā runa 1925. gada 15. decembra Saeimas sēdē („Jūs negribat redzēt asaras un vaidus no ierēdņu mātēm un sievām, no visiem pilsoņiem un mazpilsoņiem, kuri pazaudējuši savu naudu totalizatorā, lai viena maza saujiņa uzņēmēju vinnētu uz šim tautas asarām miljonus un atkal miljonus.”), deputāti vēlreiz nobalsoja par priekšlikumu – uzdot valdībai nekavējoties izpildīt Saeimas 29. maija lēmumu – slēgt Rīgas hipodroma totalizatoru. Tas tika izdarīts.

Akciju sabiedrībai Rīgas hipodroms totalizatora slēgšana sagādāja tik lielus zaudējumus, ka tā bankrotēja. Zirgu īpašnieki gan nodibināja Latvijas sugas zirgkopības veicināšanas biedrību ar Hermani Liepiņu priekšgalā un mēģināja rīkot sacensības, totalizatora vietā izmantojot bukmeikerus. Taču derību organizētāju darbošanās bija pretlikumīga, tāpēc policija viņu aktivitātes izskauða, bet biedrības rosība beidzās.

Tomēr sacensības notika arī turpmāk. Tās apmeklēja ne tikai sabiedrības zieds, bet kuplā skaitā – arī pilsētas un lauku inteliģence un citas aprindas. Darbdienās, spriežot pēc pārdoto ieejas biļešu skaita, sacīkstes noskatījās pat vairāk nekā 1000 skatītāju, turpretim svētdienā tās apmeklē-

Izdevums Aizkulisēs 1925. gadā atklāj Rīgas hipodroma noslēpumus (ratu ritenī apskatāms zirgu skriešanās sacensību galvenais tiesnesis Dreiblats).

ja teju 6000 cilvēku, kaut gan hipodromā ērti varēja izvietoties tikai 2000-3000 skatītāju. Tribīnēs bija ierīkotas apmēram 700 sēdvietas, pārējās – stāvvietas. Arī manēža, kur ietilpa apmēram 400 skatītāju, jāšanas sacīkšu dienās bija pārpildīta līdz pēdējai vietai. Tas „licina, ka publiku šis sporta veids interesē un pievelk arī bez totalizatora spēles, kuru, starp citu, ārzemēs lielā mērā uzskata par sacīkšu apmeklētāju pievilcēju”.

Kaut apmeklētāju it kā netrūka, tik un tā katru gadu ieinteresētās personas dažādu organizāciju uzdevumā mēģināja zirgu sacīkšu apmeklētāju savstarpējo derību, tas ir, totalizatora koncesijai iegūt Saeimas vairākumu. Plānoja, ka 1929. gada 14. maijā Saeimā pārrunās jautājumu par totalizatoru. Esot savāktas 56 koalīcijas balsis. Par totalizatoru iestājās gandrīz visas Saeimas latgaliešu grupas ar argumentu – Latgalē sen rīko sacīkstes un cer sūtīt zirgus uz Rīgu. Šo jautājumu dažas latgaliešu grupas

pat izvirzīja koalīcijai kā kategorisku prasību. Par totalizatora koncesijas iegūšanu 1929. gadā interesējās vairākas personas. Taču tikai 1932. gadā deputāti izšķīrās par hipodroma un totalizatora atjaunošanu, uzticēdama šo lietu Armijas zirgu sporta klubam. 1932. gada 18. septembrī notika hipodroma atklāšana. Pērnā gadsimta 30. gados Rīgas hipodroms kļuva par iecienītu brīvā laika pavadīšanas vietu, īpaši svētdienās.

Kaspara Reinholda glezna Hipodromā.

Maskavā sasniegts jauns rekords rikšošanā

Inese Ruskule

Interneta portāls www.trotting.ru ziņo, ka 2008. gada 21. decembrī Maskavas Centrālajā hipodromā sasniegts jauns rekords divus gadus veciem Orlova šķirnes rikšotājiem. Pirmo reizi vēsturē Orlova šķirnes rikšotāju zirgs šajā vecuma grupā pārsniedzis 2:10 minūšu (1600 m) robežu. To izdevās paveikt dūkanbērajam ērzelim Logotipam (attēlā), kuru vadīja pirmās kategorijas rikšotāju braucējs Jaroslavs Logvins, uzrādot rezultātu 2:09,3 min. Jaunais rekordists ir dzimis Altajas zirgaudzētavā.

Februāris

Latvijas mēroga sacensības

- 14.02. iejāde – klasifikācijas sacensības, Rīga, Kleisti
- 15.02. konkūrs – klasifikācijas sacensības, Rīga, Kleisti
- 28.02. konkūrs – klasifikācijas sacensības, Rīga, Kleisti

Latvijas mēroga ieskaites sacensības

- 7.02. konkūrs – LR ziemas čempionāts II posms, Rīga, Kleisti
- 21.02. iejāde – LR ziemas čempionāts I posms, Rīga, Kleisti

Latvijas mēroga pajūgu braukšanas sacensības

- 21.02. pajūgu braukšana - Rīga

Lietuvā, Igaunijā, ziemeļvalstīs

- 7.02. konkūrs - *Veskimetsa Talvekarikas*, Veskimetsa, Tallina, Igaunija
- 7.02. pl.12 rikšošana - *Sartai 2009*, lielākās ziemas rikšotāju sacensības Lietuvā, Dusetos
- 14.02. konkūrs - *Liivimaa sisehoaja* II posms, Saksa, Igaunija
- 14.02. iejāde – Igaunijas ziemas čempionāta II posms (A), Ruila, Igaunija
- 14.02. pl.13 rikšošana – Tallina, Igaunija

16.02. konkūrs – Lietuvas ziemas čempionāta III posms, Rieše, Viļņas rajons, Lietuva

21.02. konkūrs - *ERL talvine GP* I posms, Vāna, Igaunija

21.02. iejāde – Igaunijas čempionāta II posms (R, M, L), Lo, Igaunija

28.02. konkūrs - *ERL talvine GP* II posms, Ruila, Igaunija

28.02. konkūrs – Lietuvas ziemas čempionāta IV posms, *Audruvis*, Jonišķi, Lietuva

28.02. pl.13 rikšošana – Tallina, Igaunija

29.01.-1.02. konkūrs – *CSI***/CSIO-J/CSI –Am-A*, Vestfolda, Norvēģija

Starptautiska mēroga sacensības FEI Centrāleiropas zonā

13.-15.02. konkūrs – *CSI**–W*, Poznaņa, Polija

26.02.–1.03. konkūrs – *CSI**–W*, Lešno, Polija

Rolex FEI Pasaules kauss, Rietumeiropas līga

6.-8.02. konkūrs – *CSI*****, Bordo, Francija (www.bordeaux-expo.com)

12.-15.02. konkūrs – *CSI******, Vigo, Spānija (www.csivigo.com)

19.-22.02. konkūrs – *CSI*****, Gēteborga, Zviedrija (www.goteborghorseshow.se)

FEI Pasaules kauss

19.-22.02. pajūgu braukšana – fināls, Gēteborga, Zviedrija

FEI Pasaules kauss, Rietumeiropas līga

11.-15.02. iejāde – Neiminstere, Vācija (www.reitturnier.de)

19.-22.02. iejāde – Gēteborga, Zviedrija (www.goteborghorseshow.se)

Exquis World Dressage Masters (WDM)

28.01-1.02. iejāde – I posms Palmbiča, ASV

Starptautiskas zirgu rikšošanas, skijoringa un auļošanas sacensības uz sniega

8.02. - 2009 *White Turf St.Moritz*, Sanktmocica, Šveice

15.02. - 2009 *White Turf St.Moritz*, Sanktmocica, Šveice

22.02. - 2009 *White Turf St.Moritz*, Sanktmorica, Šveice

Februāris

P	2	9	16	23
O	3	10	17	24
T	4	11	18	25
C	5	12	19	26
P	6	13	20	27
S	7	14	21	28
Sv	1	8	15	22

Uz slēpēm aiz zirga

Laura Millere, speciāli *Zirgu Pastam*

Skijorings kā sporta veids aizsācies apmēram pirms simts gadiem kaut kur Skandināvijas valstīs – iesākumā kā ērtākais pārvietošanās veids garajās ziemās. Lapze-

Zirgu skijorings radies kā viens no labākajiem pārvietošanās veidiem Zviedrijas bargajās ziemās.

mē iecienīts tālāku ceļa gabalu mērošanas veids bija ar distanču slēpēm caur kupeņām un pāri sniega laukiem sekot iejūgtam ziemeļbriedim. Apmēram divdesmitā gadsimta vidū skijorings atrada arī savu ceļu uz Ziemeļameriku, kur fermeri rančo izdomāja, ka zirgu segliem var piestiprināt garu virvi un pārvietoties aiz zirga uz slēpēm. Tai pašā laikā entuziasti Šveices kūrortā Sanktmoricā jau gadiem ilgi rikoja sacensības skijoringā aiz zirga, bet tikai kā ātrumsacikstes. Jau 1928. gada 12. februārī otrajās ziemas olimpiskajās spēlēs šajā sniegotajā kalnu pilsētiņā olimpisko spēļu programmā kā paraugdemonstrējums bija iekļauta slēpošana aiz zirga. Pakāpeniski

pārveidojoties un kļūstot profesionālākam, šis sporta veids kļuvis ļoti sarežģīts un komplikēts, jo sportistiem, sekojot auļojošam zirgam, Amerikā jāizpilda dažādi lēcieni pāri speciāli izveidotiem trampļiniem un citas sarežģītas figūras, kamēr Eiropā jābūt gana uzmanīgiem, lai negūtu traumas paši un nenodarītu pāri citiem trasē esošajiem.

ASV ar zirgu skijoringu aizraujas piecos štatos, tur Zirgu skijoringa federācija dibināta 1999. gada 24. aprīlī, kas arī ļāva to atzīt par oficiālu sporta veidu. Federācija galvenokārt tika dibināta tā vienkāršā iemesla dēļ, lai apzinātu ASV un Kanādā esošās skijoringa trases, apvienotu tās kopējā čempionātā, kur varētu saņemt punktus un noteikt čempionus. Šis skijoringa paveids ir komandu sporta veids – jātnieks zirga mugurā vada zirgu un uztur atbilstošo ātrumu, kamēr garā virvē piesietais slēpotājs izpilda dažādās figūras.

Eiropā zirgu skijorings ir klasisks tandēma sporta veids, jo slēpotājs pats vada zirgu. Šeit par skijoringa galvaspilsētu var uzskatīt Sanktmoricu Šveicē, kur pirms gandrīz simts gadiem kāds jauns un uzņēmīgs sportists savu iemīļoto vizināšanos uz slēpēm zirga iejūgā izlēja padarīt par nopietnu sporta veidu. Pirmās skijoringa sacikstes Sanktmoricā notika 1923. gadā – piecus gadus pirms šajā pašā pilsētā notika ziemas olimpiskās spēles. Sanktmoricā

piekoptais skijoringa paveids galvenokārt paredz ātrumsacikstes, nevis kā Ziemeļamerikā – šķēršļu pārvarēšanu. Sanktmoricas sacensības agrāk dalībniekiem starts tika dots ik pēc minūtes, līdz ar to visi dalībnieki vienlaikus trasē neatradās, tomēr saglabājot sacensību elementu. Distances garums no Sanktmoricas līdz Šamfērai un atpakaļ ir gandrīz desmit kilometri, un līdz šim labākais uzrādītais laiks distancē ir 20 minūtes un 22 sekundes. Kopš sacensības notiek arī trasē, dalībnieki uz starta iziet visi reizē un skriešanās notiek tieši: zirgs pret zirgu, slēpotājs pret slēpotāju. Tas no dalībniekiem prasa ļoti lielu slēpošanas meistarību, kā arī ļoti

nopietnus drošības pasākumus. Sarežģītākais brīdis, protams, ir starts, kad visi zirgi un slēpotāji reizē dodas trasē, jo gadās visādi – zirgi mēdz skriet katrs uz savu pusi, slēpotāji saķerties, krist un nenoturēt savus zirgus. Piemēram, 1965. gada sacikstēs finišu sasniedza tikai viens dalībnieks.

Amerikas attapīgie kovboji pagājušā gadsimta sākumā braukšanu aiz zirga uz slēpēm uzskatīja par ļoti labu pārvietošanās veidu ziemā.

Ar katru gadu sacikšu sagatavošana kļūst sarežģītāka, jo zirgi, kuri piedalās, ir arvien labāki un profesionālāki, līdz ar to vairāk jā rūpējas gan par dzīvnieku, gan slēpotāju drošību. Visiem sacikšu dalībniekiem (gan zirgiem, gan slēpotājiem) arī jāiziet dopinga kontrole pirms starta. Trase tiek veidota no apmēram 60 centimetriem biezas, noblietētas sniega segas, un dalībnieku vidējais ātrums trasē ir aptuveni 50 kilometri stundā. Katru gadu sacikstes notiek trīs dienas februārī, un uzvarētājs tiek noskaidrots trīs dienu kopvērtējumā.

Šveicē katru gadu tiek rīkotas prestižas sacensības Eiropas stila zirgu skijoringā.

Bez zirgu skijoringa pastāv vēl divi šī sporta paveidi – motorizētais un suņu skijorings. Ja motorizētais skijorings agrāk Latvijā bija pat diezgan pazīstams sporta veids, tad ar slēpošanu aiz suņu iejūga entuziastu grupa sākusi nodarboties tikai pēdējos gados – tiesa, sniega daudzums lielākoties ir nepietiekams pat treniņu nodarbībām, nemaz nerunājot par nopietnāku sacikšu sarīkošanu. Visi šie sporta veidi prasa īpašu aprīkojumu, labi pārbaudītas un aprīkotas trases un, protams, no dalībnieku drosmi.

Slēpošanu aiz zirga Latvijā mēģinājušas piedāvāt pat vairākas lauku saimniecības, protams, sagaidot atbilstošus laika apstākļus. Diemžēl pārvērst to par sistēmu nav izdevies, tāpat kā mēģinājums sarīkot sacikstes šajā skijoringa disciplīnā.

Amerikāņu stilā zirgu skijoringā piedalās vesela komanda – zirgs, jātnieks un slēpotājs.

Vēl labāk nekā iepriekš

Inese Ruskule

Visu februāri Šveices pilsētā Sanktmo-ricā norisināsies viens no zīmīgākajiem ik-gadējiem pasākumiem *White Turf* - starptautiskās zirgu skriešanās sacensības uz sniega. Sacensības te notiek katru sezonu kopš 1907. gada. Skatītājiem būs iespēja vērot sacensānos trīs disciplīnās: rikšotāju sacensības, auļotāju skriešanās un skijoringu. Kārtējo reizi *White Turf Racing Association* prezidents Rūdolfš Fops aplieci- na, ka šim pasākumam ir iespēja attīstīties: tiek paredzētas lielākas naudas balvas, pa- augstināta drošība zirgiem un sportistiem, kas kopumā nodrošinās skatītājiem vēl lielāku prieka un azarta sajūtu. Sacensības notiks trīs svētdienas pēc kārtas – 8., 15. un 22. februārī uz Sanktmo-ricas aizsaluša ezera, no kura paveras pasakains skats uz Alpu kalniem.

Katru gadu auļotāju un rikšotāju sa- censības ar dižciltīgiem šķirnes zirgiem no visas Eiropas un starptautiska ranga žokejiem un braucējiem savaldzina vairāk nekā 30 000 skatītāju no visas pasaules. Skijoringa sacensības pulcē vislielākos cil- vēku pulkus *White Turf* sacensību laikā. Arī 2009. gadā drosmīgos skijoringa sportis- tus straujie zirgi vilks aiz sevis ar 50 km/ h lielu ātrumu, un distances garums būs 2700 metri. Drosme, izturība un slēpoša- nas prasme izšķirs to, kurš iegūs vislielāko punktu skaitu trīs sacensību laikā, lai tiktu nominēts par *King of Engadine* (Engadai- nas karali) 2009. gadā.

Iepriekšējo gadu laikā skijoringa sacen- sības sāka izmantot starta vārtus (mašīnu)

www.swiss-image.ch foto

drošības nolūkos. Arī šogad tiks pievēr- sta uzmanība drošības pasākumiem. Lai aizsargātu skijoringa zirgus no traumām, 2009. gada sacensībās pielietos jaunu un drošu aizjūgu. Kritiena gadījumā groži un aizjūga siksnas automātiski noāķējas no stiprinājumiem pie zirga. Sākot ar 2010. gadu visas sacensības notiks pretēji pulk- steņa rādītāja virzienam – lai nodrošinātu pēc iespējas vairāk staru gar tribīnēm un lai saule nespīdētu acīs gan zirgiem, gan arī sportistiem. Tajā pat laikā skrejceļu paga- rinās no līdzšinējiem 1200 m līdz 1300 m.

Arī naudas balvu apjoms aug. *White Turf* ar savu 400 000 CHF (188 000 LVL)

lielo naudas balvu fondu ir *bagātākās* sa- censības Šveicē. BWV lielā balva (BMX *Grand Prix*) rikšotājiem palielinājusies līdz 40 000 CHF (18 800 LVL). Pieci miljoni skatītāju var sekot līdz *White Turf* dzīvā ēterā (PMU monitori) Francijā, tādējādi ir arī iespēja izdarīt likmes totalizatorā. Ap- meklētāju skaits ir ievērojams jau daudzus gadus pēc kārtas. Kopā sacensību arēnā ir 2500 sēdvietas. Līdztekus zirgu skriešanās sacensībām organizatori skatītājiem piedā-

vā baudīt divus interesantus mūzikas uzve- dumus, trīs ļoti atšķirīgas mākslas izstādes, kā arī dažādas atrakcijas bērniem. Sacensī- bās valda aristokrātiska noskaņa, un to ir vērts izjust ikvienam! 🐎

Vieni no slavenākajiem

- Karavadonis Aleksandrs Lielais ļoti mīlēja savu zirgu Bucefalu. Vietā, kur tas gājis bojā svarīgā kaujā, 326. gadā pirms mūsu ēras Aleksandrs dibināja pilsētu (mūs- dienu Pakistānas teritorijā), kuru nosauca sava uzticamā zirga vār- dā.
- Neprātīgais un neprognozējama Romas imperators Gajs Jūlijs Cēzars jeb Kaligula tik ļoti mīlēja savu zirgu Incitatusu (tulk. – ātrkāji), ka iecēla to ... par senato- ru.

Ar cerību startēt arī turpmāk

Inese Ruskule

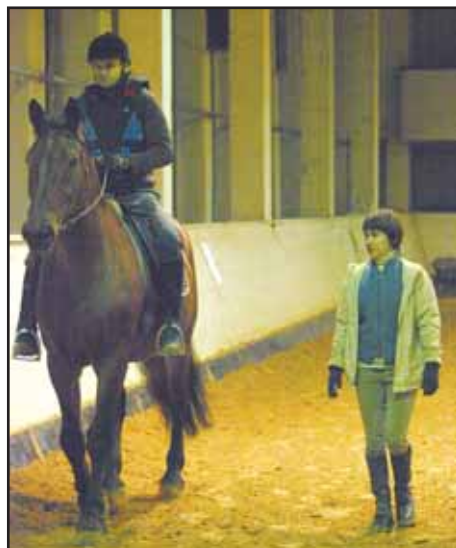
Aizvadītā gada nogale bija bagāta ar dažādiem notikumiem, tajā skaitā varējām vērot arī Latvijas čempionātu paraolimpiskajā iejādē, kas norisinājās L SVC Kleisti. Lai varētu piedalīties šajā čempionātā, visi dalībnieki tika kvalificēti līmeņos atbilstoši savām spējām. Pirms čempionāta sportistiem, kuri vēlējas startēt sacensībās, bija

Priekšplānā – Lauris Matisons, kreisajā pusē viņa mamma Ārija Matisona.

jāiziet kvalifikācijas komisija, un rezultātā tika izveidoti trīs līmeņi. Shēmā līmenim 1A pirmo vietu izcīnīja Lauris Matisons ar Bombeju, pārstāvēt L SVC Kleisti. Laurim šīs sacensības nebija pirmās, viņš jau bija piedalījies 2008. gada 18. maijā rīkotajās adaptīvās jāšanas sporta sacensībās Tīrainē.

Adaptīvās jāšanas treniņus L SVC Kleisti Lauris apmeklē jau gandrīz trīs gadus kopš 25 gadu vecuma. Jaunietis sāka nodarboties ar jāšanas sportu iedzimtu kustību traucējumu dēļ. Laura ģimene par zirgiem pirms tam daudz nezināja, un jo īpaši to, ka šie dzīvnieki spēj palīdzēt cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Līdz brīdim, kad

Lauris Matisons ar Bombeju Latvijas paraolimpiskās iejādes čempionātā.

televīzijā noskatījās raidījumu par reitēterapijas nodarbībām Beļģijā. Laura vecāki sāka interesēties par šāda veida iespējām arī Latvijā. Aizbrauca uz Kleistiem un satika Sandru Karisu, kura vadīja adaptīvās jāšanas sporta nodarbības. Lauris uz nodarbībām dodas kopā ar vecākiem, kuriem patīk, kā treneri strādā ar viņu dēlu. Šajās nodarbībās ir nodrošināts viss nepieciešamais cilvēkiem ar invaliditāti – treneri, speciāli apmācīti zirgi un inventārs. Ārija Matisona, Laura mamma, atzīst, ja arī kāds no treneriem nevar

ierasties uz treniņu, kas ilgst 45 minūtes, viņu noteikti kāds aizvieto. Tas pats arī attiecas uz zirgiem - ja kāds no tiem ir saslimis, vietā atrod citu. Nekad nav sanācis velti braukt un dzirdēt frāzi, ka šādu vai tādu iemeslu dēļ treniņš nenotiks.

Laurim patīk trenēties un jāt uz zirga, apmeklējot nodarbības divas reizes nedēļā. Šobrīd viņa trenere ir Olga Buičeva. Lai gan bijuši vairāki kritiēni no zirgiem, nodarbības nav pārtrauktas. Vecāki redz, ka pēc jāšanas treniņiem dēlam ir vieglāk staigāt. Viņš vienmēr gaida savas nodarbības, jo tā ir praktiski vienīgā atrašanās no televizora vai datora ekrāna. Zirgi viņam dod iespēju ne tikai veikt fiziskos vingrinājumus, bet arī iepazīt jaunus draugus, gūt jaunus iespaidus. Lauris ir arī ieguvis bakalaura grādu uzņēmējdarbībā un maģistra grādu loģistikā.

Arī turpmāk Laura mērķis ir apmeklēt adaptīvās jāšanas sporta nodarbības, kā arī piedalīties sacensībās. Kāds Ārijai teica: "Nu! Un ko tad viņš tagad darīs ar to medaļu par pirmo vietu?!" Protams, ka neies jau to izstādīt kā reklāmas stendus, bet tā medaļa ir. Un mums, kuriem nav šādu kustību traucējumu, iespējams, ir grūti izprast, ko šāds panākums nozīmē. Mums pat bieži vien ir grūti sevi piespiest, lai kaut ko īstenotu un sasniegtu. Bet vai varam ie-

Prieks par gūto uzvaru – Lauris (no labās) ar lepnumu tur rokās izcīnīto medaļu.

domāties, – kā jūtas cilvēks, kurš uz kājām knapi var nostāvēt 30 minūtes bez atpūtas? Laikam jau neaizdomājamies par to, ka, iespējams, cilvēkiem ar invaliditāti adaptīvās jāšanas sporta panākumi ir vienīgais, ar ko viņi var lepoties, tas ir vienīgais, kad viņus pamana kā pilnvērtīgus cilvēkus. Fotogrāfijā, kas tapusi pēc sacensībām, redzams, kāds prieks Laurim un bērniem ir par gūtajām godalgām. Protams, var arī bez tā, bet tad jau nebūs nekāda atskaites punkta, izņemot to, ka veselības stāvoklis pakāpeniski uzlabojas.

Raksta tapšanas brīdī 2009. gada janvāra sākumā Lauris un viņa ģimene ir uz neziņas sliekšņa, jo līdz šim finansiāli atbalstītais biedrības *Latvijas bērniem ar kustību traucējumiem* projekts (*Jāšanas sporta un sociālās integrācijas projekts*) tiek pārtraukts. Biedrība meklē jaunus sponsorus, taču šā brīža situācijā tas nav vienkārši. Cerams, ka varēs palīdzēt arī jaunizveidotā Latvijas Jātnieku federācijas Paraolimpiskā sekcija. Vecāki arī paši meklē atbalstītājus, un, ja kādam ir iespēja nodrošināt atbalstu Laurim šim sporta nodarbībām, viņi būtu pateicīgi. Iespējams, ka par nodarbībām nāksies maksāt pašiem vecākiem, jo pārtraukt treniņus Lauris negrib – ir taču daudz kas vēl jāsasniedz!

Lai zirgs būtu skaists

Jolanta Lapiņa, Artūra Ozoliņa foto

Lai zirgi izskatītos skaisti un sakopti, tam tiek veltīts daudz laika un uzmanības. Sacensību laukumā, zirgu šovos, izstādēs visbiežāk tiek izmantots krējju pinuma veids, kad skaistā, glītā virknē ir sakārtoti mazi krējju bumbuliši, bet tas nebūt nav vienīgais veids, kā zirga izskatu darīt sakoptu un acij tīkamu. Ir zināmi dažādi veidi, kā sapīt garas zirga krēpes. Par vienu no pinumiem tad pastāstīsim šoreiz.

Krējju pīnes sapīšana

Ja jums ir zirgs ar skaistām garām krēpēm, bet tomēr šīs garās krēpes traucē treniņu procesā, pīnās pavadās un ķeras pirkstos, ir pavisam vienkāršs risinājums – sapīt. Jā, tas prasīs vairāk laika, sākumā aptuveni pusstundu vai vairāk, bet, apgūstot iemaņas, tas būs izdarāms jau desmit minūtēs.

1. Ar ķemmi izķemmē krēpes visā garumā.

2. Krējju pīšanu sāk virzienā no zirga ausīm, atdalot vienu lielāku krējju šķipsnu.

3. Atdalīto šķipsnu sadala trīs vienādās daļās.

4. Sāk pīšanu, labās rokas šķipsnu pārlietot kreisajā rokā, vienlaikus kreisās rokas šķipsnu pārlietot labajā rokā.

5. Pirmo izveidoto pinumu, atdalot ar pirkstiem, tur labajā rokā, ar kreiso roku atdala jaunu krējju šķipsnu pīšanas turpināšanai.

6. Jauno atdalīto šķipsnu pievieno pinumam, pārņemot to kreisajā rokā, bet vienu, malējo šķipsnu atstāj labajā rokā.

7. Labajā rokā turēto šķipsnu liek klāt un stingri satur kreisajā rokā. Tālāk visu pinumu pārņem labajā rokā un turpina pīšanu, atkārtojot kā attēlos 5., 6., 7.

8., 9. Turpina bizes pīšanu no trīs šķipsnām, liekot vienu pāri otrai.

10. Pīnes beigu galu sapin mazā bizītē un nostiprina ar krējju gumiju.

Ieteikumi!

Lai pīne izveidotos vienmērīga un bez izcilņiem, zirga kaklam visu laiku jāatrodas vienā stāvoklī, tas nevar galvu raustīt uz augšu vai nolaist pārmērīgi zemu. Var palūgt kādam pieturēt zirgu, lai nevajadzētu atbrīvot rokas no pīšanas, jo tad tā būs jāsāk no jauna. Var pakāpties uz kāda neliela paaugstinājuma, ja zirga kakls ir pārāk augstu, jo pinot nedaudz piekūst rokas, turot tās uz augšu.

Palīgmateriāli: Apauši zirgam un vedamais striķis zirga piesiešanai, galvas nofiksēšanai vienā stāvoklī. Ķemme, krējju gumija vai aukliņa.

Par materiāla tapšanu pateicamies Gitai Ozoliņai un modelim – zirgam Prieks.

Gita: „Ar jāšanas sportu hobija līmenī nodarbojos jau vairākus gadus, šobrīd strādāju savu jauno zirgu Prieks. Kādu dienu nolēmu nenogriezt viņa dabas dotās skaistās, garās krēpes, bet nav viegli ar tām sadzīvot intensīvākos treniņos, īpaši jau tad, kad lecam pāri barjerām. Esmu atradusi risinājumu – sapīt tās pavisam vienkāršā pīnē. Tas manu sagatavošanās laiku treniņam pildzina aptuveni par desmit minūtēm, tas nav daudz mūsu ikdienas steigā.”

Kumeļi no mātes jāatšķir pakāpeniski

Ildze Mašinska

Visu zirgaudzētāju mērķis ir izaudzināt veselīgu, labdabīgu zirgu, kas uzticas cilvēkam. Jaunā zirga rakstura veidošanā nav mazsvarīgu posmu. Viens no svarīgākajiem posmiem ir kumeļa atšķiršana no mātes. Latvijā visbiežāk to dara sešu mēnešu vecumā, tomēr tik agri atšķirt kumeļus vajadzēja tad, kad ķēvei diendienā bija jādodas darbā.

Mēs zirgaudzētavā *Zviedru Birzes zirgi* kumeļus no mātes neatšķiram agrāk par septiņiem mēnešiem, bet parasti to darām vēl mazliet vēlāk. Jaunajam zirdziņam ir svarīgs katrs mātes piena malks. To nevar aizstāt ne ar kādu mākslīgo barību. Vēl svarīgāka ir drošības sajūta, ko kumeļam dod mātes klātbūtne.

Izmantojot zviedru pieredzi, kumeļus atšķiram pakāpeniski, pārgrupējām zirgus tā, lai blakus ķēves boksam būtu brīva vieta kumeļam, ja nolemts mazos likt boksa pa diviem, mātes var novietot katru savā pusē. Dienu kumeļi pavada aplokā kopā ar mātēm arī ziemā un var brīvi zīst, bet naktī atrodas savos boksos, var saostīties ar mātēm un just, ka nekas ļauns tiem nedraud. Tā izdodas pasargāt jauno zirdziņu no milzīgā stresa, kas var atstāt iespaidu uz visu tā turpmāko dzīvi. Atcerēsimies, kā

Daces Štrausas foto

dažkārt padomju laikā, ganību periodam beidzoties, kumeļus aizdzina uz fermu otrā kolhoza galā un atstāja vienus, izmisumā zviedzošus, no pārbiļa nosvidušus, bieži traumas guvušus svešajā vietā.

Tā kā kumeļi naktī nevar piekļūt mātēm un zīst, ķēvēm piena sekrēcija pamazām samazinās. Apmēram pēc divām nedēļām, kad kumeļi ir jau mazliet paaugušies, un mazāk pienīgām ķēvēm laktācija beigusies, jaunos zirdziņus sākam laist citā aplokā, turklāt kopā ar tiem atstājam „audžu māti” – jaunākā kumeļa māti. Pirmajās dienās kumeļi ir mazliet uztraukušies, taču pazīstama pieauguša zirga klātbūtne tos nomierina. Vakarā „bērni” atkal nonāk līdzās mātēm un var „no otras istabas izstāstīt”, kā dienas laikā klājies, un saņemt mierinājumu. Pienīgākajām ķēvēm vēl dažas reizes no rīta vai vakarā pielaižam kumeļu, lai izziž tesmeni. Tas parasti nav vajadzīgs vairāk nekā pāris reižu, jo arī ķēves visu dienu pavada aplokā un, meklēdamas savus atšķirtos kumeļus, mēdz aktīvi kustēties. No tesmeņa iekaisumiem līdz šim ir izdevies izvairīties.

Cenšamies atšķiršanas procesu iespējami tuvināt dabiskajam, kad kumeļš no mātes pamazām attālinās, līdz tā vairs nav vajadzīga. Ja ķēve pēc atnešanās atkal aplecināta, jāraugās, lai tā saņemtu sabalansētu barību ar pietiekamu proteīna, mikroelementu un vitamīnu daudzumu. Nebūtu vēlams ļaut kumeļam zīst pēdējos trīs ķēves grūsnības mēnešos, kad intensīvi aug nākamais kumeļš, lai nekaitētu tam.

Pieredze audzētavā *Zviedru Birzes zirgi* liecina, ka, pasargājot kumeļus no nevajadzīga stresa, izdodas izaudzināt paklausīgus, sadarboties gribošus zirgus ar pozitīvu attieksmi pret cilvēku pat no ģenētiski temperamentīgiem, „asinīgiem” vecākiem.

Daces Štrausas foto

Daces Štrausas foto

Ildze Mašinska, dz. Ruža

Dzimusi 1956. gadā Rīgā

Beigusī Rīgas 6. vidusskolu 1974. gadā

Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Zootehniķu fakultāti absolvējusi 1979. gadā

Strādājusi Kurzemes Ciltslietu stacijā par galveno zirgkopības zootehniķi (1978.-1981.), kolhozā *Tērvete* par Ciltslietu zootehniķi (1981.-1983.), kolhozā *Komjaunietis* par zirgkopības brigadieru un treneri (1983. – līdz kolhoza likvidācijai), z/s *Zviedru Birzes zirgi* pilnvarotā vadītāja kopš 2003. gada.

LOSP aicina Latvenergo neatslēgt lauksaimniekiem elektrību ziemā

Krista Garkalne,
Lauksaimnieku organizāciju sadarbības
padomes (LOSP) sabiedrisko attiecību
speciāliste

LOSP ir saņēmusi informāciju par to, ka lauksaimniekiem tiek pārtraukta elektroenerģijas piegāde. Šāda rīcība būtiski ietekmē lauksaimnieku ražošanas turpināšanu un nodara būtisku kaitējumu saimniecību ražošanas iekārtām.

Jānis Dzenis, LOSP dalīborganizācijas pārstāvis uzskata: „Šodienas ekonomiskajā situācijā, kad lauksaimniekiem pamatjautājums ir kredītu un kredītprocentu atmaksa, laikā, kad vēl nav ieņēmumu no lauksaimniecības produkcijas realizācijas, laikā, kad valsts vēl nav izmaksājusi atbalstu lauksaimniekiem par iepriekšējo gadu, nav pieņemami, ka AS *Latvenergo* pārtrauc elektroenerģijas padevi saimniecībām, kas nav pēdējos mēnešus nokārtojušas saistības, jo nepietiek finanšu resursu. Jāpiebilst, ka šobrīd arī 2008. gadā pārmaksātais pievienotās vērtības nodoklis vēl netiek atmaksāts lauksaimniekiem, kas lielākajai daļai lauksaimnieku ir vismaz neliels atbalsts šajā smagajā situācijā.”

Ar daudzām institūcijām var vienoties par pilnīgu maksājumu atlikšanu uz noteiktu laiku, taču AS *Latvenergo* saistību nepildīšanas gadījumā pēc brīdinājuma nosūtīšanas atbrauc un atslēdz strāvu ziemas periodā, kad gaisa temperatūra sasniedz pat mīnus 20 grādus, un saimniecībām rodas zaudējumi, kas ir daudzkārt lielāki nekā parāds uzņēmumam par sniegtajiem pakalpojumiem. Jāpiebilst, ka brīdinājumi par parādu nomaksu tiek sūtīti pa pastu neierakstītās vēstulēs, tie ne vienmēr sasniedz adresātu, jo pēdējo gadu laikā laukos pasta darbība ir pasliktinājusies.

Daces Štrausas foto

LOSP lūdz atvieglot parādu atmaksas sistēmu lauksaimniekiem, kas valsts ekonomiskās situācijas iespaidā nonākuši fi-

nansiālās grūtībās, kā arī pagarināt parādu atmaksas termiņus un saistību nenokārtošanas gadījumā neatslēgt elektroenerģijas piegādi ziemas periodā. Aicinām *Latvenergo* apsvērt iespējamo variantu – vienošanos slēgšanu ar lauksaimniekiem par parādu apmaksu pēc 30. jūnija, kas ir galējais termiņš, kad lauksaimniekiem tiek izmaksāti atbalsta maksājumi. 🐾

Nodeva dzīvnieku pārvadātājiem

Pēc LETA, TVNET

Valsts nodeva par dzīvnieka pārvadātāja apliecības izsniegšanu turpmāk būs 22 lati. To paredz 22. decembrī valdības pieņemtie noteikumi par valsts nodevas apmēru un samaksas kārtību par dzīvnieka pārvadātāja apliecības izsniegšanu.

Līdz šim nav bijis noteikumu, kas regulētu valsts nodevas maksāšanas kārtību par dzīvnieka pārvadātāja apliecības izsniegšanu. Patlaban Pārtikas un veterinārajā dienestā kā dzīvnieku pārvadātāji ir reģistrētas 403 fiziskas un juridiskas personas.

Noteikumi paredz maksāt nodevu par dzīvnieka pārvadātāja apliecības saņemšanu. Iepriekš tas bija PVD maksas pakalpojums, kas notika saskaņā ar PVD cenrādi.

Pārveidojot maksas pakalpojumu par valsts nodevu, administratīvais slogs nemainās. Noteikumi neparedz ieviest jaunas prasības. Šie noteikumi juridiskām personām dos iespēju veikt valsts nodevas maksājumu arī pēc rēķina saņemšanas, tādējādi uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un vienkāršojot administratīvo procedūru.

Noteikumi neparedz izmaiņas dokumentu skaitā, kas dzīvnieku pārvadātājiem jāiesniedz valsts pārvaldes iestādēs. Paredzēts turpmākajos gados izsniegt juridiska-

jām personām 25 dzīvnieku pārvadātāja apliecības gadā. PVD veic pasākumus, lai saimnieciskās darbības veicējiem būtu iespējams ar nodevu saistītās procedūras veikt elektroniski.

Ieņēmumi no valsts nodevas ir paredzēti likumā *Par valsts budžetu 2008. gadam*, un Zemkopības ministrijai ir piešķirta ieņēmumu apmēram atbilstoša dotācija no vispārējiem ieņēmumiem tādu izdevumu segšanai, kas saistīti ar atļaujas noformēšanu dzīvnieka pārvadātāja apliecības izsniegšanai.

2009. gadā bija paredzēts kopā izsniegt 75 atļaujas un turpmākajos gados pa 50 atļaujām gadā.

Piedalieties!

Šajā avīzes numurā piedāvājam Māra Millera fotogrāfijas no sērijas *Kā mums gadījās...* Ja arī jums izdevies fiksēt līdzīgas situācijas, sūtiet savas fotogrāfijas redakcijai uz elektroniskā pasta adresi zirgu.pasts@inbox.lv ar norādi – fotokonkursam. Katram autoram lūdzam iesūtīt ne vairāk kā desmit darbus. Iesniegšanas termiņš – līdz 8. februārim. Labākos attēlus publicēsim nākamajā numurā, tāpēc vēlams norādīt arī pēc pašu vēlmes precīzu bildes parakstu. Sezonas laikā fotokonkursus arī par citām tēmām turpināsim.

Redakcija

Zirgu Pasts

Hipologa profesijas standarts

Inese Ruskule

Bieži vien rodas jautājums – ko tad īsti nozīmē termins *hipologs*? Kas tā ir par profesiju? Izrādās, ka profesiju klasifikatorā varam atrast arī hipologa profesijas standartu, kas apstiprināts ar Izglītības un zinātnes ministrijas 2003. gada 29. decembra rīkojumu Nr. 649.

Hipologa pienākumi un uzdevumi

Hipologa nodarbinātības apraksts: hipologs strādā dažādās ar zirgu audzēšanu, turēšanu un izmantošanu saistītās saimniecībās, sporta un tūrisma organizācijās. Hipologs veic selekcijas darbu, pārraudzību un vērtē zirgus. Trenē un konsultē zirgu audzēšanas, ēdināšanas, turēšanas, trenēšanas un izmantošanas jautājumos, vada zirgu sagatavošanas procesu darbaspēju pārbaudēm, nosaka zirgu tirgus vērtību.

Veic sacensību tiesneša pienākumus valsts mēroga jāšanas sporta sacensībās. Atbildīgs par cilvēka drošību un zirgu labturību viņam pakļautajā struktūrā.

Šī programma ir licencēta 19.04.06., bet tās darbības termiņš beidzas jau 6.04.09. (kods 46621). Centīsimies kādā no turpmākajiem numuriem noskaidrot, kāda būs šīs profesijas oficiālā nākotne.

Pienākumi	Uzdevumi
1. Zirga audzēšana.	1.1. Pārzināt zirgu šķirnes un analizēt zirgu ganāmpulka attīstības rādītājus audzējamai šķirnei. 1.2. Pārzināt zirgu pazīmes. Prast izvēlēties selekcijas pazīmes un tās mērit. 1.3. Prast pielietot izlases un atlasas metodes. 1.4. Orientēties ciltsvērtēšanas metodēs, prast izstrādāt zirgu populācijas audzēšanas programmu un spēt to realizēt. 1.5. Prast noteikt zirga vecumu. 1.6. Organizēt zirgu atražošanas procesu.
2. Ciltsdarba organizēšana (pārraudzība) un zirgu vērtēšana.	2.1. Veikt zirgu identifikāciju. 2.2. Izrakstīt ciltsdokumentus. 2.3. Vērtēt zirgu pēc izcelsmes, izmēriem, eksterjera, darba spējām, pēcnācēju kvalitātes. 2.4. Organizēt un veikt zirgu darbaspēju pārbaudes.
3. Zirgu ēdināšanas organizēšana	3.1. Izvēlēties un novērtēt barības līdzekļus atbilstoši zirgu fizioloģiskajām īpatnībām. 3.2. Noteikt zirga ēdināšanas diennakts režīmu un barības līdzekļu sadalījumu pa ēdienreizēm. 3.3. Noteikt ēdināšanas režīmu sacensību laikā. 3.4. Sastādīt barības devas dažāda dzimuma un vecuma zirga grupām. 3.5. Ievērot dzirdināšanas īpatnības zirga ekspluatācijā. 3.6. Aprēķināt barības bāzi.
4. Zirgu barības. normu ievērošana.	4.1. Iekārtot zirgu mitņu, pastaigu un ganību aplokus, kā arī treniņu laukumus atbilstoši labturības un zoohigieniskajām prasībām. 4.2. Prast izvēlēties un piemērot zirglietas konkrētam zirgam. 4.3. Organizēt zirga trenēšanas, ēdināšanas un pastaigu dienas režīmu. 4.4. Transportlīdzekļu iekārtošana un sagatavot zirgus transportēšanai. 4.5. Sniegt pirmo neatliekamo veterinārmedicīnisko palīdzību. 4.6. Atklāt un novērst trūkumus zirgu turēšanā.
5. Darba drošības ievērošana un negadījumu novēršana.	5.1. Kontrolēt darba drošības tehnikas noteikumu un ugunsdrošības noteikumu ievērošanu pakļautajā struktūrā.
6. Jaunzirgu sagatavošana.	6.1. Vadīt jaunzirga pieradināšanas procesu pie zirglietām. 6.2. Vadīt darba procesu ar jaunzirgu pavadās. 6.3. Nodrošināt optimālu jaunzirga fizisko slodzi. 6.4. Vadīt jaunzirgu sagatavošanas procesu darba spēju pārbaudēm. 6.5. Vadīt jaunzirga iejāšanas un iebraukšanas procesu.
7. Jātnieku un zirgu treniņu procesa plānošana.	7.1. Fiziski un psihiski sagatavot jātnieku darbam ar zirgu. 7.2. Plānot gada treniņa procesu. 7.2.1. Plānot zirgu sagatavošanas periodu. 7.2.2. Plānot zirgu sacensību periodu. 7.2.3. Plānot zirgu atslodzes periodu.
8. Dažādu jāšanas sporta disciplīnu pamatelementu apmācība zirgam.	8.1. Noteikt sagatavotā jaunzirga turpmāko trenēšanas virzienu. 8.2. Vadīt zirga apmācību izmantošanai aizjūgā. 8.3. Vadīt iejādes disciplīnas pamatelementu apmācību zirgam. 8.4. Vadīt zirga sagatavošanu šķēršļu pārvēršanas disciplīnai. 8.5. Vadīt zirga sagatavošanu voltizēšanas disciplīnai. 8.6. Vadīt zirga piemērotības līmeni izmantošanai tūrismā, medībās, policijas vajadzībām. 8.7. Noteikt zirga piemērotības līmeni izmantošanai tūrismā, medībās, policijas vajadzībām.
9. Jāšanas sporta sacensību plānošana un organizēšana. FEI noteikumu ievērošana.	9.1. Izstrādāt sacensību plānus pēc Latvijas Jātnieku federācijas prasībām. 9.2. Plānot sacensības atbilstoši FEI un olimpiskās kustības prasībām. 9.3. Prast pielietot sacensību tiesāšanu noteikumus, FEI Vispārējo reglamentu, Veterināro reglamentu un klasisko jāšanas sporta sacensību noteikumus. 9.4. Prast iekārtot sacensību vietu.
10. Saimniecības plānošana un organizēšana.	10.1. Noteikt izmantojamās zemes platības jātnieku sporta bāzēm un zirgu audzēšanas saimniecībām. 10.2. Plānot dažādiem saimnieciskās izmantošanas virzieniem nepieciešamās ēkas. 10.3. Plānot zirgu ganāmpulku. 10.4. Plānot darbaspēku. 10.5. Plānot treniņu procesa un sacensību arēnas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanu. 10.6. Plānot saimniecisko darbu tehnisko nodrošinājuma. 10.7. Kontrolēt saimniecības finansu apriti.
11. Konsultāciju sniegšana.	11.1. Sniegt konsultācijas zirgu turēšanas, ēdināšanas, audzēšanas un izmantošanas jautājumos.

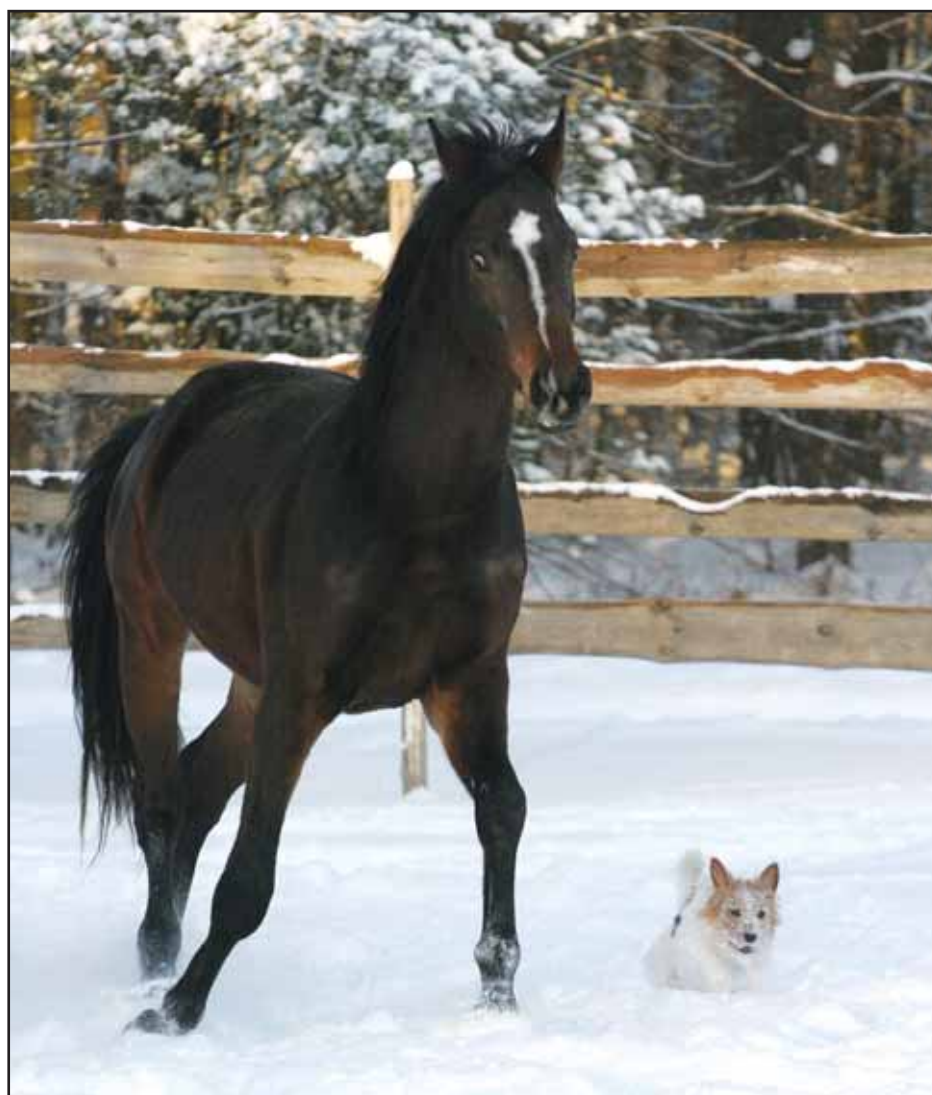

Prasmes

Speciālās prasmes profesijā	Kopīgās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Zirgu labturības normu ievērošana. • Zirgu ēdināšanas organizēšana. • Zirgu audzēšana. • Jaunzirgu sagatavošana. • Zirgu vērtēšana. • Zirgu sagatavošana klasiskajiem jāšanas sporta veidiem. • Jātnieku un zirgu treniņu procesa plānošana. • Jāšanas sporta sacensību plānošana, organizēšana un tiesāšana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lopbarības ražošanas, vērtēšana. • Veterināro prasību ievērošana (epizotoloģiskā situācija). • Ciltsdarba organizēšana. • Saimniecības plānošana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Komunikatīvā prasme. • Strādāt komandā. • Veikt darbu patstāvīgi. • Plānot izpildāmos darbus un noteikt to prioritāti. • Pārlicināt citus un argumentēt savu viedokli. • Ievērot profesionālās ētikas principus. • Ievērot darba higiēnas un darba drošības prasības.

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Zooloģija un mikrobioloģija		x	
Zirga anatomija un fizioloģija		x	
Zirgu selekcija			x
Zirgu etioloģija un bioētika			x
Biomehānika	x		
Dzīvnieku un vides higiēna			x
Lopbarības ražošanas, vērtēšana			x
Zirgu ēdināšana			x
Veterinārijas pamati		x	
Ortopēdija un kalšana		x	
Jāšanas sports un menedžments			x
Jāšanas sporta sacensību tiesāšana		x	
Ekonomika un uzņēmējdarbība			x
Tiesību zinības	x		

Daces Štrausas foto

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

Bioloģiskie faktori – darbs ar dzīvniekiem, organizatoriskie faktori – darbs tiek veikts individuāli vai darba grupas sastāvā. Darba grupās var vadīt citus 3. un 4. profesionālās kvalifikācijas līmeņa zirgkopības nozares speciālistus.

Īpašas vajadzības uzdevumu veikšanai

Nav.

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs

Guntis Rozītis – LLU Dzīvnieku zinātņu katedra, asociētais profesors, Oļegs Burkovskis – Agrofirma *Tērvete* zirgkopības nodaļas vadītājs, Maija Kleinberga – SIA *Zirgaudzētava Kocēni* līdzīpašniece, Antra Grundmane – Latvijas Lauksaimniecības Konsultāciju centra zirgkopības speciāliste, Daina Kairiņa – LLU Dzīvnieku zinātņu katedra, docente, Leonards Siņavskis – Latvijas Jātnieku federācijas Starptautiskās kategorijas tiesnesis.

Profesijas standarta eksperti

L. Straujuma, LR Zemkopības ministrija, Valsts sekretāre.

Nākamajā numurā

Zirgu Pasts nākamajā numurā publicēsīm jāšanas sporta vēsturi Viļa Čikas un Gunāra Gubiņa versijā, kas izdota trimdā grāmatā par Latvijā populārākajiem sporta veidiem pagājušā gadsimta pirmajā pusē.

Avīzes *Zirgu Pasts* nākamais numurs iznāks 23. februārī.

Valsts un ES fondu atbalsts

Vēlamies jūs informēt par aktuālajām iespējām saņemt finansējumu no valsts un Eiropas Savienības fondiem, kas sniegtu nozīmīgu atbalstu jūsu uzņēmuma attīstībā.

No **2009. gada 9. februāra līdz 9. martam** notiks projektu pieņemšana šādās LAD (Lauku atbalsta dienests) apsaimniekotajās atbalsta programmās:

1) Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai.

Iespēja saņemt atbalstu:

- jaunu uzņēmumu radīšanai un esošo uzņēmumu attīstībai;
- kurināmā ražošanai no lauksaimniecības un mežsaimniecības produktiem esošā uzņēmumā.

Projekta īstenošanas vieta: Visa Latvijas teritorija, izņemot republikas nozīmes pilsētas, rajonu centrus un Rīgas rajonu.

Atbalstāmās izmaksas:

- jaunu ražošanas pamatlīdzekļu (tehnikas, iekārtu un aprīkojuma, datoru programmatūru) iegāde, kā arī vienreizējas izmaksas, kas saistītas ar tehnikas un iekārtu uzstādīšanu;
- jaunas būvniecības, rekonstrukcijas, vienkāršotās rekonstrukcijas izmaksas;
- būvmateriālu iegāde;
- vispārējas izmaksas, tai skaitā arhitektu, inženieru un konsultāciju (projekta sagatavošanas), juridiskie pakalpojumi.

Atbalsta saņēmēji: Komersanti, kas atbilst mikrouzņēmumu definīcijai vai fiziskās personas jauna uzņēmuma dibināšanai.

Atbalsta intensitāte: 40 %

2) Tūrisma aktivitāšu veicināšana.

Pasākuma īstenošanas vieta: visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un rajonu administratīvo centru pilsētas.

Atbalsta intensitāte: 30%, 40% vai 50% atkarībā no projekta īstenošanas vietas.

Nr.	Projektā atbalstāmās aktivitātes	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa
1.	esošo tūrisma mītņu līdz 20 gultasvietām rekonstrukcija vai vienkāršota rekonstrukcija;	52 710 LVL
2.	esošo tūrisma mītņu ēdināšanas bloka būvniecība, rekonstrukcija vai vienkāršota rekonstrukcija, nepieciešamā aprīkojuma iegāde;	35 140 LVL
3.	kempingu un jaunatnes tūrisma mītņu koplīdošanas virtuves, ēdamtelpas, tualetes un dušas jauna būvniecība, rekonstrukcija vai vienkāršota rekonstrukcija, neietverot pirts, saunas būvniecību, rekonstrukciju vai vienkāršotu rekonstrukciju;	70 280 LVL
4.	tūrisma pakalpojumu sniegšanas dažādošana (piemēram, aktīvās atpūtas taku, dabas atpūtas parku, atrakciju, zirgu izjāžu laukumu, distanču slēpošanas trašu, veloceliņu, ūdens tūrisma apmetņu, sporta laukumu, sporta un atpūtas būvju izveidošana vai pilnveidošana, infrastruktūras pielāgošana personām ar funkcionāliem traucējumiem, inventāra iegāde tūrisma pakalpojumu nodrošināšanai, nojumes vai slēgtu telpu izveide inventāra glabāšanai);	52 710 LVL
5.	vides aizsardzības investīcijas tūristu mitnē - notekūdeņu attīrīšanas sistēmas un nosēdaku izbūve vai rekonstrukcija, azbestu saturošo jumta seguma materiālu nomaiņa ar videi draudzīgu materiāla segumu.	52 710 LVL

Tāpat 2008.gada 15.decembrī Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ir uzsākusi pieņemt projektu iesniegumus atbalsta programmā *Ārējo tirgu apgūšana - ārējais mārketingis*.

Finansējumu var saņemt šādām darbībām:

- dalībai starptautiskās izstādēs ārvalstīs;
- dalībai tirdzniecības misijās un kontaktbiržās ārvalstīs;
- konferencēm (semināriem) par eksporta jautājumiem, ko organizē biedrības;
- valsts aģentūras *Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra* organizētām komersantu tiešajām vizītēm pie potenciālā vai esošā sadarbības partnera (pasūtītāja, iepircēja) ārvalstīs.

Atbalstāmās izmaksas:

- maksa par tirdzniecības misijas organizēšanu, organizatora noteiktā reģistrācijas un dalības maksa par piedalīšanos starptautiskajā izstādē, kontaktbiržā, tiešajā vizītē, kura notiek ārpus Latvijas teritorijas, vai konferencē, kas notiek Latvijā vai ārvalstīs;

- stenda platības, stenda konstrukcijas, nepieciešamā tehnikā aprīkojuma izmaksas;

- darbinieku komandējuma izmaksas;

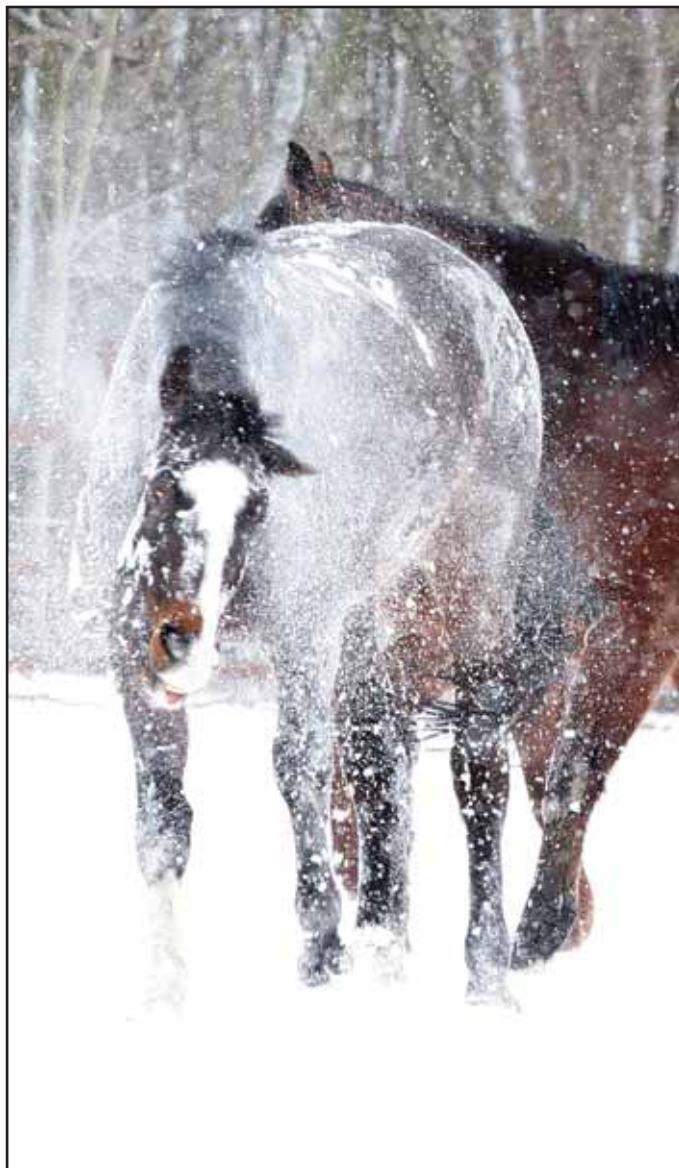
- transporta izdevumi;

- nomas maksa par konferenču telpu īri un nepieciešamo tehnisko aprīkojumu;

- mārketinga pasākumu izmaksas;

- atļauju un licenču izmaksas.

Informācija no SIA Eirotīts

Daces Štrausas foto

Sirmi zirgi

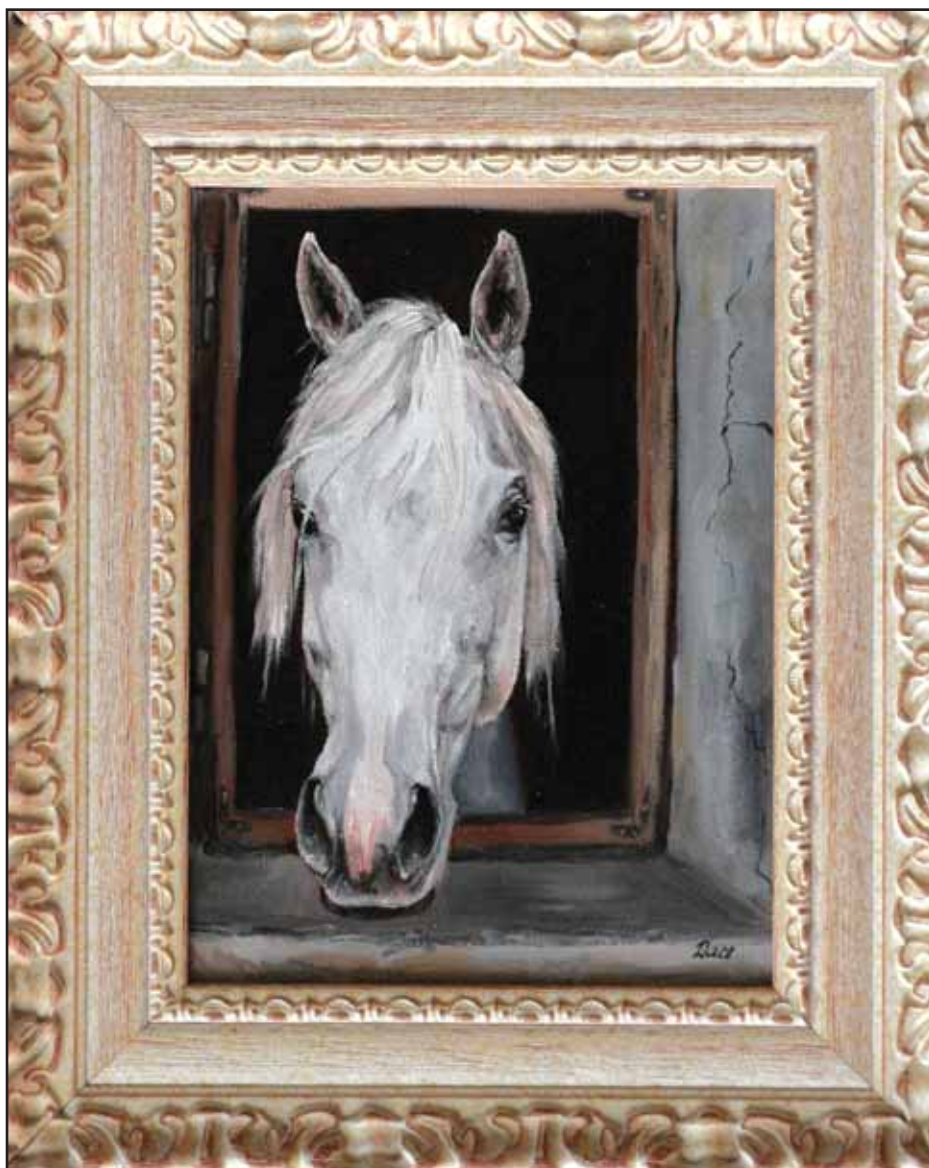
Dace Štrausa

Droši vien katrs no mums ir kādreiz brīnījies, kāpēc daži zirgi piedzimst ar vienas krāsas spalvu, bet ātri vien pārvēršas un iegūst baltu apmatojuma krāsu turpmākajos gados. Kālab zirgi „nosirmo”. Zinātnieki šo jautājumu pētījuši ilgi, un tagad, šķiet, ir atrasta atbilde.

Sirmie zirgi piedzimst tumšā krāsā, bet to zaudē lielākoties vecumā no sešiem līdz astoņiem gadiem hromosomu mutācijas iespaidā. Tā austriešu un zviedru zinātnieki apgalvo zinātniskajiem pētījumiem veltītā žurnālā *Nature Genetics*.

Šis ģenētiskās izmaiņas veicina pigmentu radošās šūnas - melacitus producēt sirmajos zirgos daudz straujāk un ātrāk iztērēt to krājumu, tādēļ zirgi zaudē pigmentāciju. To pierāda vienas no šī pētījuma līdzautoras Monikas Zeltenhammeres pētnieciskais darbs. Viņa, strādājot Vīnes Veterinārmedicīnas universitātē, apsekoja Lipicas šķirnes zirgus, kuriem ir raksturīga sirma apmatojuma krāsa.

Pētījuma rezultātā tika secināts, ka šo efektu radījusi hromosoma atbild arī par paaugstinātu melanomas (ādas vēža) saslimšanas risku. Aptuveni 70 līdz 80 procentiem sirmo zirgu, kas vecāki par 15 gadiem, attīstās ādas saslimšana, - apgalvo Leifs Andersons no Medicīnas, bioķīmijas un mikrobioloģijas departamenta Ūpsalas universitātē Zviedrijā. Tomēr zirgiem šis risks nav tik liels, jo slimības izraisošās šūnas to organismā neattīstās tik ātri kā cilvēkiem, apgalvo Zeltenhammerē. 🐾

Daces Štrausas gleznas reprodukcija

Daces Štrausas foto

Daces Štrausas gleznas reprodukcija

Jūgsim zirgu

Inese Ruskule

Rakstu sērijas sākšanu par zirgu iebraukšanu, aizjūgu un pārējo ar to saistīto inventāru pamudināja vēstule no laikraksta *Zirgu Pasts* lasītājas: „Tā kā tas ir skaists braucamās šķirnes zirgs, ir doma to pieradināt pie aizjūga un sākt iebraukt. Līdz savam piecu gadu vecumam tas gan ir redzējis tikai seglus un jātnieku. Īpaši bailīgs nav. Radniecība bija pastaigājusi ar grožiem aiz muguras, zirgam nebija nekādas negatīvas reakcijas. Bet ko un kā darīt tālāk? Mana tante arī ir pasūtījusi *Zirgu Pastu*, cītīga jūsu *fane*, bet nekur nevienā izdevumā nav atradusi informāciju par zirga iebraukšanu. Varbūt ir kāds speciālists, kurš var uzrakstīt, ar ko sākt, kāds inventārs nepieciešams, kurā laikā labāk zirgu iebraukt, kādā vecumā, kādas ir iespējamās problēmas un kā no tām izvairīties, lai netraumētu zirgu un neatsistu šamējam jebkādu vēlmi tuvoieties sakām.”

Kādu zirgu šķirni izvēlēties pajūgam?

Latvijā visbiežāk pajūgos iejūgtus redzam tā saucamos vietējos, Latvijas braucamā tipa un rikšotāju šķirņu pārstāvjus.

• **Latvijas braucamā tipa zirgi.** Tā kā sporta zirgu (iejāde, konkurss) tirgus ir iesalis, cilvēki sāk pievērsties pajūgu braukšanai, kā arī pajūgu braukšanas jeb draivīga sacensībām, tādējādi liekot pamatus jaunai tirgus nišai. Līdz ar to pajūgos redzam arī Oldenburgas, Hanoveres un citu šķirņu zirgus, jo pasaulē pajūgu braukšanas sacensībās var piedalīties ar visu šķirņu zirgiem. Arī Latvijā senāk izmantoja gandrīz visu šķirņu zirgus pajūgos. Attīstot pajūgu braukšanu Latvijā, mums lielākoties būtu jāizmanto tieši Latvijas braucamā tipa šķirnes zirgi, jo galu galā tas ir visatbilstošākais šo zirgu pielietojums. Agrāk šos zirgus izmantoja lielākoties smagsvara darbaspēju pārbaudēs. Taču šai disciplīnai zirgu sagatavošana ir daudz laikietilpīgāks process, un, iespējams, ka arī smagsvara vilkšana attīstīties Latvijā, kad pajūga braukšana būs jau sasniegusi augstu līmeni. Iespējams arī, ka smagsvara vilkšanā varētu izmantot tos zirgus, kuri draivīga trasēs neuzrādīs izcilus rezultātus.

Šīs šķirnes zirgi ir labi piemēroti braukšanai pajūgos sava mierīgā un nosvērtā rakstura dēļ. Protams, gadās arī ne tik mierīgi zirgi. Ieteicams apmācību un pieradināšanu pajūgam sākt jau apmēram divu gadu vecumā vai pat agrāk. Iebraukšanai piemērots vecums ir tad, kad zirgs sasniedzis trīs gadu vecumu.

• **Rikšotāju šķirņu zirgi.** Jau vairākus gadus Latvijā ir atjaunojusies zirgu rikšošanas sacensību tradīcija. Līdz ar to valstī pieaug rikšotāju šķirņu zirgu skaits. Tie ir gan Krievijas, gan Amerikas, gan arī Orlova rikšotāji. Visplašāk izplatīts ir Krievijas rikšotāju šķirnes īpatņu pielietojums pajūgos to nosvērtuma un salīdzinoši mierīgā rakstura dēļ. Amerikas šķirnes rikšotājus vairāk izmanto rikšošanas sacensībās, bet arī tie ir pakļāvīgi partneri pajūgos. Salīdzinot ar citām zirgu šķirnēm, rikšotāju zirgi ir ātraudzīgāki, un to apmācību sāk jau gada vecumā un pusotra gada vecumā sākas intensīvi treniņi. Salīdzinot ar Latvijas braucamā tipa zirgiem, rikšotāji ir daudz straujāki, temperamentīgāki un ātrāki. Līdz ar to rikšotāji šķirņu īpatņi varētu sasniegt augstus laika rezultātus pajūgu braukšanas trasēs.

• **Poniji.** Lai nodrošinātu un dotu iespēju ar pajūgu braukt arī bērniem, tāpat kā citu jāšanas sporta iemaņu apgūšanā, vispiemērotākie bērniem būtu poniji. Patlaban Latvijā ir attīstījusies Šetlandes poniju audzēšana. Šīs šķirnes mazie zirdziņi ir ļoti piemēroti bērniem gan jāšanai, gan arī pajūgu braukšanai, jo tie ir ļoti spēcīgi, neskatoties uz nelielo augumu. Tā kā poniji ir maza auguma, arī bērnam ir daudz drošāk sadarboties ar savu vienaudzi.

• **Latvijas vietējās zirgu šķirnes īpatņi un citu šķirņu zirgi.**

Visplašāk pielietotie aizjūgu veidi Latvijā

Aizjūgs (iejūgs) - piederumu kopums (parasti zirga) iejūgšanai. Latvijā jau izsenis lielākoties izmanto loka un krūšu siksnu aizjūgu. Izplatīts ir vienjūga un divjūgu pajūgu veids.

Loka aizjūga sastāvdaļas

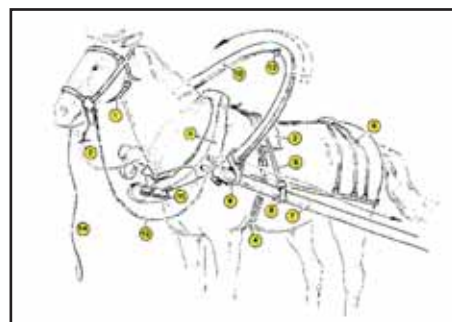
Kad esam izvēlējušies sev piemērotu zirgu, jāsāk apmācība. Lai izprastu apmācības procesu, jāiemācās aizjūga sastāvdaļu nosaukumi:

1. Iemaukti (riks, ko uzmauc dzīvniekam galvā vieglākai vadīšanai);
2. Trenze;
3. Sedulka (aizjūga piederums, ko uzsprādzē zirgam uz muguras, ilksu turēšanai);
4. Sedulka josta;
5. Sakas vai paugas (iejūga piederums, ko uzmauc zirgam kaklā un pie kā piestiprina loku un ilksis);
6. Slejas jeb redas vai vērzeles (zirga aizjūga piederums - pār zirga muguru pārliktas savienotas siksnas, kas piestiprinātas abās pusēs sakām un, braucot no kalna, palīdz noturēt vezumu);

Agritas Proles foto

7. Ilkss (kārts, kas piestiprināta pie ratiem vai ragavām zirga iejūgšanai);
8. Sedulka siksnas cilpa;
9. Dzeņaukste (saku sastāvdaļa - ādas siksnas, ar ko saista loku pie ilksīm);
10. Loks;
11. Samestava;
12. Groži;
13. Loka gredzens;
14. Pavada;

www.equestrian.ru foto

Zirga jūgšana

1. Zirgam uzliek iemauktus, ieliekot trenzi mutē (1, 2).
2. Uz muguras uzliek sedulku (3). Vispirms sedulku jāliek tuvāk skauštam, tad jāatbīda uz īsto vietu, lai spalva nogultos augšanas virzienā.
3. Sedulku uz muguras nostiprina ar sedulka jostu (4). Tāpat kā seglu vēderjostu to, iespējams, pēc kāda laika (pirms braukšanas uzsākšanas) būs jāpārvelk ciešāk, jo zirgs mēdz *uzpūst vēderu*.
4. Uzmauc zirgam galvā sakas (5), kas apgrieztas ar platāko vietu uz augšu. Turpat aiz ausīm, kakla šaurākajā vietā, sakas krēpju virzienā jāpagriež uz leju, jāsakārto krēpes un jānolaiž sakas līdz pleciem.

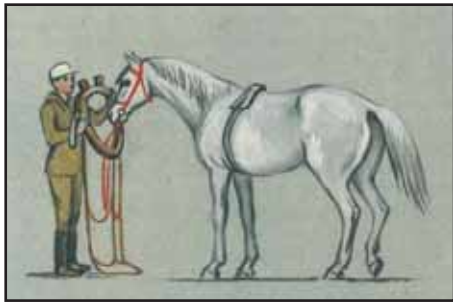
Saku uzlikšana zirgam

5. Uzliek zirgam slejas (6), tās ir piestiprinātas pie sakām. Ja ir divas sedulka paņemamās siksnas (augšējā un apakšējā), tad slejas nav nepieciešamas.
6. Zirgu pāri kreisajai ilksij ievieca ratu/ragavu ilksis.

Loka ievietošana

7. Paņem kreiso ilksi aiz gala, liek virs dzeņaukstes gala, gala cilpā ieliek loka

www.equestrian.ru foto

galu, apgriez loku dažas reizes, savijot ciešāk dzeņauksti. Loka otru galu pārliet pāri zirga kaklam saku apvidū. Aiziet zirgam labajā pusē, paceļ labo ilksi, tās galu ieliek loka ierobā, tad ar dzeņauksti apņem ilksi no augšas un dzeņaukstes cilpu uz mauc loka galam. Lokam jābūt dzeņaukšu

www.equestrian.ru foto

www.equestrian.ru foto

priekšpusē!

8. Ar ādas saiti, kas atrodas pie sakām, savēl saku galus kopā un nostiprina ar viegli attaisāmu mezglu. Lai savilkto stingrāk saku saiti, pret saku galu jāatspiežas ar kreiso kāju vai celi. Tā nostiprinās loks, kam jāstāv perpendikulāri ilksmīm.

9. Pie kreisās ilksis ir piestiprinātas (cilpas veidā) divas sedulkas paceļamās siks-

nas. Vispirms otro siksnu no zirga galvas puses izver cauri sedulkas lociņiem un ar otru galu piesien pie labās ilksis. Tā sakas tiek nostiprinātas vajadzīgajā augstumā. Šo siksnu nedrīkst savilkēt pārāk augstu. Tautā ir iegājies paradums mērīšanā – lai roku varētu iebāzt starp zirga kaklu un sakām uz krūtīm. Jo, ja siksna būs pārāk augstu uzvilka, zirgam var traucēt elpošanu. Tad pirmo siksnu no zirga galvas puses izver caur sedulkas vēderjostas cilpu un ar otru galu nostiprina pie labās ilksis.

10. Iemauktu pavadu izver cauri loka gredzenam, kas atrodas augšdaļā, un tad galu apsien ap labo ilksi, un pavadu pievelk tik stingri, lai zirgs galvu varētu nolaist tikai līdz elkonim.

11. Piesprādzē grožus trenzes gredzeniem. Latvijā ir zināmi vairāki zirga iegrožošanas veidi:

- abus grožus izvelk pāri paceļamajām siksniņām un pāri dzeņaukstēm, citreiz sakās virs dzeņaukstēm ir izveidoti speciāli gredzeni, caur kuriem izver grožus;

- abus grožus izvelk pāri paceļamajām siksniņām, un tad abus grožus izvelk zem dzeņaukstēm;

- abus grožus izvelk virs paceļamajām siksniņām, un tad vienu grožu galu velk virs dzeņaukstes, bet otru galu – zem dzeņaukstes.

Padomi par aizjūgiem

- Telpa, kurā uzglabājat aizjūgu, nedrīkst būt mitra un pārāk sausa.

- Pēc darba vienmēr ieteicams pārbaudīt visas aizjūga sastāvdaļas, ja nepieciešams, nodrošināt remontu!

- Ieteicams caurumus aizjūga ādas detaļās veidot ar speciālo caurumduri nevis īlenu vai nazi.

- Pēc darba, ja aizjūgs ir samircis, to nepieciešams izžāvēt sausā vietā, jo īpaši saku un sedulkas iekšpusi. Jāpārbauda, vai arī uz šīm detaļām nav sakrājušies akmentiņi vai citas cietas vielas, kas var nobert zirgam spalvu, tādējādi radot sāpes.

- Ieteicams nedoties tālā ceļā ar jaunām sakām, jo tās ir tāpat kā jauni apavi cilvēkam – var sākt spiest!

Braucamo zirgu apmācība (vienjūgam)

Latvijas braucamā tipa zirgi aug lēnāk, taču pie grožiem tos jau var pieradināt no kumeļa vecuma. Parasti Latvijas šķirnes zirgu apmācību sāk trīs gadu vecumā. Nevajag pārspīlēt, bet gan visu darīt pamazām un pakāpeniski. Jāatzīmē, ka katrs zirgs ir individuāls – vienam apmācība var ilgt pāris nedēļu, citam pāris mēnešu, bet citam pāris gadu.

1. Vienalga – apmācot jaunzirgu vai jau pieaugušu zirgu, vispirms jums jāieaudzina zirgam paklausība un uzticēšanās. Zirgā jānostiprina dabiskā tieksme respektēt savu saimnieku un viņa vēlmes. Zirgs pats

aktīvi nemācas, viņš jā māca, dodot tam iespēju uzkrāt pieredzi, no kuras atkarīga tālākā sadarbība ar cilvēku, attīstība un panākumi. Zirgs nav mašīna. Lai sasniegtu rezultātīvu apmācību, ar zirgu divatā jāpavada diezgan daudz laika – gan strādājot, gan arī ar to darbojoties: tirot to, pieradinot pie pieskārieniem uz visa ķermeņa, paceļot kājas, tādējādi atvieglojot kalēja darbu.

2. Ja jums ir jaunzirgs, tas jāpieradina pie apaušiem, iemauktiem. Jāiemāca zirgam staigāt līdz cilvēkam. Jāpieradina pie svešiem, plivojošiem priekšmetiem. Svarīgi arī, lai jau jaunzirgam būtu iespēja redzēt tehniku un automašīnas, lai tas no tiem turpmāk nebaidītos. Drosme jāaudzina zirgam bez sāpju paņēmieniem. Trenerim šajā procesā jābūt ļoti pacietīgam.

3. Jūgšanas apmācības sākumā zirgam iemāca nest vajadzīgās zirglietas – sedulku, sakas, slejas. Pie sedulkas arī ieteicams piesiet kādas siksas, lai tās brīvi karājas pār zirga ķermeni, lai zirgs varētu pierast, ka tam kaut kas sitas pie ķermeņa. Uzliekot zirglietas zirgs jākordo gan soļu gaitā, gan arī rikšos. Kordojot zirgu, jāpanāk, lai zirgs neskatās apkārt, lai koncentrējas darbam, lai tā kustības nekļūst laiskas un lai tas saprot, ka cilvēka rīkojumi ir obligāti. Ja tas netiks panākts, zirgs arī vēlāk neņems nopietni braucēja pavēles.

4. Kad zirgs vairs nepretojas, tas jāiegrožo, jāiemāca uztvert grožu vadību. Jāapmāca gan pagriezieni, gan apstādināšana. Jāstrādā ar grožiem, kā arī zirgs jāpieradina pie balss komandām. Ar tautā pazīstamo teicienu "pr-r-r!" vai "š-š-š" mēs liekam saprast, ka zirgam jāapstājas, viegli pievelkot grožus uz savu pusi. Lai paātrinātu zirga gaitu, jāizmanto mēles klakšķis, un, ja zirgs nepaātrina gaitu, jāpielieto pātaga.

5. Apmācāmos jaunzirgus var piesiet pie ilksis ratos vai ragavās labi apmācītam zirgam. Jaunzirgam jāiemāca būt mierīgam, arī tad, kad tas piesiets.

6. Kad zirgs apguvis grožu vadību, kā arī nepretojas zirglietu uzlikšanai, ir vairāki varianti, kā turpina apmācību. Viens no tiem – ilksu galā pievienot nevis ratus vai ragavas, bet gan riepas. Tādējādi pamazām pieradinot zirgu pie ilksmīm un tā, ka kaut kas jāvelk aiz sevis. Vislabāk to darīt divatā vai trijātā, atkarībā no zirga temperamenta. Viens cilvēks vada zirgu ar grožiem, divi iet pie sāniem, turot zirgu pie pavadām, kordām. Ja zirgs ir mierīgs, malējie vedēji arvien vairāk atbrīvo pavadās, lai zirgs tiek vadīts tikai ar grožiem. Citviet zirgu jūdz uzreiz pajūgā. Visbiežāk jau mūsu senči jaunzirgus iebrāuca ziemā – ragavās, pirms tam rudeni vai pavasarī zirgs jau bija pieradināts pie ecešām, apstrādājot dārzus.

Turpinājums nākamajā laikraksta numurā.

Staļļa iekšējās kārtības un drošības noteikumi

Kristiāna Kuzmane, juriskonsulte

Gandrīz katrā iestādē, kuru apmeklē samērā plašs sabiedrības loks vai kurā tiek rīkoti kādi izglītojoši vai izklaidējoši pasākumi (skola, koncertzāle, sabiedriskais transports u.t.t.), ir izstrādāti savi iekšējās kārtības noteikumi. Šie noteikumi ir līdzeklis, lai indivīdiem, kuri attiecīgo iestādi apmeklē, uzturas un darbojas tajā, būtu vienota disciplīnas izpratne, skaidri saprotama darba organizēšanas kārtība un principi, kā arī, lai efektīvi un racionāli tiktu izmantoti iestādes resursi un līdzekļi attiecīgā mērķa sasniegšanai. Vienkāršoti sakot, iekšējās kārtības noteikumi ir kā spēles noteikumi attiecīgajā spēlē (ar to domājot attiecīgo iestādi).

Stallis ir vieta, kurā apgrozās dažāda vecuma, dažādu profesiju, izglītības līmeņa un dažādu mērķu vadīta sabiedrības daļa - gan mācību grupu audzēkņi, vienreizēju izjāžu apmeklētāji, gan privāto zirgu īpašnieki, viņu draugi, paziņas, vecāki. Kā redzams, personu loks, kas uzturas stallī, ir samērā plašs, un katram ir savi mērķi un intereses laikā, ko tie pavada stallī. Līdz ar to, lai katrs varētu stallī pavadīto laiku pavadīt droši, lietderīgi un patīkami, ar savām darbībām neierobežojot citus staļļa apmeklētājus, katrā stallī atbilstoši tā specifikai un darba organizēšanas principiem jāizstrādā un jāievieš atbilstoši iekšējās kārtības noteikumi. Tiem ir jābūt saistošiem visiem staļļa apmeklētājiem. Noteikumu apraksts jāizvieto visiem redzama vietā, vēl labāk, ja privāto zirgu īpašnieki, noslēdzot līgumu par zirgu pansiju, vienlaikus parakstītos par iepazīšanos un apņemšanos ievērot staļļa iekšējās kārtības un drošības noteikumus. Savukārt izjāžu apmeklētājiem vai tā sauktajiem „nomniekiem”, uzsākot jāšanas apmācību, vajadzētu parakstīties par iepazīšanos ar iekšējās kārtības un drošības noteikumiem atsevišķā žurnālā. Ņemot vērā, ka bieži vien atrodas kāds, kuram šķiet, ka noteikumi neattiecas uz viņu vai tie uzrakstīti tikai „izskata” pēc, staļļa īpašniekiem ir tiesības piemērot sankcijas par attiecīgu noteikumu punktu neievērošanu naudas soda, kādu ilgstošāku aizliegumu u. c. veidos.

Raksta turpmākajā daļā ieskatam tiks atspoguļots kāds staļļa iekšējo kārtības un drošības noteikumu variants. Jāatzīmē, ka šis piemērs nav adaptējams visos staļļos un visos gadījumos, bet kalpo tikai kā paraugs, un katram stallim jāizvērtē sava

individuālais gadījums un jāizstrādā tam atbilstoši iekšējās kārtības un drošības noteikumi.

„_____” Staļļa iekšējās kārtības un drošības noteikumi

„_____” stallis ir atvērts apmeklētājiem darba dienās no plkst.: ____ līdz plkst.: _____. Pārējā laikā apmeklētājiem stallī uzturēties ir aizliegts, ja vien tas iepriekš nav saskaņots ar staļļa administrāciju.

Zirgu īpašnieku un staļļa apmeklētāju pienākumi:

1. Uzsākot zirga izmitināšanu stallī, nodot glabāšanā „_____” staļļa administrācijai zirga pasi un atbilstošu Dzīvnieka pārvietošanas deklarācijas eksemplāru.
2. Nekavējoties paziņot staļļa administrācijai, ja zirgs tiek izvests ārpus staļļa teritorijas.
3. Zirgu barošanas laikā - rītos no plkst. ____ - ____, pusdienas laikā no plkst. ____ - ____, vakaros no plkst. ____ - ____ staļļa apmeklētājiem ir aizliegts traucēt zirgkopēja darbu (tīrīt, seglot zirgus un/vai veikt citas darbības staļļa ejās).
4. Papildus barības piedevu (piem., burkāni, bietes, lucerna, mušļi utt.) glabāšanas vietu stallī saskaņot ar staļļa administrāciju.
5. Neglabāt inventāru staļļa koridorā (izņemot apaušus), bet gan tam paredzētajā vietā.
6. Satīrīt staļļa koridoru tūlīt pēc zirga tīrīšanas vai seglošanas. Ja zirgs staļļa koridorā, staļļa pagalmā vai pie kāju mazgāšanas vietas atstāj „zirgābolus”, tad nekavējoties tos saslaucīt.
7. Obligāti aizgriezt tekošus ūdens krānus gan stallī, gan zirga kāju mazgāšanas vietā.
8. Uzturēt kārtību staļļa koridorā, pagalmā, tualetē, ģērbtuvē un inventāra glabāšanas vietā.
9. Nekavējoties ziņot staļļa administrācijai par konstatētajiem tehniskajiem trūkumiem staļļa teritorijā (nedarbojas dzirdne, izlauztas restes, nedarbojas slēdzene, saplīsusi krāna vītne u.t.t.).
10. Izturēties ar cieņu un rūpību pret saviem, staļļa vai citu īpašnieku zirgiem, aprīkojumu un inventāru.
11. Cienīt un izturēties ar sapratni pret visiem staļļa apmeklētājiem.

12. Ievērot turpmāk minētos drošības un manēžas izmantošanas noteikumus.

13. Piedalīties stallī organizētajās talkās.

Zirgu īpašnieku un staļļa apmeklētāju atbildība:

1. Katrs zirga īpašnieks vai apmeklētājs uzņemas materiālu atbildību par sev piederošo inventāru un personīgajām mantām.
2. Katrs īpašnieks uzņemas atbildību par sevi un savu zirgu ne tikai stallī, bet arī treniņu laukumā, aplokā vai sacensībās.
3. Zirga īpašnieks uzņemas visu atbildību par trešo personu vizināšanu uz sava zirga.

Zirgu īpašniekiem un staļļa apmeklētājiem ir aizliegts:

1. Smēķēt staļļa iekšpusē un manēžā!
2. Izvest zirgus no staļļa bez saskaņošanas ar zirga īpašnieku.
3. Ņemt citam piederošu inventāru bez īpašnieka atļaujas.
4. Ņemt barības piedevas vai medikamentus bez īpašnieka atļaujas.
5. Apzināti bojāt citam piederošas lietas.
6. Jāt, kordot vai vest zirgus, kur to neatļauj staļļa īpašnieks.
7. Mainīt zirgu uzturēšanās boksus bez saskaņošanas ar staļļa īpašnieku.
8. Palikt pa nakti stallī bez saskaņošanas ar staļļa īpašnieku un nepilngadīgām personām - arī bez vecāku atļaujas.
9. Ņemt līdzi uz stalli nevakcinētus suņus, kaķus vai citus mājdzīvniekus.

Drošības noteikumi

Jāšanas sports pieder pie ekstremāliem sporta veidiem, kuros drošības noteikumi izstrādāti, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta arī nelaimes gadījumos. Tādēļ svarīgi ir iegūstēt un izpildīt katru šo noteikumu punktu, lai neapdraudētu savu un apkārtējo drošību, kā arī lai “neapņemšotu” savu atpūtu ar sāpīgiem un nepatīkamiem starpgadījumiem.

1. Tuvojoties zirgam vai ieejot pie tā boksa, - uzrunājiet to, lai zirgs jūs pamana. Ja iztraucēsiet zirgu negaidīti, tas var nobīties un nodarīt jums pāri, jo īpaši tajos gadījumos, kad tuvojaties tam no mugurpuses.
2. Pret zirgiem jāizturas mierīgi, nosvērti, prasīgi, bet bez rupjības.
3. Iemauktus zirgam jāliek tikai tad, kad tas atrodas ar galvu pret jums.
4. Ievedot vai izvedot zirgu no boksa,

stallā, manēžas, aploka, jāpārliecinās, ka durvis ir pilnīgi atvērtas. Iestrēgstot durvīs, zirgs var savainot gan sevi, gan arī jūs.

5. Kāpt zirgam mugurā stalli vai iejāt ar zirgu stalli kategoriski aizliegts, jo var gūt ļoti smagas traumas.

6. Zirgs jāved isā pavadā, atrodoties pie zirga pleca. Zirgam visu laiku jāatrodas jūsu redzeslokā, īpaši vedot ērzeļus un niknus zirgus. Vedot zirgu pavadā ārā no staļļa vai citās šaurās vietās, piemēram, durvīs, starp kokiem, jāatrodas zirgam priekšā, lai tas jūs nepiespiestu.

7. Vedot apseglotu zirgu pa stalli, seglu kāpšļiem obligāti jābūt savilktiem augšā pie segliem.

8. Vedot zirgu pavadā vai jājot, vienmēr jāievēro distance starp zirgiem, lai priekšā esošais zirgs sperot nevarētu sasniegt ne jūs, ne jūsu zirgu.

9. Nomas grupu audzēkņi seglot zirgu un sākt nodarbību var tikai ar trenera atļauju.

10. Kāpt zirgam mugurā var tikai tad, kad esat pārbaudījuši, ka vēderjostas ir pievilktas un iemaukti ir kārtībā.

11. Nepilngadīgajām personām jāt un lekt bez aizsargķiverēm kategoriski aizliegts.

12. Atrodoties zirgā, jābūt ļoti uzmanīgam, jo tas var negaidīti satrūkties vai paklupt, tādēļ vienmēr stingri jāturas seglos.

13. Jājot, laižot kordā vai vedot zirgu pavadā, nekad nesieniet mezglus, netiniet ap rokām, vidukli u.t.t.

14. Seglu kāpšļiem jābūt tik platiem, lai gadījumā, ja jātniek krīt, kājas ātri un viegli atbrīvotos no kāpšļiem.

15. Nepilngadīgām personām bez trenera klātbūtnes un atļaujas lēkt pār šķēršļiem kategoriski aizliegts.

16. Kāpjot no zirga, vispirms jāizņem abas kājas no kāpšļiem.

17. Pavadām vienmēr jābūt rokā. Vedot zirgu, pavadas gals nedrīkst vilkties pa zemi.

18. Tīrot zirgu, zirga nagus vai apstrādājot brūces, nepieciešams uzlikt zirgam apaušus un piesiet to.

19. Piesiet zirgu drīkst tikai pie apaušiem.

20. Ja ļaujiet zirgam pavārtīties, visu laiku atrodaties zirga galvas pusē.

21. Gan stallī, gan manēžā, gan laukā nedariet neko tādu, kas varētu sabiedēt zirgu.

22. Jājot apvidū, nedariet to tuvu koku stumbriem vai zem zemu noliektiem kokiem un zariem, jo jūs varat savainot sev muguru, nemēģiniet lauzt vai atlikt traucējošu zaru.

23. Neapdzīt priekšā jājošos, jo pārējie zirgi var to uztvert kā sacensības un sākt auļot, vai arī kā savas iekšējās hierarhijas pārkāpšanu un uzbrukt jūsu zirgam. Abos

Daces Štrausas foto

gadījumos sekas nav prognozējamas.

24. Nejājiet apvidū viens. Dodoties izjādē arī vairāku cilvēku grupā, paņemiet līdzi mobilo tālruni, lai būtu iespējams uzturēt sakarus.

Drošības noteikumu ievērošana ir obligāta visiem. Ignorējot drošības noteikumu prasības, jūs apzināti pakļaujat briesmām gan sevi, gan visus apkārtējos!

Manēžas izmantošanas noteikumi

1. Ievērojiet sastādīto manēžas treniņu un izmantošanas grafiku. Nedēļas sākumā tiek noteiktas dienas un laiks, kad paredzēti lekšanas treniņi. To laikā manēžā tiek uzstādīti šķēršļi, kurus novāc tikai pēc tam, kad visi lekt gribētāji beiguši treniņu. Ja kāds no jātniekiem vēlas lekšanas treniņu citā dienā, tad šķēršļu uzstādīšana jāaskaņo ar pārējiem jātniekiem un, beidzoties treniņam, šķēršļi jānovāc.

2. Pirms izešanas vai ienākšanas manēžā pārliecinieties, vai netraucējiet citiem.

3. Jājot zirgu soļū gaitā vai apstājoties, ārmala tiek atbrīvota tiem, kas rikšo vai lēkšo.

4. Jājot viens otram pretī, jātnieki mainās gar kreisajiem pleciem.

5. Kordot zirgu nomas grupu, izjāžu vai organizēta treniņa zirgu īpašniekiem laikā ir aizliegts.

6. Kordojot zirgu, jānodrošina iespēja brīvi pajāt garām kordojamajam zirgam.

7. Kordot vairāk par vienu zirgu manēžā var tikai ar tajā brīdī jājošo cilvēku piekrišanu.

8. Ja saņemta visu piekrišana, tad jebkurā dienā visas dienas garumā manēžā drīkst būt noliktas zemē kārtiņas zirga vadības vingrinājumiem, kā arī uzstādīti ne vairāk

kā divi šķēršļi. Ja nepieciešama brīva manēža, tad tie, kuri leca, nekavējoties novāc uzstādītos šķēršļus.

9. Pirms lekšanas pāri šķēršļiem, jābrīdina pārējie cilvēki manēžā.

10. Aizliegts atstāt manēžā kordas, pātagas jeb citas lietas, kur tās traucē pārējiem jātniekiem.

11. Pēc zirga laišanas brīvajos lēcienos, šķēršļi ir jānovāc.

12. Ja manēžā zirgs tiek tikai kordots un tajā laikā neviens neej, tad jāieslēdz tikai manēžas apgaismojuma gala lampas.

13. Ja zirgs palicis manēžā pastaigāties, tad ieslēgt vienīgi manēžas dežurapgaismojumu.

14. Zirga laišana manēžā pastaigāties vai brīvajā lekšana iespējama, ja netiek traucēts un kavēts citu cilvēku darbs.

15. Nomas grupu treniņu laikā jāņem vērā jātnieku (nomnieku) jāšanas iemaņas un censties neradīt stresa situācijas.

16. Nedarīt neko tādu, kas apzināti vai neviļus traucētu citu jātnieku darbu.

17. Beidzot jāšanas nodarbību manēžā, savākt sava zirga „zīrgābolus” un iemest tos ķerrā, kas atrodas manēžās stūrī. Ja kāds ir savācis jūsu zirga „zīrgābolus” jūsu jāšanas nodarbības laikā, esiet laipni arī pret citiem un savāciet viņu zirgu atstātos „zīrgābolus”!

“ _____ ”

Staļļa administrācija

Lieliskie Vasņecova spēkavīri zirgos

Dace Millere

Ja kādam vēl nesenos laikos skolas programmā mākslas vēsturi apguvušam cilvēkam vaicātu, - kurā mākslas darbā visiespaidīgāk attēlots zirgs, domāju, ka viņš atbildētu: - kāda krievu gleznotāja darbā, kur redzami trīs spēkavīri. Gleznas autors ir Viktors Vasņecovs, kurš dzīvojis no 1848. līdz 1926. gadam, un viņa 1898. gadā pabeigtā glezna *Spēkavīri* tiešām ir viens no pasaules klasikas darbiem. Tā veidota eļļas tehnikā uz audekla un ir visai iespaidīga izmēros – 295,3 x 446 centimetri.

Vasņecovs savos darbos, būdams lieliskas zīmēšanas skolas pārstāvis, laika gaitā arvien vairāk pievērsās krievu folkloras – seno biļinu sižetu iedzīvināšanai. Slaveni bija to varoņi – Ilja Muromietis, Dobriņa Ņikitičs un Aļoša Popovičs. Viņus tad arī redzam kā šī gleznas galvenos tēlus, kas 20. gadsimta sākumā, it kā atdzīvojoties mākslas darbā, solīja diženajai krievu zemei seno tradīciju atdzīvināšanu un arī slaveni nākotni. Spēcīgo vīru tēli zirgu mugurā ir kā paaudžu pārmantojamības metafora, rādot, ka spēks tiek meklēts krievu cilvēkos un plašās zemes dabā. Lielisks balts zirgs redzams arī gleznā *Bruņinieks krustcelēs*. Ne velti šīs gleznas kļuvas tik populāras, ka par tām sacerētas pat anekdotes. Bet gleznas māksliniecisko vērtību apliecina fakts, ka tā joprojām ir viens no Tretjakova galerijas lepnumiem Maskavā, kuru iegādājies pats mākslas krātuves dibinātājs Pāvels Tretjakovs.

Pēc vairāk nekā desmit gadus lolotas ieceres Viktors Vasņecovs spēkavīrus sāka gleznot 1881. gada vasarā, dzīvojot kļusajā Abramcevas ciematā. Jau 1871. gadā uz nelielas papīra lapas viņš viegli ieskicēja trīs spēkavīrus sēžam zirgos, bet otrā pusē uzzīmēja *Bruņinieku krustcelēs*. Tikai pēc gadiem pieciem, laiku dzīvojot Parīzē, viņš pēc pārdomām atkal ķērās pie saviem spēkavīriem. Vēlāk viņš bieži atgriezās pie domas par šo darbu, bet nekādi nespēja to īsti sākt. Mākslas zinātnieki izsaka domu, - varbūt tāpēc, ka apzinājās, ka tas būs viņa mūža darbs. „Te nedrīkstēja kļūdoties, jo šī

Viktora Vasņecova slavenākā glezna *Spēkavīri*.

iecere viņam bija pārāk tuva un dārga,” - raksta Anatolijs Varšavskis.

1900. gadā, kad glezna bija gatava, pats autors uz tās rakstīja dzejas rindas par karavīriem, kas dodas aizstāvēt dzimto zemi. Lūk, fragments no tām:

*Tas slavenais – tas Ilja Muromietis...
Zem viņa zirgs kā traki negants zvērs,
Uz zirga pats kā ērglis drosmīgs.
Pie vārtiem Dobriņa Ņikitičs arī bij.
Zirgs vareņais tad sāka auļiem skriet,
No uzkalna uz kalnu pārlecot,
No kalna paugurgredās laižoties.*

Redzot lielisko zirgu tēlu gleznojumu, rodas jautājums, - kā autors varējis tik lieliski attēlot šo skaisto un sarežģīto dzīvnieku, kura zīmējums uzskatāms par visaugstāko prasmi? Literatūra glabā stāstu, ka par prototipu Aļošas tēlam viņš bija izvēlējis vienu no mākslas mecenāta Savas Mamontova, kura vasarnīcā viņš ilgu laiku dzīvoja, dēliem. Lai varētu strādāt pie gleznas, māksliniekam speciāli šim nolūkam no viegliem kokmateriāliem izveidotā darbnīcā tika ievesti arī divi zirgi – smags darba zirgs, spēcīgs ērzelis, un straujās jājamais zirgs Ļisa, kas vislabāk piederējās Aļošas tēlam. Glezna tapa ilgi, un to nevar izskaidrot ne ar daudziem izdevīgiem un emocionāli svarīgiem pasūtījumiem muzejiem vai baznīcām, bet ar kādu prātam neizprotamu pieķeršanos šim, gadsimta gleznojumam, par kādu *Spēkavīri* kļuva Vasņecovam. Jāteic, ka prototipus saviem galvenajiem tēliem mākslinieks mainījis, - mēģinot gan cienīga izskata kalēju, gan smago ormani un ar zirgiem lauku darbos strādājošus zemniekus. Mākslinieks, veicot citus nozīmīgus darbus, ik dienu brīdi veltīja *Spēkavīriem*. Viena no laimīgākajām dienām Vasņecova biogrāfijā bija tā, kad viņš Maskavā pabeidza plašas mājas celt-

niecību ar darbnīcu un uz turieni pārveda *Spēkavīrus*. Viņi bija savās mājās. Draugiem viņš sacīja: „Man jāglezno, jāglezno un beidzot jāuzglezno šie *Spēkavīri*, citādi viņu zirgi „iestīgs” manā darbnīcā, bet pašiem vīriem var apnikt sēdēt seglos.”

Tikai 1898. gada aprīlī Vasņecovs parakstīja šo gleznu. Kopš pirmā zīmējuma bija pagājuši 27 gadi... Mākslinieka bērni atceras, ka viņu bērnība pagājusi, slēpjoties un spēlējot rotaļas aiz šī milzīgā audekla.

Mākslas zinātniece Nadežda Šera rakstā: „Stiprā, nesatricināmā sardzē stāv trīs spēkavīri – Ilja Muromietis, Dobriņa Ņikitičs un Aļoša Popovičs. Vidū melnā zirgā – lielais atamans Ilja Muromietis, zemnieka dēls. Zirgs viņam milzīgs, izliektu kaklu, tā zvērojošā acs met zibšņus. Ar tādu zirgu postā neaiziesi: „No kalna uz kalnu tas droši lec pāri, pār pakalniem brāžas kā viesuļa auri.” Ilja smagi pagriezies seglos, kāju izcēlis no kāpšļa, rakstainā dūrainī pacelto roku pacēlis virs acīm, bet uz rokas karājas „vāle no rakstaina tērauda, pudu ap četrdesmit.” Skaudru, bargu skatienu viņš lūkojas tālē, vai nav kur manāms ienaids. Iljam pie labās rokas baltā kuplkrēpainā zirgā – spēkavīrs Dobriņa Ņikitičs, viņš velk ārā no maksts savu garo aso brīnumzobenu, un vairogā ugunīgi laistās pērles, dārgakmeņi. Iljam kreisajā pusē – zeltbrūnā zirgā – jaunākais spēkavīrs Aļoša Popovičs.”

Starp citu, Viktors Vasņecovs 1999. gadā, gaidot gadsimtu miju, plašā aptaujā tika atzīts par otro izcilāko personību Krievijas mākslā un literatūrā aiz gleznotāja Iļjas Repina.

Izmantotā literatūra: Anatolijs Varšavskis *Mākslas izcilās lappuses*, izdevniecība *Liesma*, Rīga, 1967; Nadežda Šera *Stāsti par krievu māksliniekiem*, izdevniecība *Liesma*, Rīga, 1985; interneta resursi.

Viktora Vasņecova darbs *Bruņinieks krustcelēs*.

Māra Millera foto

- Dakter, es strādāju kā zirgs, ēdu kā cūka un esmu noguris kā suns... Sakiet, ko man darīt?

- Nezinu, neesmu veterinārārst.

Hipodroma pastāvīgais apmeklētājs, zaudējis pieklājīgu summu, pie viskija glāzes filozofē: - Dzīvnieki tomēr ir gudrāki par mums. Kad sacensās divdesmit zirgu, pieci tūkstoši cilvēku maksā naudu, lai uz tiem skatītos. Taču, ja hipodromā palaistu skriet divdesmit cilvēkus, tam nepievērstu uzmanību.

Ļoti auksts laiks, kailsals. Zvirbulītis lido, lido, kamēr nosalst un nokrīt uz paša ceļa vidus. Pa to drīz vien brauc pajūgs, un zirgs noliek čupu tieši uz zvirbulēna. Tas atžilbst, izbāž galvu no mēsliem un sāk čiepstēt. Pienāk kaķis, izvelk putneli ārā un apēd.

Lūk, trīs šī stāsta morāles: ne katrs ir ienaidnieks, kas tev uzliek uz galvas; ja esi mēslos līdz ausīm, nečiepsti; ne katrs ir draugs, kas tevi izvelk no mēsliem.

Notiek praktiskais seminārs jātniekiem un zirgiem. Tā lektors ir augstas raudzes speciālists, kurš ieradies no ārzemēm. Viņš stāsta, stāsta un stāsta jātniekiem, kā panākama un ieaudzināma zirga paklausība, līdz nesaprot, ka ar viņu brīnumainā kārtā sākuši runāt zirgi. Beidzot lekciju, speciālists jautā: „Cienījamie semināra dalībnieki, vai jums ir jautājumi.” Muti atžiebj zirgs un teic: „Tikai tas, - kāpēc jūs to pastāstījāt cilvēkam?!”

Vilks un zirgs

Toreiz, kad skopā saimniece vilkam maizes vietā iedevusi nokaitētu akmeni, bet dieviņš tam atvēlējis no ganāmpulka noklīdušos lopus, kāds zirgs pieguļā aizmanījies projām no pārējiem un sācis klaiņot uz savu roku. Klaiņājies, klaiņājies, klaiņājies, bet tikko nodomājies doties atpakaļ pie draugiem, pēkšņi no krūmiem izlēcis vilks, dusmīgi piecirtis kāju un uzblāvis:

- Stāvi, brālīt! Ne soļā tālāk!

- Kā tā? Kāpēc man jāapstājas? – zirgs vaicājis.

- Tāpēc, ka nu tu piederi man, un tev būs jādara tas, ko es likšu! – noklīdzis vilks.

- Pag, pag, no kura laika tad es piederu tev?

- Piederi gan! Piederi pēc paša dieva pavēles un rikojuma!

Un vilks tūlīt sācis gari un plaši stāstīt, kā tas ar dieva pavēli un rikojumu īsti bijis.

Zirgs uzmanīgi paklausījies, piekrizdams pamājis ar galvu un teicis:

- Ahā-ā, ak tad tā! Skaidrs, skaidrs! Bet kas tad nu tālāk būs?

- Hm, kas tālāk būs? Zināms, kas būs! Tūlīt pat tevi apēdīšu un cauri! – vilks sacījis.

Zirgs atkal pamājis ar galvu.

- Skaidrs, skaidrs. Bet vispirms pasaki, vai tu mani ēdīsi tā, kā to kopš simtiem gadu darījuši tavi cilts brāļi, vai arī pēc pašas pēdējās modes, kas atvesta no aizjūras tālām zemēm? – zirgs jautājis.

Vilkam nebijis ne jausmas ne par veco, ne par jauno modi. Bet viņš negribējis izlikties pārāk dumjš un aši atbildējis:

- Tak jau pēc jaunās modes! Pēc jaunās gan!

- Tātad sākot no pakaļgala? – jautājis zirgs.

- Kā tad, no pakaļgala gan! Tikai no pakaļgala! – vilks atbildējis.

Zirgs pagriezis pakaļkājas vilkam pie paša purna.

- Nu, ko tur daudz kavēties! Ķersimies tūlīt pat pie šā svarīgā uzdevuma, - zirgs teicis un, - švīkt – novēcinājis asti, pēkšņi iespēris vilkam pa žokļiem.

- Oi, oi, oi! – vilks žēli iebriecies un kaukdams iedrāzies meža biezeknī.

Bet gudrais zirgs aizgājis atpakaļ pie citiem zirgiem, kuri par viņu jau bija noraizējušies.

(Igauņu tautas pasaka, no krājuma *Mēris ar koka kāju*, izdevniecība *Liesma*, Rīga, 1968)

Daces Strausas foto

Nav tas audzēts kādā tumšā stalli, Neba visai radināts un skolots. Laukā dzimis, laukā arī satverts, Kiškunšāgas plašās stepes lolots.

Nemocu tā muguru ar segliem, Segu uzsviežu un – prom uz tāli; Tikko uzkāpju, viņš auļos metas, Derētu pat zibenim par brāli.

Viņš vislabprātāk nes mani puštā. Katram sava dzimtā vieta salda. Sarauju es pavadu kad turpu, Tā vairs tikko straujo zirgu valda.

Piestāju, kur ciema vidū pulkā Meitenes kā bites spietā gaida, Palūdzu no skaistākās sev ziedu Un no jauna ceļā atkal – aidā!

Ja man paspruktu viens vārds pār lūpām – Mani aiznestu no šispasaules! Ne aiz piepūles viņš putās. Tas no Uguns, asins verdošas, no saules.

Nenogurst nekad mans straujais kumeļš, Steidz caur dienu, steidz caur nakti bālo. Nedrikst gurt, jo garš vēl ceļš man veicams Turp – uz manu ilgu zemi tālo.

Auļo, kumeļ! Auļo, mīļo zirdziņ! Akmens, grāvis – visam pāri drosmē! Bet, ja ienaidnieks zem kājām paklūp, Nevilcinies pat ne mirkli – nosper!

(Atdzejojis Laimonis Kamara. No grāmatas *100 dzejoļi*, izdevniecība *Liesma*, Rīga, 1973)

Mans Pegazs

Šandors Petēfi, ungāru dzejnieks

Nav mans Pegazs skaistas angļu šķirnes, Smalku kaklu, slaidām, garām kājām, Nav tas arī smagais vācu vilcējs – Lāča soli, platām krustu skrējām.

Pegazs mans ir Maģārijas kumeļš – Negants bēris tumšām kājām, kaklu, Spalvu, zīžainu un gludu: saulstars Var uz skausta paslidēt un paklupt.

Veikalam "Zirgu stallis" - jaunas telpas!

Rīgā, Nometņu ielā 10
(ar ieeju no Slokas ielas)

Gaidām arī svētdienās!

Latvijas Zirgaudzētāju portāls

www.petnet.lv/horses

Sartai 2009

*Tradicionālās ziemas zirgu rikšošanas
sacensības Lietuvā*

*7. februārī pulksten 12 Dusetu hipodromā
(Zarasai rajons)*

*Sacensību organizatori: Lietuvas Zemkopības
ministrīja, Zarasai rajona padome*

Akciju sabiedrības Agrofirma Tērvete
zirgaudzētavā 6. februārī pulksten 10
sāksies jaunzirgu (ķēvju) vērtēšana.

Esat mīļi gaidīti!

Kontaktinformācija: 29409004; zirgi@tervete.lv.

Abonē laikrakstu
„Zirgu Pasts”

redakcijā info@zircupasts.lv

vai www.pasts.lv

Abonēšanas indekss 1238

Pērc Narvesen un Plus Punkts
preses tirdzniecības vietās

Latvijas meistardarbu
veikals

“Ogu maize”

“InDi” centrā, Ganību dambī 31
katra mēneša pirmajā trešdienā
aicina ikvienu uz “Saldajiem rītiem”.
Nāciet un baudiet Latvijā ražotus
saldumus,
un, malkojot tēju vai kafiju,
iepazīstiet latviešu
veidotus meistardarbus.

Tiekamies nākamajā
“Saldajā rītā”

4. februārī pulksten 11!

Gaidīsim Jūs!

**Veikals
Jukka**

Bērnu apģērbi,
zirgu tematikai veltīti
suvenīri un
rotallietas

Krišjāņa Barona ielā 45/47
(ieeja no Stabu ielas)

Atvērts darba dienās no pl. 10
līdz 19, sestdienās līdz pl. 17

SIA “PRO SERVIS”

Kr.Barona iela 130k1a

1. Izgatavojam un uztādam gulbūves no Kurzemes
priēdes. Īsākie termiņi un zemākas cenas.
Latvijas teritorijā. Gātavi projekti un individuāli
pasūtījumi.

2. Izgatavojam metālistrādājumus pēc
pasūtījuma.

3. Piedāvājam darbimēķu nomu

Pro-servis@inbox.lv, proserviss@tvnet.lv, +37135870877-Jānis, +37129914679-Andris

Latvijas sportistu izpildītās sporta klases 2008. gadā

KONKŪRS

Guntars Siliņš	SKSM
Sergejs Šakurovs	SKSM
Andis Vārna	SM
Dainis Ozols	SM
Ģirts Bricis	SM
Maira Leja	SM
Aleksandrs Šakurovs	SMK
Andrejs Bistrovs	SMK
Kristaps Neretnieks	SMK
Jānis Kalīta	I
Līga Pētersone	I
Mārtiņš Kārklīņš	I
S. Nikulina(Pētersone)	I
Santa Maspāne	I
Santa Šteinberga-RVA	I
Tatjana Koļako	I
Jānis Rimeiks	I
Aigars Bregže	II
Aleksandrs Losevs	II
Andris Jurševskis	II
Andris Mežinskis	II
Anete Nikolaisone	II
Anna Vjaksa	II
Elga Empele	II
Elīna Kandevica	II
Elīna Raščevska	II
Elīza Gaisa	II
Guntars Lekutris	II
Ģirts Ozols	II
Jolanta Lapiņa	II
Janīna Dianova-Karaša	II
Jānis Bušers	II
Krista Kliemete	II
Kristīne Egle	II
Lana Kaupuža	II
Lauma Birzniece	II
Laura Penele	II
Lauris Vilde	II
Liene Bojāre	II

Ligita Jurecka	II
Lina Kļaviņa	II
Linda Ansule	II
Linda Viša	II
Lita Cipruse	II
Marija Dubrovska	II
Marta Rožkalna	II
Mārtiņš Ādamsons	II
Paula Glāzere	II
Roberts Neretnieks	II
Sindija Svipsta	II
Tija Jurjāne	II
Toms Vilde	II
Vija Ceriņa	II
Viktorija Pondzele	II
Vita Glinska	II
Vladimirs Titovs	II
Amanda Straujupa	III
Dārta Liepkalne	III
Diāna Indrāne	III
Edīte Vāgnere	III
Elīna Kaimiņa	III
Evija Roķe	III
Jānis Bušers	III
Krista Kristiāna Alksne	III
Kristīne Baradovska	III
Laila Bergsone	III
Linda Anna Galviņa	III
Linda Josta	III
Marija Kolosova	III
Marta Tamane	III
Patricija Kokina	III
Santa Šteinberga	III
Santa Ivanova	III
Terēze Zalte	III
Žanna Panteļejeva	III
Roberts Priedītis	III
Terēze Zalte	III

Apliecības par sporta klases piešķiršanu iespējams pieteikt un saņemt LJF.

Andrejs Bistrovs.

Māra Millera foto

Aleksandrs Šakurovs.

Māra Millera foto

Jānis Kalīta.

Māra Millera foto

Jūsu mīluļu portreti
ar eļļas krāsām
Fotogrāfa pakalpojumi

Nadina

+371 2987 26 79
ironia.art@gmail.com

Atbildam lasītājam

Atbildam uz lasītāja jautājumu:

**- Kas ir LJF individuālie un kolektīvie biedri?
Kur var iepazīties ar šādu sarakstu?**

Informācija par kolektīvajiem biedriem atrodama LJF interneta mājas lapā www.ljf.lv, par individuālajiem biedriem interesēties personīgi federācijā, rakstot e-pastu leflatvia@leflatvia.lv vai zvanot.

Ineses Ruskulē foto

Avīzi Zirgu Pasts var iegādāties arī specializētajos zirglietu, suvenīru un mākslas priekšmetu veikalos:

- Zirgu stallis, Rīgā, Nometņu ielā 10;
- Marengo, Rīgā, Nometņu ielā 38;
- Korsaro, Rīgā, Kleistu ielā 75;
- Kentaurs, Rīgā, Kleistu ielā 75;
- Jukka, Rīgā, Krišjāņa Barona ielā 45/47;
- Ogu maize, Rīgā, Ganību dambī 31.

